ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1533

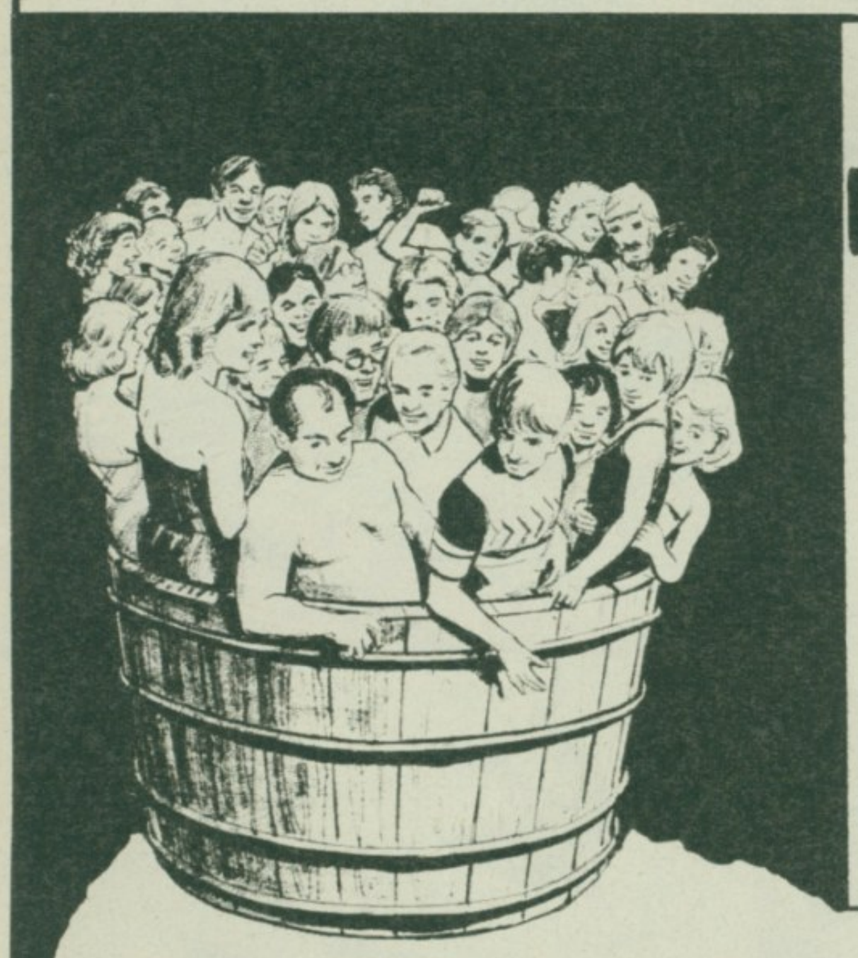
20 динара

15. 5. 1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

ВЕЛИКИ ИСТРАЖИВАЧИ:

Магелан

Веровали или не!

У БУРЕ

ПРЕЧНИКА ОД ДВА МЕТРА И ДУБОКО 134 ЦЕНТИМЕТРА НЕДАВНО ЈЕ УСПЕЛО ДА СЕ СМЕСТИ 39 ЖИТЕЉА ЛИНВУДА У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН. (САД)

ОЛЕН ШЕФЕР

ИЗ МИНЕРВЕ (САД) ПОСТАВЉА ТЕЛЕФОНСКЕ КАБЛОВЕ И ПЕЊЕ СЕ НА СТУБОВЕ ИАКО ИМА 84 ГОДИНЕ.

ХАРФА

НА КОЈОЈ СУ СВИРАЛИ СТАРИ ЕГИПЋАНИ ЛИЧИЛА ЈЕ НА МАЛИ ЈЕДРЕЊАК.

НЕПОТОПИВИ ЧАМАЦ ЗА СПАСАВАЊЕ

КОЈИ ЈЕ 1914. ГОДИНЕ КОНСТРУИСАН У ЕНГЛЕСКОЈ ЛИЧИО ЈЕ НАПЛОВЕЋИ БОЈЛЕР, А МОГАО ЈЕ ДА ПРИМИ 80 ЉУДИ.

ЖЕНКА ПАНДЕ

ИМА ОКО 115 КИЛОГРАМА, А ЊЕНО МЛАДУНЧЕ СВЕГА 150 ГРАМА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● један француски каскадер недавно се аутомобилом спустио низ стрм глечер дугачак 600 метара, нагиб је износио пуних 60 степени! Аутомобил и неустрашиви возач хеликоптером су спуштени на врх планине која се налази у Савоји, на надморској висини од 3.300 метара.

● сила која је потребна да би се сломила кост је четрдесет пута већа од оне којом може да се разбије бетон. Због тога су каратисти у стању да преломе бетонске плоче, а да се при том не повреде.

● у Јужној Америци младунци нанду ноја често се могу срести по кућама као домаће животиње. Лако се припитомљавају, али је једина невоља у томе што су склони да прогутају сваки мали сјајни предмет. У гушама ових птица нађени су ексери, жилети, дугмад, перорези, кључеви.

● народ Инка није користио ламе само за пренос терета већ и за слање порука: системом „кипус“ који се састојао у везивању чворова од дуге длаке испод ламиног трбуха, Инке су своје поруке слале и на даљину од више хиљада километара.

● у Кини су недавно пронађени документи стари преко шест стотина година у којима се помиње нека врста „ђаволјег троугла“ у Јужном кинеском мору. У списима стоји да су у време великих олуја у области између Маниле, Хонгконга и Тајвана нестајали бродови. Лађе су у овом троуглу, који се може поредити са познатим „бермудским“, наилазиле на огромне водене стубове, цинковске таласе и вртлоге и нестајали без трага.

● британски статистичари тврде да у овој земљи сваке године од уједа паса страда око 4.250 поштара. Од тога је сваки пети принуђен да, због повреде, проведе на боловању више од три дана.

● кажу да је Клеопатра захтевала да се њене дворане прекрију ружиним латицама пред сваку свечаност. Дебљина тепиха достизала је петнаест центиметара. Миришљавим ружиним латицама пуњени су и душеци и јастуци у Клеопатриним спаваћим одајама.

● на бечким паркиралиштима налази се око шест хиљада напуштених аутомобила који заузимају драгоцен простор. Зато су градске власти одлучиле да уклоне сва возила која немају таблице.

**** СУПЕРВОЗИЛО НА ЉУДСКИ ПОГОН ****

СВЕМИРСКИ ТРИЦИКЛ

ПЕДАЛЕ СУ ЈЕДИНО ШТО ИМА ЗАЈЕДНИЧКО СА СВОЈИМ ПРЕТКОМ. ШТО СЕ ОСТАЛОГ ТИЧЕ, ИЗГЛЕДА КАО ДА ЈЕ ПАО РАВНО С МАРСА.

Ни бицикли ускоро неће бити оно што су некад били. Захваљујући новој технологији и конструкционим решењима, индустријска производња бицикла налази се на прагу револуције која ће досадашње двоточкаше, чак и оне „звезде“ са десет брзина познатих фирми као што су „Пежо“ и „Рели“, за десетак година највероватније сместити у музеје.

НИ КАП БЕНЗИНА, НИ ВАТ СТРУЈЕ

Како ће то, дакле, изгледати бицикли будућности? Па, педале остају, али што се осталог тиче... Биће модела са једним, два, три или четири седишта у којима ће путници у исто време (и возачи) више лежати удобно завађени у јастучаста седишта него што ће на њима седети. Затим оних породичних, спортских, за брдовите терене и равницу. Без обзира на модел, бицикл 21. века имаће бар три точка, биће затворен у шкољку од фибергласа аеродинамичног облика са тако ниско постављеном осовином да ће каросерија бити уздигнута од земље свега неколико центиметара!

Бициклисте је до сада тукла киша, млатили ветар и хладноћа а будуће сигурно неће — унутар шкољке од фибергласа моћи ће да укључе грејање или хлађење, већ како им драго. Најзад, педале на овим тро (и више) — точкашима окретаће се са много мање напора него што сада изискује и најсавршенији бицикл.

А на основу чега се тврди да ће бицикл будућности изгледати баш овако како смо га описали? Па, мада серијска производња још није почела, друмовима САД већ крстаре ова чудна возила помало „свемирског изгледа“ и то брзинама које су све пре него двоточкашке: бројке се разликују од модела до модела, али се све опасно приближавају оној од 100 километара на час.

Поред веће удобности и брзине ружичасту будућност овим „троточкашима“ гарантује у првом реду чињеница да се за њихово покретање сем снаге људских мишића не троши ни кап бензина, ни један једини ват струје. Џо Вилер, становник приградског насеља Скарсдејл, сваког дана стиже до центра Њујорка „Звездом падавицом“ — раздаљину од 40 километара прелази за 25 минута, а то време је за пет минута боље од оног које је постизао колима!

У „Звезду падавицу“ уграђен је и специјални апарат, тзв. С. V. М. (кардиоваскуларни монитор) који, између осталог, региструје и број калорија које Џо утроши окрећући педале свог супербицикла. Да би за 25 минута прешао 40 китометара, Џо троши тачно 657,8 калорија односно 2628 џула. Ту је, дакле, и највећа шанса супербицикла: у доба енергетске кризе они би, за деценију-две, могли да реше проблем економичног (што се погонског горива тиче, заправо бесплатног) градског превоза.

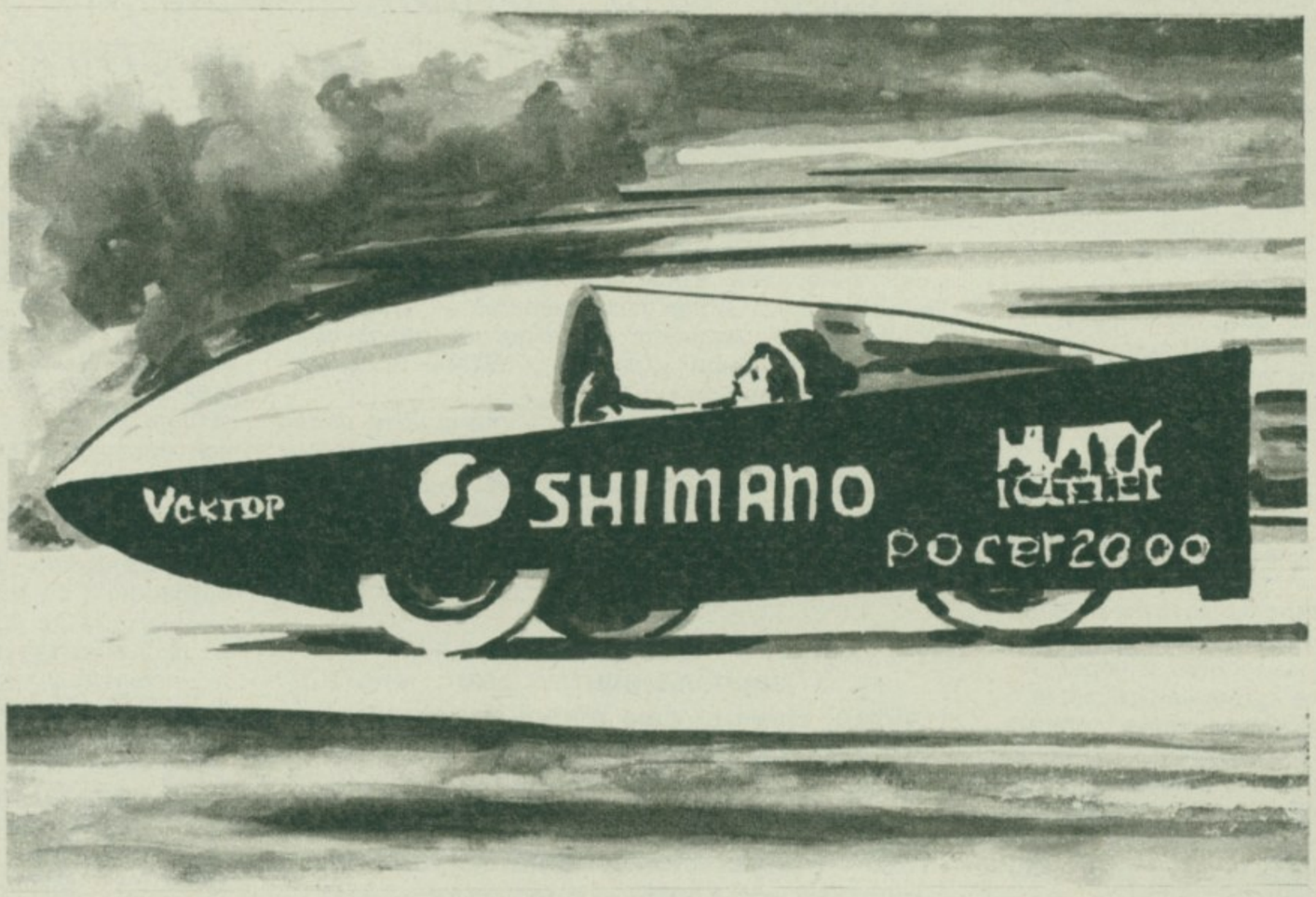
Мада ће сигурно имати противнике, „свемирски трицикли“, у то нема сумње, могу да рачунају на одушевљену подршку еколога — најзад возило које уопште не загађује околину!

ТРЕЋИ ТОЧАК

При окретању педала на тадашњем бициклу просечна особа утроши енергију која износи око 0,1 коњску снагу (73,55 вата). Део те енергије одлази на савладавање трења између гума и тла, али највише отпада на савлађивање отпора ваздуха: при брзини од 19 километара на час, за то му је потребна половина од укупне енергије коју утроши на покретање бицикла, код брзине од 32 километра на час бројка се пење на 80 процената, а при тркачкој брзини од 48 километара на сат, она достиже цифру од 90 процената — тада се девет од десет окретаја педала чини само како би се савладао отпор ваздуха.

Јасно је, дакле, зашто овакав какав је до сада био, бицикл није могао да буде озбиљна замена за све неекономичнији аутомобил. Са супербициклима ствари стоје другачије. Захваљујући аеродинамичној линији они, упркос већој брзини, клизе кроз ваздух уместо да се кроз њега пробијају. Спуштањем седишта тако да се оно нашло у равни са педалама, смањена је фронтална површина која је представљала највећу препреку ваздуху. Отпор ваздуха смањен је и постављањем шкољке од фибергласа. Тестови у ваздушном тунелу показали су да шкољка смањује отпор ваздуха за нешто више од 50 процената: преведе ли се то у бројке, заштитни „оклоп“ брзину од 19 километара претвара у готово 32 километра на час. Додали се овој конструкторској иновацији и спуштено седиште, брзина се пење на 40 километара на час — а да при том бициклиста не начини ни један једини окретај педала више!

Као што то бива на сваком почетку, и конструктори супербицикла морали су да савладају озбиљне недостатке својих првенаца: двоточкаши са спуштеним седиштима и заштитном шкољком показали су се као изузетно нестабилни на отвореном путу. Нешто јачи ветар — и бицикл се превртао. Разлог: због релативно мале тежине и снаге возила заштитна шкољка понашала се на ветру као једро! Сем тога, спуштањем осовине спуштено је и тежиште читавог возила, тако да је већ само нагињање бициклисте на једну или другу страну озбиљно ремetило равнотежу читавог бицикла.

Да би дошли до решења, конструктори нису морали много да мудрују — присетили су се међу децом тако популарног трицикла. Трећи точак учинио је супербицикл стабилнијим и сигурнијим.

Но, и поред несумњивих предности у односу на досадашње двоточкаше, још није куцнуо час индустријске производње и широке употребе супербицикла. Разлози су вишеструки. Овакви какви су, они ипак не могу без опасности да се укључе у моторни градски саобраћај. У ту сврху у градовима би морале да се изграде мреже бициклистичких стаза одвојених од трака којима се крећу аутомобили (што је у калифорнијском граду Дејвису већ учињено).

Широку примену супербицикла за сада кочи и њихова цена — они су у овом тренутку троструко скупљи од најсавршенијих традиционалних двоточкаша. Да би било јасније о коликим је сумама реч, уместо садашњих хиљаду долара (око два милиона и осам стотина хиљада старих динара) колико је коштао првокласни двоточкаш, потенцијални власник супербицикла морао би, претворено у наше паре, да се опрости од осам милиона и четири стотине старих динара! Цена није мала, али уколико се садашња енергетска криза настави, усавршена и удобнија возила на људски погон, бар што се догледне будућности тиче, најлогичније су решење. Дакле, како сада ствари стоје — за деценију-две паркираћемо аутомобиле и поседати у супербицикле!

НИШТА ЗВАНИЧНО, АЛИ...

Велики произвођачи бицикла, истина, за сада још ништа нису предузели. Бар не званично. Зна се, међутим, да будно мотре на све што се дешава око супербицикла. Чињеница да још оклевају сасвим је разумљива — тешко је одрећи се опробано уносних двоточкаша у име возила које је у повоју. Њихова одлука зависиће пре свега од интересовања тржишта за супербицикле. А изузетан подстрек тој заинтересованости дају успеси „свемирског“ бицикла у спорту.

Група инжењера и техничара из Јужне Калифорније основала је још 1974. године „Удружење возила на људски погон“ које финансира и организује трке за ову врсту возила. Резултати су, бар што се брзине тиче, охрабрујући: 4. јула прошле године на бициклистичкој стази велодрома у пенсилванијском граду Трекслтону, једносед „Вектор“ поставио је светски рекорд — 90,4 километара на час.

Колико муњевито тече усавршавање супербицикла показао је нови рекорд постигнут само три месеца касније приликом снимања епизоде из серије „То је невероватно“ америчке ТВ мреже АВС: бицикл-једносед из серије „Вектор“ (сви модели су дело калифорнијског аеро-инжењера Ала Воигта и групе техничара) развио је брзину од 93,92 километра на час. Одлично за бицикл, кажете? Шта онда рећи на брзину коју постижу супердвоседи? Прошлог лета је на једној калифорнијској ауто-стради тандем из серије „Вектор“ достигао брзину од 100,688 километара на час!

м. и.

ЈОСИП БРОЗ ТИТО

У ЦРВЕНОЈ ГАРДИ

ОДЛУЧИО ЈЕ ДА БЕЖИ ИЗ ЗАРОБЉЕНИШТВА: ИСКОРИСТИВШИ ПРВУ ПРИЛИКУ, УСКОЧИО ЈЕ У ВОЗ КОЈИ ЈЕ ИШАО ПРЕМА ПЕТРОГРАДУ И СТИГАО ДА УЧЕСТВУЈЕ У СЛАВНИМ ЈУЛСКИМ ДЕМОНСТРАЦИЈАМА.

Првих дана марта 1915. године колона мокрих и прозеблих аустроугарских војника приближавала се варошици Окно у Буковини. На дугом путу од Галиције до Буковине водник Јосип Броз, гледајући у расквашену земљу изгажену стотинама цокула и претворену у каљугу, размишљао је о путу који је довде прешао. Сетио се царског пука у Бечу у који је био регрутован, премештаја у 25. домобрански пук у Загребу, такмичења шеснаест најбољих мачевалаца аустроугарске војске у Будимпешти на коме је освојио сребрну медаљу, поласка у рат и тамнице у Петроварадинској тврђави у којој је био неколико дана када су га оптужили за антиратну делатност! Сви ови догађаји полако су му протицали пред очима док су уморне ноге савладавале последње километре који су их делили од фронта.

... Католички ускрс 1915. године падао је петог дана пролећа, 25. марта. Тога дана Руси су започели велику офанзиву на карпатском делу источног фронта. Војници с друге стране, збуњени и обезглављени, јер су аустроугарски официри у то време прослављали Ускрс, нису знали на коју страну да се окрену. У том моменту Јосип Броз и његов вод били су у рову... Према њима је јуришала руска пешадија.

— Бајонет на пушку! — командовао је Јосип Броз.

— Док су ватром покушавали да зауставе јуриш пешадије која се брзо примицала, нико од војника није приметио да са стране јуриша и черкеска коњица. Била је то чувена „Дивља дивизија". Черкези су поскакали са коња и исуканих сабаља и уперених копаља кренули на батаљон у коме је био Јосип. Он је, изненађен, одбио копље Черкеза који је кренуо на њега. Одједном, осетио је страховит бол. Једва је имао снаге да се окрене. Опазио је другог Черкеза који му је у леву плећку зарио челични врх копља.

Рањене заробљенике са овог дела фронта Руси су пребацили у болницу у Свјажску. Јосипу је рана тешко зарастала. И друге невоље су стизале једна за другом. Добио је запаљење плућа. Тек што је то преболео и почео да се опоравља, разболео се од пегавог тифуса. На постељу су окачили црвену траку, знак да је болесник на самрти.

Пуних тринаест месеци трајала је тешка борба Јосипа Броза за живот.

Фебруарски мраз стезао је свом жестином. Требало је рано устајати, облачити дроњке заробљеничке униформе и ићи на пругу, на рад.

Тројица румунских заробљеника замолила су једног јутра Јосипа Броза који је водио евиденцију да им допусти да мало закасне на посао како би закрпили поцепану униформу. Броз им је то дозволио, али их је унео у списак као да су на послгу. Шеф секције је то приметио. Почео је, не бирајући речи, да виче и прети.

— Морао сам им дозволити да закрпе своју одећу. Ти би се људи у оним подеротинама смрзли овде на прузи — покушао је да објасни свој поступак Јосип Броз.

Шефу су се придружила три козака, стражара. Везали су Броза, одвели га у затвор и претукли до бесвести. Лежао је у затвору све док се једног дана пред зградом није зачуло:

— Доле цар! Доле самодржавље!

У Русији је започела фебруарска револуција. Наоружани радници ушли су у затвор и ослободили све затворенике.

Било је лето 1917. године. У логору је Јосип Броз чуо да су ухапшени радници — бољшевици са којима се састајао и разговарао о револуцији. Одлучио је да бежи из заробљеништва. Пријатељи су му набавили цивилно одело. Искористио је прву прилику. Ускочио је у воз који је ишао према Петрограду и срећно стигао у центар руске револуције.

Тих дана избиле су познате радничке јулске демонстрације чији је мото био: „Доле власт капиталиста! Да живи власт совјета!"

Заједно са демонстрантима, петроградским радницима, пароле је извикивао и металски радник из далеког Загорја Јосип Броз.

Почела су хапшења. Јосип Броз је покушао да пође за домовину, али је ухапшен и затворен у чувену Петропавловску тврђаву — тамницу за руске револуционаре.

Одавде су га поново упутили према Уралу и месту где је и раније био у логору. Али он се није предавао, искористио је гужву на једној железничној станици, искочио из воза којим су га спроводи и ускочио у други који се кретао у непознатом правцу. Путовао је све док воз није зауставила група наоружаних људи.

— Шта се ово догађа? — упитао их је Јосип Броз.

— Од данас је сва власт у рукама совјета — одговорили су му.

— Шта ја да радим — поново их је упитао Броз — ја сам ратни заробљеник?

— Идите у ваш заробљенички логор, тамо се формирају борбене јединице револгуције, Интернационална црвена гарда.

Јосип Броз се у граду Омску уписао као добровољац интернационалне Црвене гарде. Годину дана припадник Црвене армије ратовао је на страни младе Совјетске републике. Непријатељи револуције — белогардејци — кренули су на раднично-сељачну државу. Један њихов део под командом адмирала Колчана освојио је град Омск у коме је био и Јосип Броз. Пред навалом белих Броз се склонио у село Михајловку у коме су живели Киргизи. Ту се привремено запослио у млину као механичар. Често су у село долазиле казнене експедиције контрареволуционара. Тражили су црвеноармејце. Јосип Броз крио се преобучен у киргисно одело. Научио је њихов језик и међу њима живео годину дана.

Последњих дана децембра 1919. године град Омск у Сибиру био је завејан дубоким снегом. Из града, ослобођеног од колчановаца, поред реке, полако су се кроз снег пробијала два црвеноармејца. Прешли су и пругу поред железничке станице и дошли до села Атамански Хутор. У сеоском млину чекала их је група бораца Црвене армије.

— На основу одобрења Свесавезне комунистичке партије бољшевика — рекао је један од придошлица — све јединице састављене од страних бораца могу да формирају партијске ћелије.

Тога дана свих седамдесет, међу њима и Јосип Броз, примљени су у Комунистичку партију.

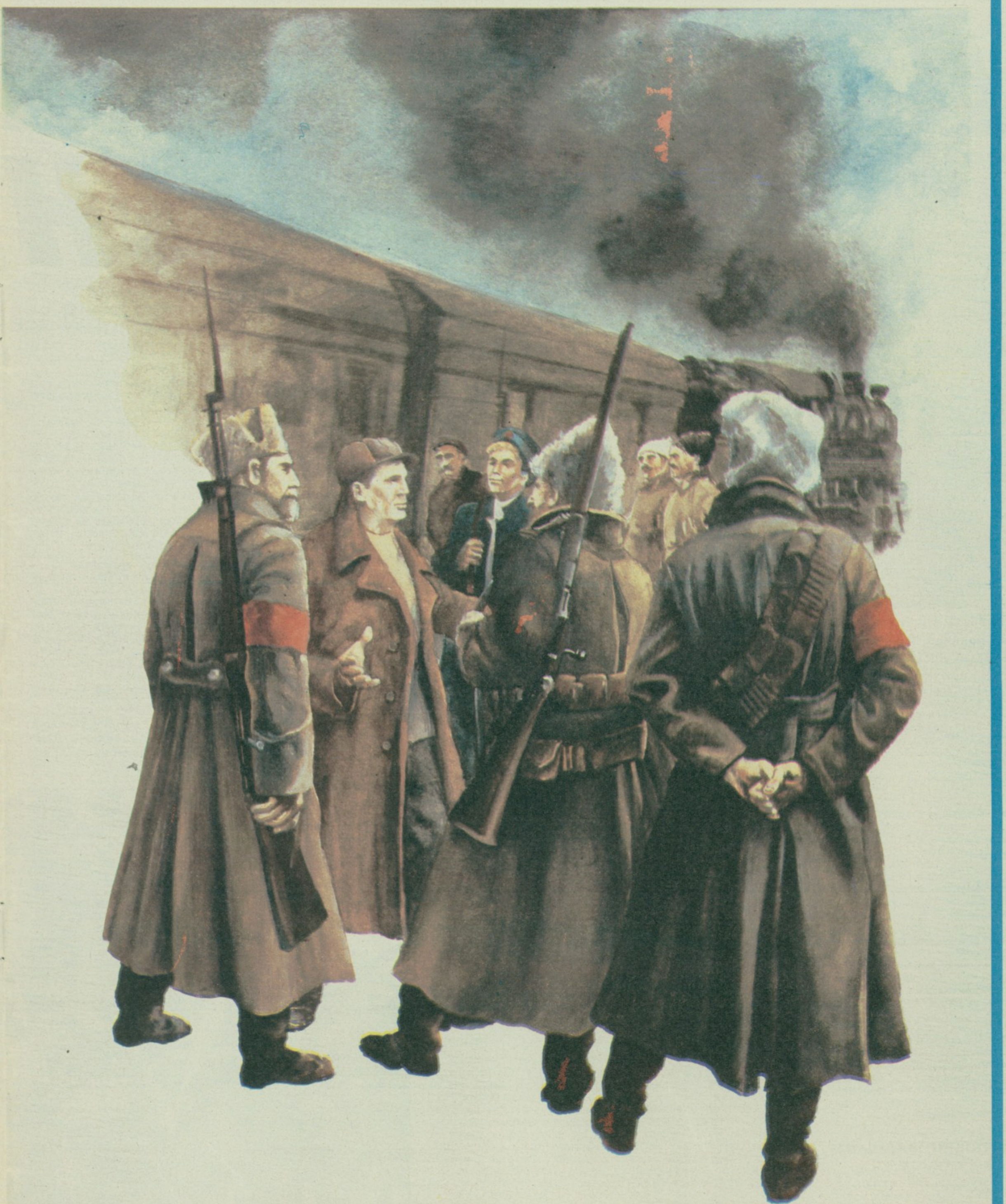
Текст: **Милутин Тасић**

Илустровао: **Драгутин Њежић**

Тито је рекао:

— У заробљеништву сам много читао. Научио сам руски и прочитао дјела руских класика, прије свих романе Толстоја, Тургењева, Куприна и других. Преко пута зграде у којој смо ми заробљеници били смјештени живјеле су двије гимназијалке: једна је била кћер механичара прогнаног у Сибир, а друга љекара. Оне су нам стално слале књиге.

— У Омску су тада (новембра 1917. године — прим. ред.) формирани одреди Црвене гарде од бивших ратних заробљеника. Уписао сам се у један од њих. Те зиме сам добио легитимацију кандидата за члана Комунистичке партије. У њу су ме и примили.

ТРАГОМ СЕРИЈЕ »СТВАРАЊЕ ТИТОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ«

ДОКТОРЕ, У СТА

СУ АГЕН

КАДА ЈЕ ЈАНУАРА 1942. ГОДИНЕ ДОБРИЛА ЈУРИЋ ДОПУТОВАЛА У ЗАГРЕБ СА КРЗНЕНИМ ОКОВРАТНИКОМ ПУНИМ ПАРТИЈСКИХ МАТЕРИЈАЛА, ОТИШЛА ЈЕ ПРВО У ПЕКАРУ УМЕСТО У СВОЈ СТАН И ТАКО СПАСЛА ГЛАВУ!

Добрила Јурић снимљена у партизанима. Од кројачке раднице, преко илегалке и комесара чете па батаљона, до потпуковника ЈНА.

Титова држава", тако се зове вечерашња, девета епизода серије за коју је текст написао доктор Никола Бабић, а режирао је Звонко Корал из Телевизије Загреб. Видећемо како се рат развијао у 1942. години, на узбудљивим филмобима снимљеним на источном фронту у Африци, затим искрцавање савезничких снага у Мароку и Алжиру. Али за наше гледаоце биће посебно занимљив један документарни филм из Загреба који се приказује први пут после ослобођења.

Реч је о формирању озлоглашене Вражје дивизије, једне од три усташке легионарске дивизије под немачком командом. Квислиншка камера снимила је ове младиће, војнички обучене у Аустрији 1942. како парадирају на Јелачићевом тргу и поздрављају поглавника Павелића. Тај се филм приказивао у биоскопима НДХ у „Сликописном тједнику" — некој врсти филмских новости Павелићеве државе.

Опасни илегалци

У то време окупатори су у Југославији имали 30 комплетних дивизија и још око 800 хиљада људи међу издајничким снагама: четницима, усташама, недићевцима, белогардејцима, балистима, и другим. Све то ударало је на партизанску, Народноослободилачку војску. У њој је тада било нешто више од 150 хиљада бораца, па ипак, они су држали, слободну територију од преко 48 хиљада квадратних километара не рачунајући и мање ослобођене делове земље. Та површина била је већа од Белгије или Швајцарске.

Положај Павелићеве НДХ био је уздрман и Немци су управо због тога преузели под своју контролу њене индустријско-рударске басене и саобраћајнице. По њиховом налогу формирају се легионарске дивизије. Међутим, партизани нису ратовали само у „шуми" — свуда на неослобођеној територији и у свим градовима у земљи радили су илегалци тако да су то за непријатеља била попришта једне друкчије борбе. Често и много опасније!

И док су усташе парадирале Загребом, илегалци нису мировали. Како се радило? Какав је био живот илегалца у граду који је био центар НДХ, седиште Гестапоа и италијанске ОВР-е и у којем се налазио страшни затвор за комунисте звани Синг-синг? Питали смо то Добрилу Јурић која је од 1940. до марта 1942. године била у Загребу веза између Покрајинског комитета КПХ за Далмацију и ЦК КПХ, жену која је држала илегалан стан за који нико осим ње и чланова ЦК КПХ није знао, у који је долазио и друг Тито и у којем су становали Марко Орешковић и Владо Поповић Доктор, а повремено и Раде Кончар.

Веза у пекари

Добрила Јурић, Сплићанка родом из Макарске, била је кројачка радница са 16 година, а од тада и активни члан синдиката. Са двадесет и три примљена је у Партију, а са двадесет и четири — 1940. године — нашла се у Загребу. По задатку... Већ је годинама преносила тајну партијску пошту између Сплита и Загреба кад јој је новембра 1940. Берко Кукоч, тада организациони секретар ПК КПХ, саопштио да је директива Партије да се она — пресели у Загреб.

Та је директива значила да Партија у њу има огромно поверење. Али, како рећи родитељима? Како отићи? Добрила каже:

— Љубав према Партији била је јача него родитељске прилике... Родитељи ће се љутити, у реду, то ће ипак проћи, тако сам сматрала кад сам се спремала за пут у Загреб!

Кад је допутовала, јавила се Милану Мухари коме је и раније долазила на везу. Био је то стан у дворишту зграде број 19 у Медулићевој улици где се налазила и пекара Данета Марковића — партијски пункт. Свих 7 радника на челу са мајстором били су илегалци!

Добрила се сместила у гарсоњеру у Буцоњићевој улици број 3. Била је то двоспратна вила неких Јевреја. Међутим, кад су Немци ушли у Загреб, запленили су ту зграду и у њој се настанио један њихов официр. За Добрилу Јурић, Марка Орешковића и Огњена Прицу који су делили стан то је значило хитан али неупадљив одлазак на друго место... Марко је после неколико дана нашао нови стан који је гласио на Добрилу, велику гарсоњеру у Шрапчевој улици, у близини Кватерниковог трга.

У гарсоњеру су се уселили Добрила, Марко и Владо Поповић који је тада био кандидат за ЦК КПЈ и члан Војне комисије ЦК КПЈ. Добрила је наставила посао који је радила од доласка у Загреб, у кројачкој радионици Данета Мажурана у улици Краљице Марије број 5 (данас је то улица Браће Кавурића). Кројачница је била место где је она примала другове на везу. У гарсоњеру у Шрапчевој није смео крочити нико осим чланова ЦК КПХ, нити је за њу ко смео да зна.

Како се устанак расплamсавао, курири су све чешће долазили код Добриле у Загреб, из свих крајева земље, преко разних веза и канала. Она је одлазила по материјале које су доносили на разне пунктове: трафику у Николићевој улици, у којој су радиле сестре Баковић, гостионицу и млекару у Хеинзеловој и друга места. А нико од људи који су радили на тим пунктовима није знао за остале — био је то основни принцип илегалног рада.

Онда су, вртоглаво, наступили драматични догађаји: Раде Кончар је ухапшен у Сплиту и веза са Покрајинским комитетом била је прекинута. Требало ју је поново успоставити, а то је могла само Добрила Јурић која још није била компромитована. По договору, она се 6. јануара 1942.

Легионарске усташке дивизије попут „Вражје" биле су одређене за Источни фронт. Овде видимо надбискупа Степинца како благосиља легионаре пред одлазак из Загреба.

...НУ ТИ!

године нашла испред клинике у Драшковићевој улици.

Провала!

Било је 10 сати пре подне. Наишао је Андрија Хебранг, застао само колико да неприметно уручи материјал. Тек са напоменом га треба што пре однети у Сплит пошто се односи на Раду Кончара.

Добрила је вешто сместала партијске папире у ташну и отишла Марици Мухар, у пекару. То је била неопходна мера опрезности јер у гарсоњеру са материјалом није смела: две недеље пре свега био је ухапшен Милан Хуперт, руководилац технике ЦК КПХ који је — провађивао све што је знао! Добрили је то саопштио Влада Поповић, па иако су се надали да Хуперт неће провалити и стан у Шрапчевој, нису више тамо слављали већ су само навраћали по потреби.

Код Мухарових је Добрила затекла Драгицу Кончар која је и дошла само због ње:

— Знала је да путујем за Сплит — сећа се Добрила Јурић — па ме је замолила

да је обавестим шта је с Радом чим се вратим. Она није знала да је ухапшен, а верујем да су је другови желели поштедети јер је очекивала бебу... Дала ми је врло лепу ташну са двоструким дном, да ми се нађе при руци.

Те вечери Добрила је села у воз за Ријеку. Друкчије није могла јер преко Лике возови нису ишли пошто су партизани срушили један вијадукт, а ни преко Босне није било сигурно — опет због диверзија. После неколико дана и два претреса италијанских царинника, успела је да стигне у Сплит бродом из Ријеке. Тамо се задржала неколико дана док није био припремљен материјал који је овога пута требало да преда у Загреб. Била је зима и Добрила је носила капут са пелцом. Илегалци су по правилу били елегантно одевени како би окупаторима и усташама личили на „фини свет". У тај крзнени оковратник ушила је партијски материјал и кренула натраг.

Заседа за цео ЦК

Кад је стигла у Загреб, Добрила је отишла право у пекару:

— Тамо су били Дане Марковић и још две муштерије. Дане их је на брзину отпремио и рекао им да је стан провађен!

После је од Владе Поповића чула да су агенти даноноћно држали заседу у Шрапчевој 3. Он сам био је дошао једног од тих дана у стан да се пресвуче, али, прво је свратио код хаузмајстора Аљиновића у партер, по чист веш. Дочекала га је хаузмајсторова жена Анка са узвиком:

— Господин доктор, горе су вам агенти!

Аљиновићи нису били комунисти нити су знали ко станује у гарсоњери на трећем спрату, али су били поштени људи код којих је појава агената изазивала ужас.

Значи, Хуперт је провалио и тај, најконспиративнији пункт ЦК КПХ. Агенти су тих дана само мотрили, не хапсећи још никога. Сматрали су да ће одједном уловити цео Централни комитет!

Добрила Јурић није више смела у стан. Отишла је на пункт на Мажуранићевом тргу број 4, код другарице Кате Говорушић и Анке Супанц — где су се често увече после рада шиле тророге партизанске капе за борце на фронту. Добрила живо памти те тренутке:

— Погледала сам има ли неки знак на прозору који би упозоравао да се не иде горе. Кад сам видела да нема ништа, пошла сам и зазвонила на врата. Кад су ме угледали, Ката и њен син Драго врискнули су од радости јер су страховали да не одем у свој стан где бих упала у заседу. Драго Говорушић одмах је обавестио другове да сам стигла. По донети материјал дошла је Анка Берус...

После неколико дана Добрила Јурић, за којом је Гестапо расписао потерницу са сликом и облепио тај плакат по целом Загребу, била је смештена на ново, сигурно место: у стан италијанског конзула!

Опет издаја?

Вила у којој је конзул становао налазила се у најотменијем делу града, на Тушканцу, у непосредној близини Павелићеве резиденције. Домаћица виле, кршна сељанка Магда била је — партијски човек! Проверена веза Анке Берус Одиста, ко би посумњао да се баш на таквом месту крије комуниста?!

Добрила Јурић спавала је у девојачкој собици. Италијански конзул био је самац и — водио живот као поручен за скривање једног илегалца: ујутру би одлазио у град, враћао се колико да руча, па поново одлазио све до вечери.

— Чим он оде, ја изиђем из собице — прича Добрила Јурић.

Проводила је дане са Магдом чекајући на везу да оде у партизане, јер — у Загребу није смела више да се задржава. Али, дани су пролазили, па и цео месец. Данас је већ март... Једног јутра на врата су бануле усташе:

— Претрес!

Добрила је била у собици. Кад је чула, ноге су јој се одсекле! Да ли су јој ушли у траг? Издаја? Каже да никада, ни пре ни после тога, није осетила такав страх. Магда се, онако огромна, испречила на вратима и мирно рекла:

— Зар не знате да овде станује италијански конзул? Он има имунитет и не смете претресати вилу. Ако баш хоћете, тамо вам је телефон — показала је руком преко пута улице — па га зовите и питајте. Ако он дозволи, у реду...

Агенти су само захвалили и отишли!

Доцније је Добрила сазнала да су тражили неке комунисте који су побегли из затвора. Била је организована огромна рација, прегледана је свака кућа. Изузев конзулове.

После Добрилино „заточеништво" у вили на Тушканцу није више дуго трајало. Другови су дошли по њу 5. марта да јој доture документа и упуте на воз за Иванић-Град, одакле се одлазило у Мослављачки партизански одред.

Данас, тридесет девет година после овога, Добрила Јурић се смеје.

— Ја тада нисам знала шта значи реч „имунитет" али једном у партизанима морала сам да се направим важна, па сам рекла друговима да „неки у Загребу имају имунитет". Доцније, кад смо у неком ослобођеном граду наишли на књижару, видела сам тамо речник страних речи и у њему прочитала објашњење. И данас чувам тај речник негде у Сплиту, помогао ми је још много пута!

Добрила Јурић била је комесар одреда, па батаљона. Из рата је изишла као потпуковник ЈНА завршила факултет и била кустос Војног музеја у Београду.

М. К.

Занимљива имена

ДА СЕ ДЕДЕ НЕ УВРЕДЕ

Знамо сви шта су иницијали (почетна слова имена и презимена), знамо и шта је „средње слово" (почетно слово очевог имена), мада се данас све ређе употребљава. За нас су то само скраћенице, замене пуних облика. Ако се неко потписује, рецимо, М. Д. Перић, ми нагађамо да ли му је име Милан, Марко или Младен, да ли му се отац звао Душан, Драгослав или некако друкчије. Док то не сазнамо, не можемо му се обраћати друкчије него презименом.

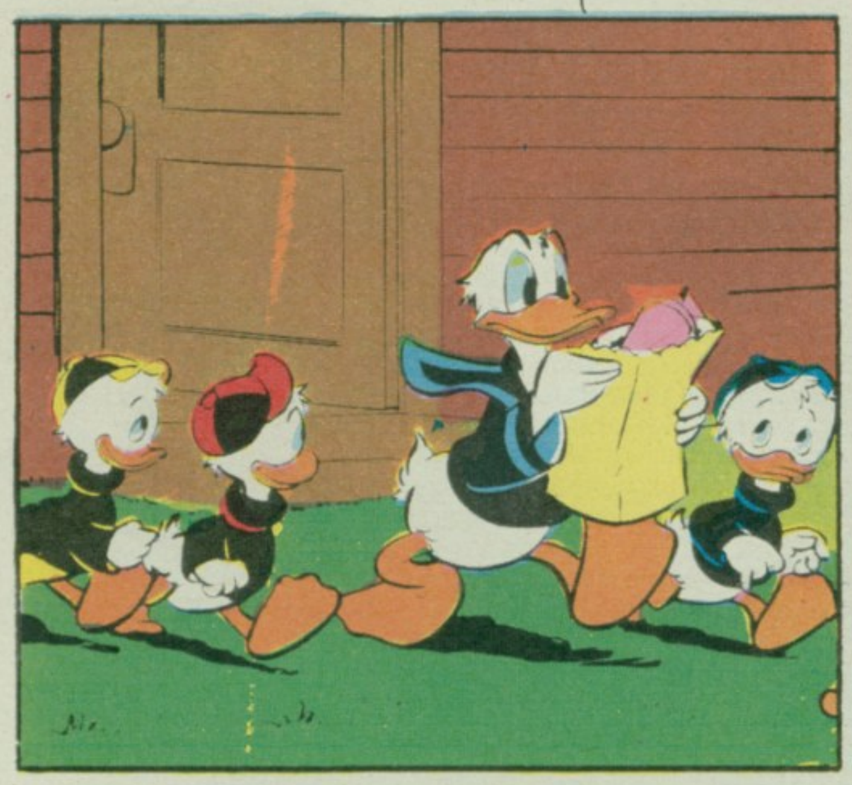
У Америци није тако. Тамо је сасвим нормална ствар да неког, на пример, Мајкла Дејвида Питерса сви, па и рођена жена, брат или сестра, зову само иницијалима М. Д, изговореним на енглески начин „Ем Ди". Иде се и даље. Нарочито у јужним државама САД, постоји обичај да се детету већ на крштењу дају двоструки иницијали као једино име. Родитељи као да мисле: што да му дајемо пуна имена па после да их скраћујемо — боље да себи уштедимо труд! Тако се у крштеницу упише, рецимо J. T. (изговорено Џеј Ти) Смит, и дотични остаје само J. T. до краја живота.

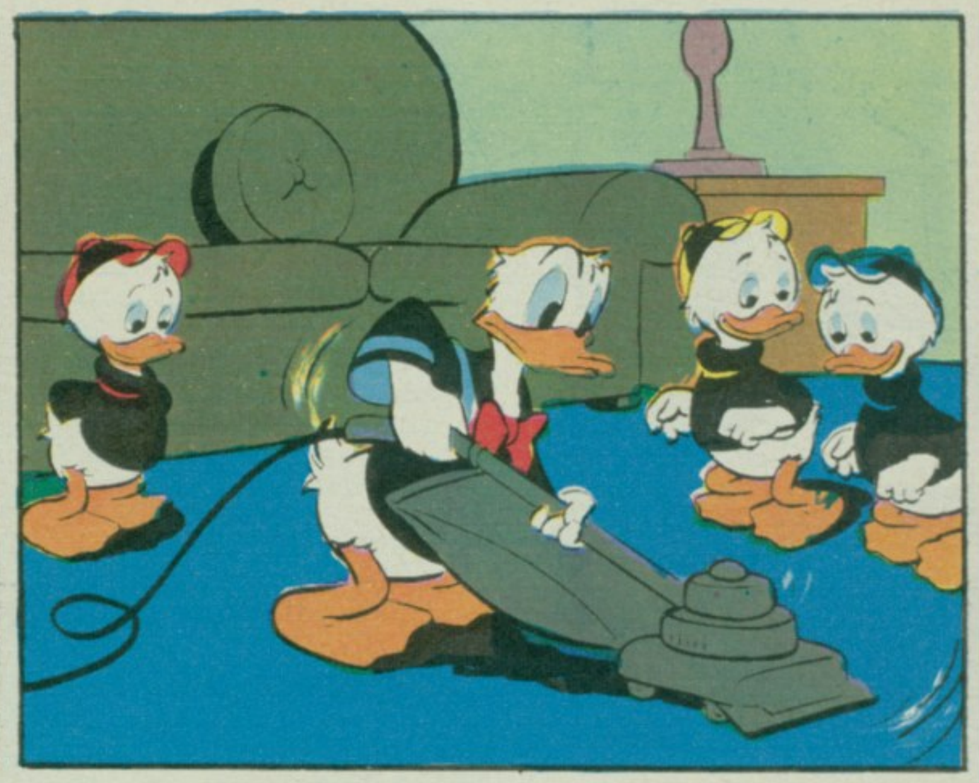
Кад је 1945. године Хари С. Труман постао председник САД, новинари су похитали да сазнају све о њему, па су између осталог питали: од чега је скраћено оно „С"? Одговорено им је: ни од чега! То је цело име, и Председник чак захтева да се пише без тачке, „Хари С Труман". За такву краткоћу постојао је и посебан разлог. Труманов деда по оцу звао се Шип (Shippe), а деда по мајци Саломон. Кад се родио Хари, родитељи су по америчком обичају хтели да му дају друго име по деди, али нису могли да реше ком ће деди дати предност. Најзад, не желећи да увреде ни једног ни другог, определили су се за „С" као њихов заједнички иницијал!

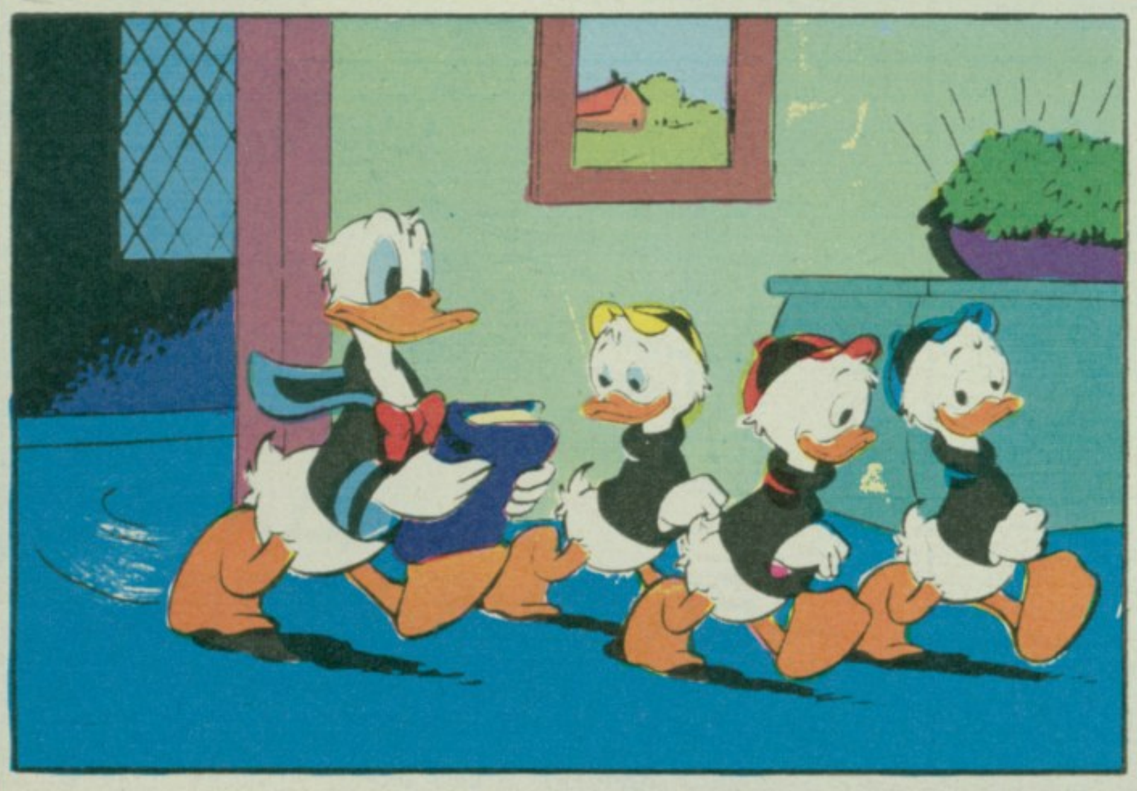
У Европи оваквих настраности нема. Па ипак, у градићу Апричена у јужној Италији забележен је још необичнији случај — човек са презименом од самих иницијала. Један становник тог места звао се Матео С. П. и само тако, без икаквог пуног облика, био је записан у званичним документима. Како је настало то презиме није познато, али се зна да је 1948. године званично затражио промену презимена и прозвао се Матео ди Наута, презименом честим у том крају. Без сумње му је дојадило да свуда среће зачуђена лица и да слуша питање на које није могао одговорити: „А што се ви не потписујете пуним именом?"

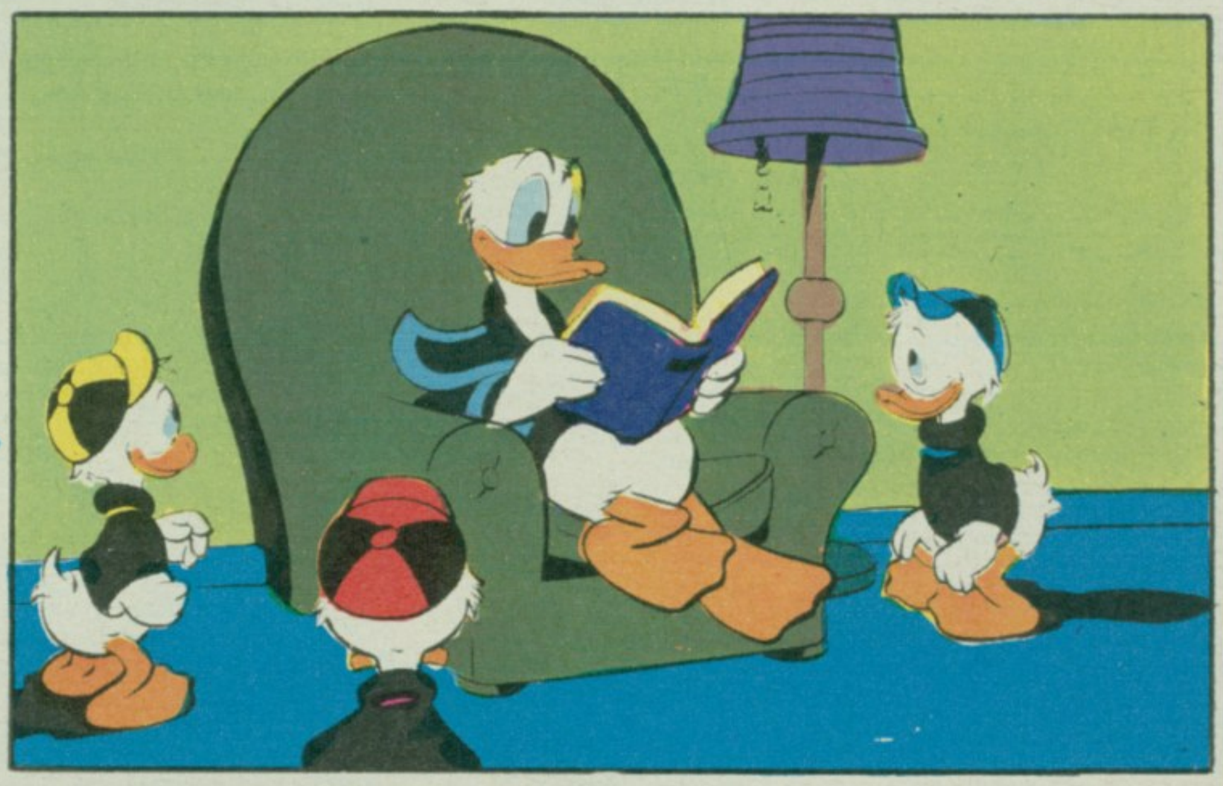
WALT DISNEY

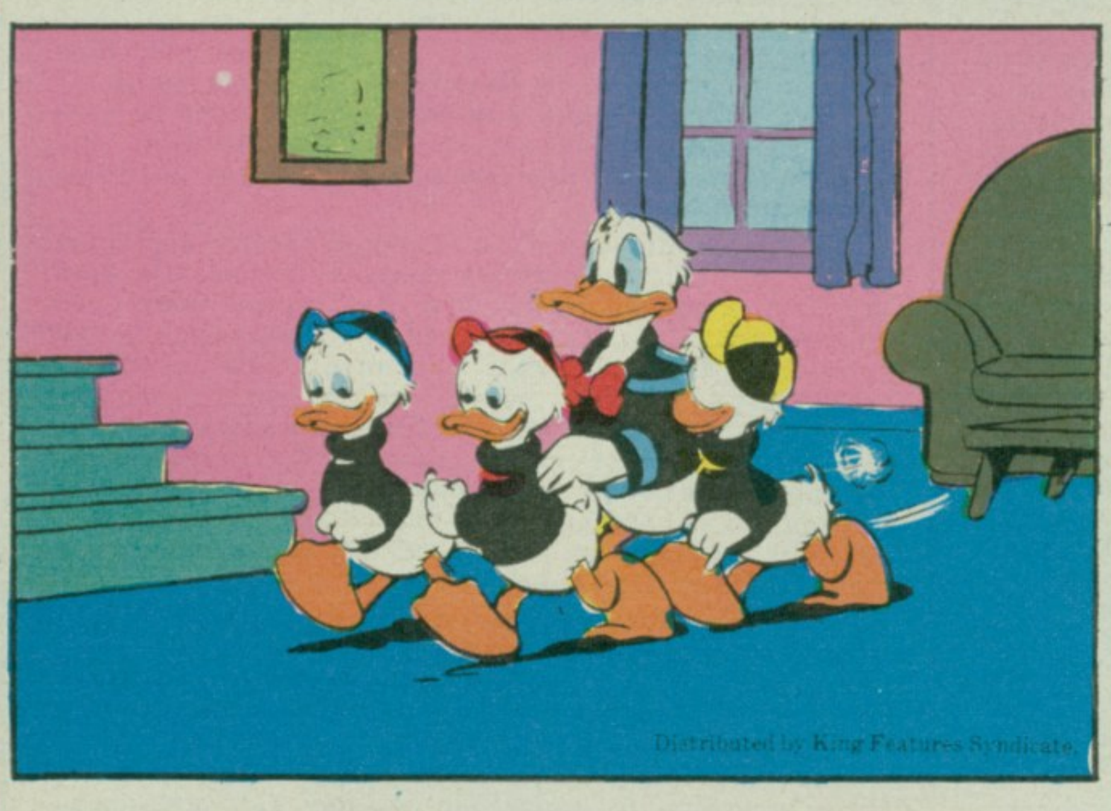
ПАЈА ПАТАК

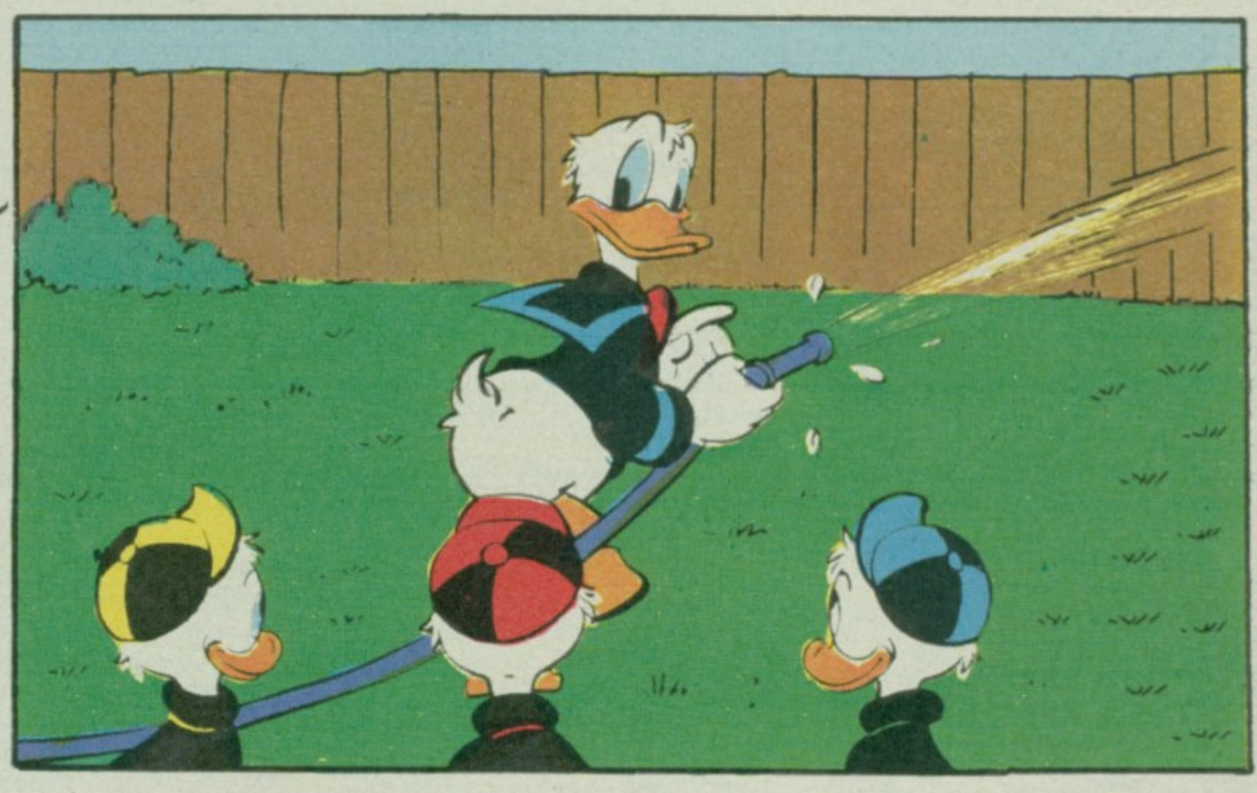

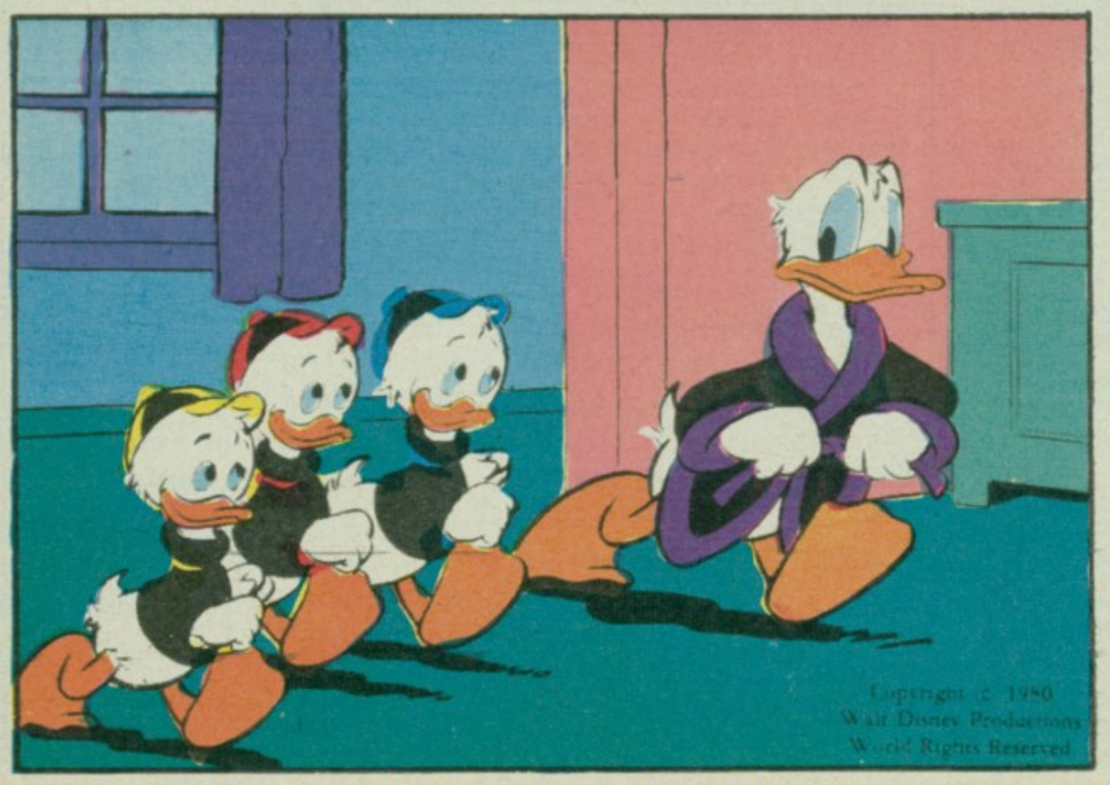

Distributed by King Features Syndicate.

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ВЕЛИКИ ИСТРАЖИВАЧИ: ФЕРНАНДО МАГЕЛАН

ВИКТОРИЈА ОПЛОВИЛА ЗЕМЉУ

ЦЕНА ЈЕ БИЛА ПРЕВИСОКА АЛИ ЈЕ НЕИЗМЕРНО ОБОГАТИЛА ЧОВЕЧАНСТВО. ПРВО ПУТОВАЊЕ ОКО СВЕТА ДОКАЗАЛО ЈЕ ДА ЈЕ НАША ПЛАНЕТА ОКРУГЛА И СЛОБОДНА У СВЕМИРУ. ПРОНАЂЕН ЈЕ ТЕСНАЦ ШТО ПОВЕЗУЈЕ АТЛАНТСКИ И ТИХИ ОКЕАН, ОТКРИВЕНИ СУ ФИЛИПИНИ, А СА ДОТАДАШЊИХ МАПА ИЗБРИСАНО ЈЕ ВЕЛИКО ПОЛУОСТРВО ЗА КОЈЕ СЕ МИСЛИЛО ДА ЛЕЖИ НЕГДЕ ЈУГОИСТОЧНО ОД АЗИЈЕ.

Шпанци су рачунали на своје ватрено оружје када су, да би оставили утисак на краља острва Себуа, сами пошли да за њега освоје суседно острво Мактан. Било их је само 60, били су одлично наоружани, али их је на Мактану дочекало 1500 ратника са стрелама и копљима, под штитовима које су меци тешко пробијали. На Шпанце се сручила киша стрела и каменица.

Увидевши да је противника потценио вођа Шпаната је наредио хитно повлачење у шалупе. Само што је издао заповест, добио је стрелу у груди и каменицу у главу. Тешко рањен готово је успео да се домогне чамца када га је погодило копље. Ишчупао га је и хитнуо на непријатеља и у том часу један домородац га је ранио у бок. Шпански командант је потонуо, а мактанашки ратници засули су његово тело копљима.

Тако је у четдесетој години завршио Фернандо Магелан, човек чија је експедиција прва у историји човечанства опловила Земљину кутлу. Становници Филипина — архипелага коме је Мангелан дао име и славу шпанског краља Филипа II — оплакали су га, а потомци Мактанашана који су га убили вековима су носили љагу због те смрти.

ДОЋИ У РАЈ!

Када је 10. августа 1519. године испловио из Санлукара, Магелан уопште није намеравао да оплови свет, нити је мислио да је тако нешто могуће. Експедиција од пет бродова под командом Магелана и покровитељством младог шпанског краља, будућег цара Карла V, пошла је да пронађе „земљу зачина", односно Молучка острва у Јужним морима, али не уобичајеним источним већ западним путем, кроз Нови, недавно пронађен, амерички континент.

Магелан је претпостављао да се „земља зачина" налази у близини Новог континента у коме постоји неки пролаз и да је западни пут краћи, а Шпанији је било важно да експедиција установи како се бар део „земље зачина" налази у њеној интересној сфери — **уговором у Тордесиљасу 1494. године Португал и Шпанија, две водеће поморске силе, поделиле су још неоткривене делове света тако да је источна хемисфера припала Португалу а западна Шпанији.**

Имати зачине значило је у 16. веку имати новац и моћ. Каранфилић, ђумбир, орашчић-мушкатњак, цимет, бибер, ким... плаћали су се на европском тржишту сувим златом. У име Португала на Молучка острва отпловио је између 1511. и 1513. године Франсиско Серао, Магеланов друг из детињства. Серао је закључио да су ова острва земаљски рај, што је истина, и одлучио да тамо заувек остане. Преко других Португалаца Серао је Магелану поручио да му се што пре придружи, али је написао да је источни пут, око Африке и преко Индијског океана, веома дугачак.

На овом месту треба рећи да је и Магелан био Португалац и да је своје услуге у више наврата нудио португалском краљу. Овај га је увредљиво одбио и поносити Магелан је отишао у Шпанију која га је обручке прихватила. Магелан је званично постао Шпанац.

ТРИ ВЕЛИКЕ ПОБУНЕ

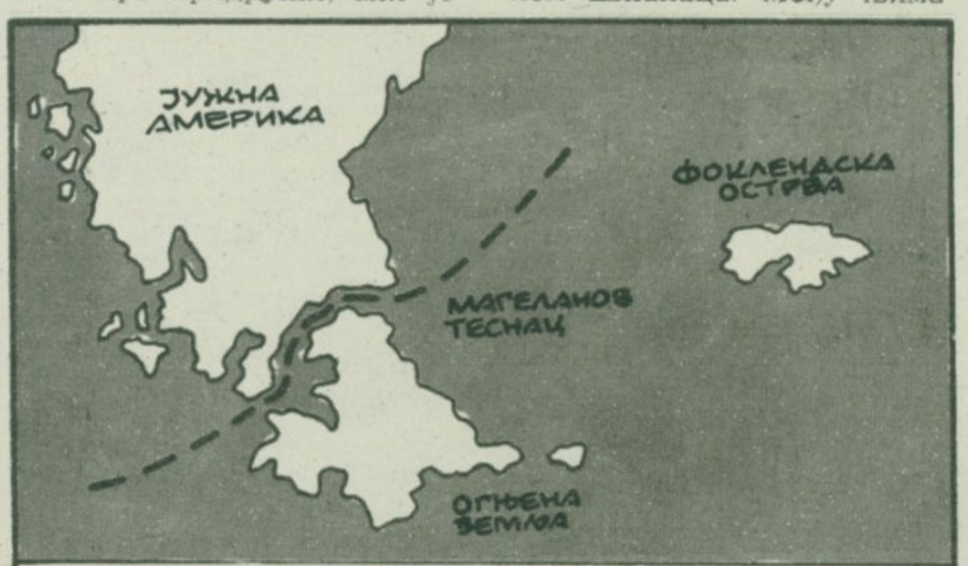
Каравеле „Тринидад", на којој се налазио Магелан, „Сант Антонио" и „Викторија", „Сантјаго" и „Консепсион" имали су намирница за две године, довољно алата за случај хаварија и посаду од 265 људи, махом Шпанаца. Међу њима су се нашла и 23 Италијана од којих је један, по имену Антонио Пигафета, веома значајан. Он је водио детаљан дневник, преживео путовање и опис свега што се догађало послао шпанском и португалском краљу, француском регенту, млетачком дужду и римском Папи.

Још на Канарским острвима, на путу преко Атлантика, Магелан је дознао да шпански капетани против њега, странца, кују заверу. Португалац се није уплашио само је, на неописиво чуђење свих официра, издао наређење да се, уместо планираног западног курсу, заплови у правцу југ-југозапад. Од тада је Магелан стално био на опрезу.

Атлантски океан прешли су срећно и 13. децембра 1519. упловили у Рио де Жанерио, португалски поред. Капетан „Сант'Антонија" бачен је у бродску тамницу због непослушности и тако је још једном осујећена побуна. После кратког одмора у Рију Магеланова флота се спустила до ушћа реке Ла Плате. **Одатле је почело право откривање нових земаља и мора, јер се ниједан Европљанин пре њих није спустио даље од ове тачке. Тако је почетком фебруара 1520. почела нова етапа у освајању света.**

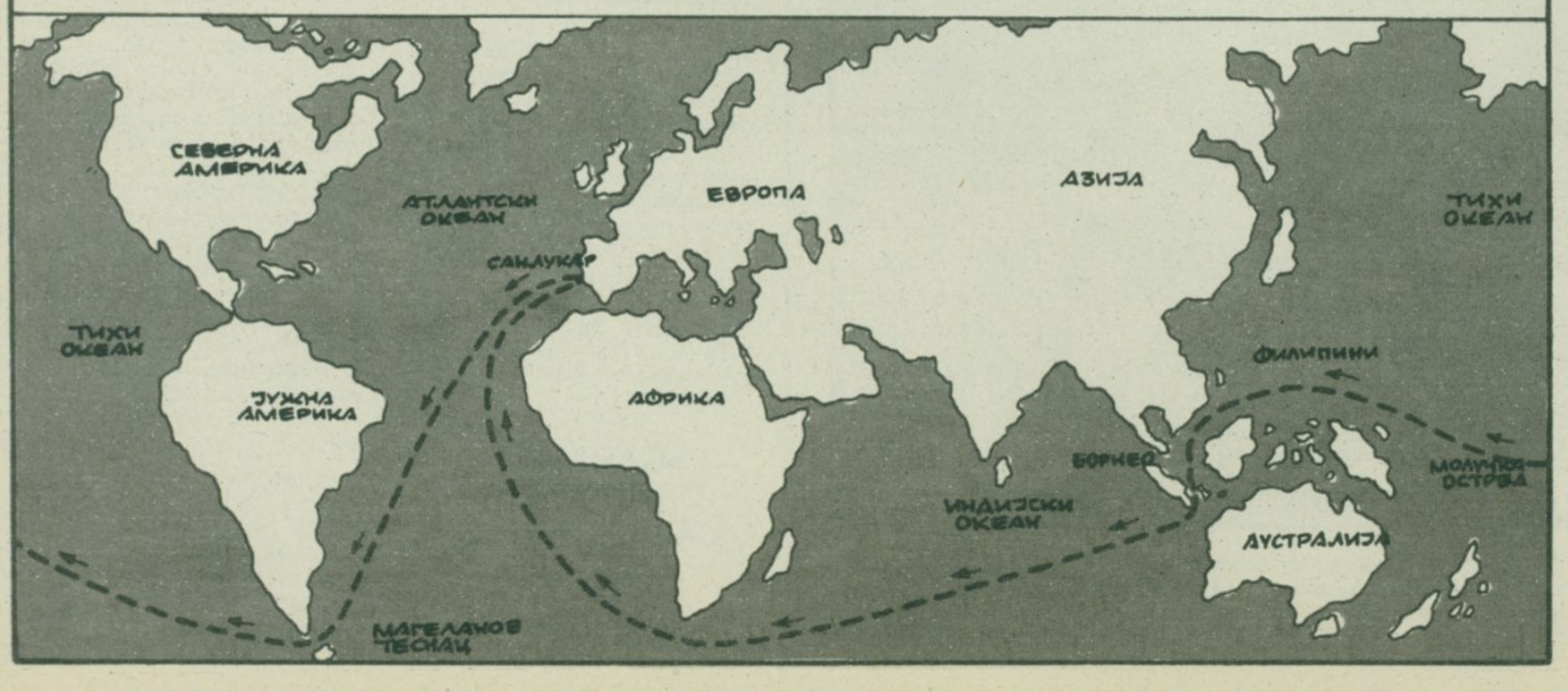
Напредовали су споро, истраживали увале, заливе, острва насељена само „чудним животињама сличним гускама, али које не лете већ пливају, а горњи део груди им је покривен белим а леђа богатим црним перјем и лако их је уловити". Овако су први Европљани у историји видели и описали пингвине. Последњег дана марта упловили су у залив Сан Хулијан на јужној географској ширини од 49 степени и 20 минута. Од пролаза који су тако пажљиво тражили није било ни трага ни гласа.

Предвиђајући дуго трагање и јаке мразеве Магелан је одлучио да ту презиме — и направио је велику грешку. Да је пожурио, избегао би пуних пет месеци губљења времена и намирница у Сан Хулијану и свих пет лађа би, пре почетка зимског периода на јужној хемисфери, стигло до толико траженог пролаза. Овако је, услед халдноће, једноличне исхране, свакодневних тегоба и, најзад, гвоздене дисциплине коју је одлучни Португалац морао да наметне, дошло до још једне велике побуне. Магелану је остао веран само Хуан Серано, капетан брода „Сантјаго". Португалац је још једном однео победу: два капетана су погубљена, а

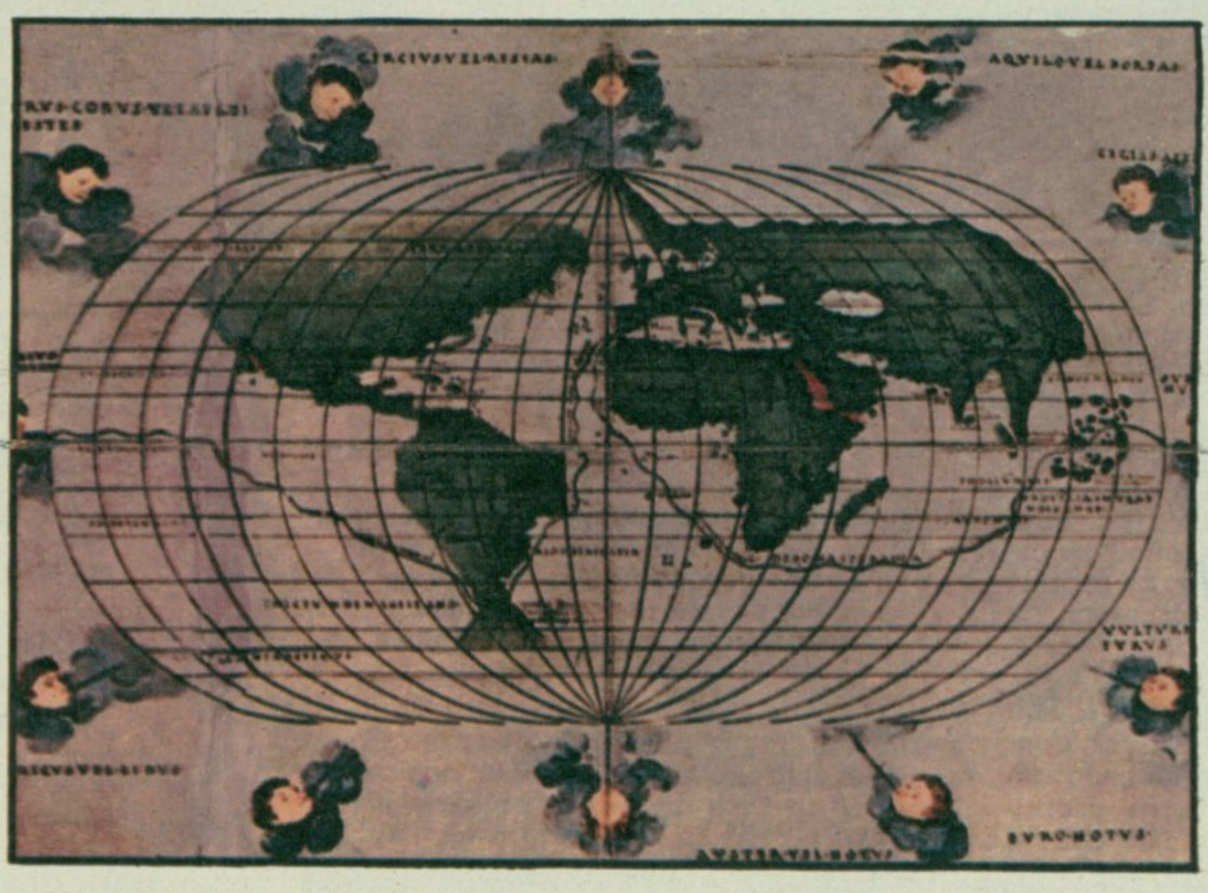
Магеланов теснац дугачак је око 590, а широк од три до 50 километара. Био је веома значајан све до прокопавања Панамског канала. Припада Чилеу и ова држава га највише користи мада сви бродови света имају право да пролазе њим. Пловидба је и данас веома рискантна.

ПУТ КОЈИ ЈЕ ПРЕВАЛИЛА МАГЕЛАНОВА ЕКСПЕДИЦИЈА

ВЕЛИКИ ИСТРАЖИВАЧИ: ФЕРНАНДО МАГЕЛАН

Бродови су се пробили кроз мореуз назван Магелановим именом захваљујући његовој фанатичној вољи и помоћи Онас Индијанаца који су на обалама палили ватре да би им осветлили пут кроз облаке и маглу.

Мапа из атласа БатистеАњезеа направљена 1545. године приказује пут око света који је прешла Магеланова експедиција. Човечанство је, најзад, стекло праву слику о распореду копна и воде на Земљиној кугли.

један остављен у непознатом дивљем крају.

Да би разбили досаду, чланови посаде мало су испитивали унутрашњост копна. Ту су срели за европске појмове чудне људе. веома високе и дугих великих ногу. Назвали су их »patagones« (дугоноги). По свом надимку читава област, све до Рта Хорна, названа је и још се зове Патагонија. Древна племена која је насељавају постоје и данас — нико их није дирао јер су веома сиромашна.

»САНТЈАГО« ПОТОНУО, »САНТ' АНТОНИО« ПОБЕГАО!

Док су чамили у Сан Хулијану, Магелан се досетио да на југ пошаље претходницу у нади да ће можда наићи на пролаз за друго м: ре. Избор је пао на лађу „Сантјаго“ која је, убрзо по доласку, доживела бродолом, а посада је срећом некако испливала и вратила се натраг копном. Тада је Магелан начинио још једну грешку — одлучио је да исплове из Сан Хулијана пре пролећа. Четири брода ухватила је паклена олуја и приморала их да се зауставе у Санта Крузу. Ту су оправили лађе, снабдели се водом за пиће и рибом и након два месеца кренули даље.

Најзад им се осмехнула срећа — 21. октобра наишли су на дубок залив или ушће који је могао да буде тражени пролаз. Магелан је, желећи да испита сваки метар теснаца, наредио лагану вожњу, уз много за-

„Сантjаго“

„Викторија“

„Консепсион“

„Тринидад“

„Сан“ Антонио“

БРОДОВИ МАГЕЛАНОВЕ ФЛОТЕ

Херој јужних мора завео је на бродовима гвоздену дисциплину јер су поносити шпански официри тешко подносили да им командује странац Португалац.

Најчувенији од свих портрета Фернанда Магелана налази се у Поморском музеју у Мадриду.

устављања. Улаз у теснац обећавао је лак пут, ниске обале обрасле травом добар преглед терена.

Затим се све изненада променило. Високо стеновито копно с обе стране спасно се наднело над водом којом су пловиле санте леда. Изгледало је као да пролаза нема. Пре него што је дигао руке, Магелан је кроз теснац послао неколико лаких чамаца. Морнари су све гласније захтевали да се врате кући, а капетан „Сант'Антонија“ Естабан Гомес заварао је траг и скренуо лађу према Шпанији. Тамо никада није стигао и нико више о њему ништа није чуо.

После два дана неизвесности из даљине су се огласили топови, знак да су чамци пронашли пролаз! Посада је одједном добила нову снагу, а увек натмурени Магелан је сијао. Пловидба кроз теснац назван Магелановим именом била је крајње ризична, чамци су често морали да тегле бродове, време их није служило, од магле се ни дању ни ноћу није видео прст пред носем. Ипак су испливали, нешто захваљујући Магелановој гвозденој вољи, нешто помоћи Онас Индијанаца који су на обалама палили ватре и осветљавали им пут. Магелан је, њима у спомен, читав јужни део, од обале теснаца до Рта Хорна, назвао Огњена земља, мада је на њој вечита зима.

Пробијање кроз теснац трајало је 38 дана, а онда им је пред очима пукло непрегледно мирно море, које је Магелан назвао Тихим океаном.

ЈЕЛИ СУ ПАЦОВЕ

Али, ово је био тек почетак мука. Магелан је очекивао да ће до „земље зачина“ путовати највише неколико недеља, но пловили су читава три месеца и наишли само на неколико голих пустих острва. Ужарено сунце пекло је изнурене изгладнеле морнаре који су јели дрвљиви двопек, пили загађену смеђежуту воду, ловили бродске пацове и продавали их за пола дуката по комаду. Чак су да бродова скидали кожне траке, држали их по неколико дана у мору, а потом пекли и прождирали ломећи зубе. Почеле су да харају болештине, нарочито скорбут, и морнари су умирали на десетине.

Прва настањена острва на која су наишли Магелан је назвао Ладронес (Лоповска), јер су их становници за тили час опљачкали. Најзад су стигли до Гуама, највећег острва Маријанског архипелага, и дуго путовање Пацификом било је завршено. Антонио Пигафета је тим поводом забележио да не верује да ће ниједна лађа после њих успети да преброди Тихи океан.

Недељу дана пошто су напустили Гуам искрцали су се на Самару, једном од многих острва Филипинског архипелага. Почетком априла стигли су у Себу. Знали су да су Молучка острва близу и нашли су их, на жалост, без Магелана.

На челу експедиције замечили су га капетани Хуан Серано и Дуранте Барбоса. Али, његове адмиралске и организаторске способности нису биле заменљиве. Становници Себуа, који су се одмах покорили Магелановој снажној личности и чак примили католичку веру, нису са новим командантима нашли заједнички језик. На превару су заробили 24 морнара и поубијали их.

Са Филипина је према Молуцима кренуло 108 преживелих, сувише мало за три брода. Одлучили су да један спале и то „Консепсион“ који је био у најгорем стању. Команду над „Тринидадом“ преузео је Серанов зет Хуан Карвало, а над „Викторијом“ Гонсало Гомес де Еспиноса.

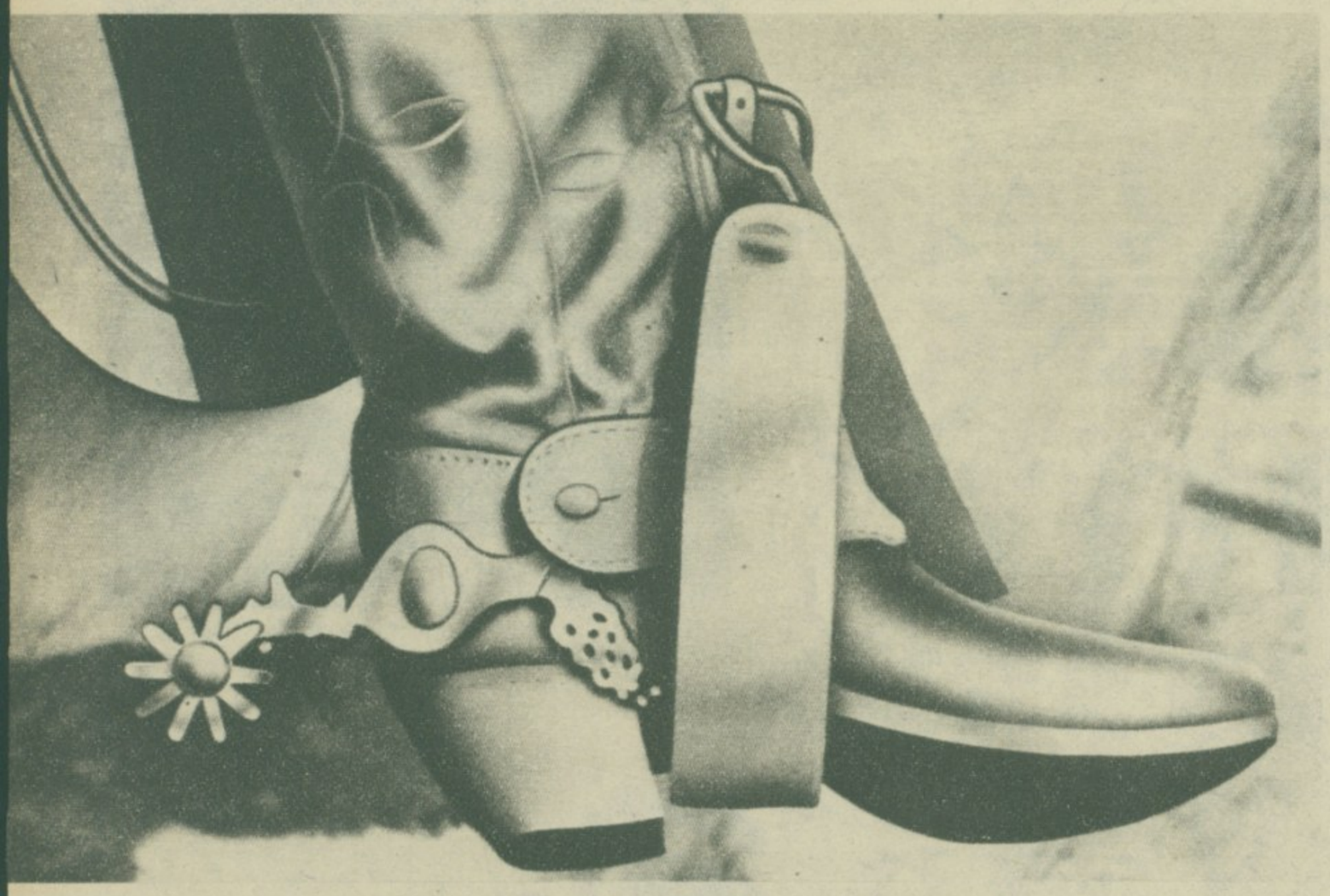
Лађе су се држале курса који је одредио Магелан и стигле у луку Брунеи на острву Паван где су их домороци на превару заробили. Карвало је, да би спасао експедицију, морао да жртвује рођеног сина. Није чудо што су му убрзо потом попустили живци, па је команду над „Тринидадом“ преузео Де Еспиноса, а над „Викторијом“ Хуан Себастијан дел Кањо.

Обе каравеле су 5. новембра 1521. године стигле на толико жељена Молучка острва, циљ за којим су трагали 26 месеци! Натоварили су лађе свим могућим зачинима и, коначно, пошли кући у Шпанију. Адмиралски брод „Тринидад“ није имао среће: при утовару зачина пукла му је кобилица и „Викторија“ је отпловила сама. „Тринидад“ је оспособљен за пловидбу тек априла 1522. али му није било суђено да стигне у домовину. Захваћен бурем вратио се на Молуке где су га заробили Португалци.

ВРАТИЛО СЕ САМО ОСАМНАЕСТ

„Викторија“ се, наравно, није враћала путем којим је дошла већ водама којима су доминирали Португалци. Одважни Дел Кањо упутио се према обалама Африке, спловио Рт добре наде и са Португалцима се срео тек код Зеленортских острва. „Викторија“ им је умакла тешко оштећена са 13 морнара мање.

У Санлукар је 8. септембра 1522. године, после осам и по месеци путовања од Молука, упловила само „Викторија“ (ПОБЕДА). Од 265 људи који су, и не знајући, кренули на први пут око света у домовину се вратило само 18 и то без Фернанда Магелана, јунака овог подвига.

КРОТИ ГА БЛАГО!

ЗЛАТНЕ МАМУЗЕ БИЛЕ СУ У ДАВНО ДОБА СИМБОЛ ВИТЕШТВА, СРЕБРНЕ ЈЕ НОСИО ШТИТОНОША, А КАУБОЈУ ДИВЉЕГ ЗАПАДА СЛУЖИЛЕ СУ ДА ОБОДЕ КОЊА И ЧУВАЛЕ ГА ОД ПОВРЕДА. ПОНЕКАД БИ ИХ МЕЊАО, АЛИ САМО ЗА ПАР КОЈИ ЈЕ ЛЕПШЕ ЗВЕЦКАО.

Мамузе су одувек биле важан детаљ каубојске моде и на тржишту се могло наћи пуно разних модела, за сва чији укус. Каубоји их нису скидали с ногу ни приликом јахања, што је било сасвим разумљиво, ни у салуну, ни у шетњи. Остављали су их, мада тешка срца, само на игранкама и то на изричит захтев дама.

Дивљи запад је мамузе примио од Мексиканаца и енглеска реч за њих — spurs — потиче од шпанске espuelas. Али, мамузу нису измислили Мексиканци. Још у старом веку мамуза или оструга, метална направа причвршћена за обућу јахача ради подбадања коња, била је позната. Прављена је у облику оштрог шиљка и носила се само на једној нози. Тако је касније коришћена и код већине словенских народа.

Наравно, Дивљи запад није мамузе прихватио за љубав каубојске моде већ ради безбеднијег јахања и лакшег управљања коњем. Мамузе су, ефикасније и од узде и од ђема, могле да нагнају коња да иде брже, да прође кроз или покрај нечега што га плаши, промени правац или стане у месту. Благ додир мамузом говорио је коњу речитије од покрета јахачевог тела или друге врсте пријатељског убеђивања.

Не мало пута мамузе су спасле каубоја од неугодног пада и повреда. По правилу нису употребљаване за дуга путовања, када су и узенгије спуштане да би јахачу било удобније.

Мамуза се састоји од металног лука у који улази потпетица чизме, а за ногу се причвршћује ременом провученим кроз ушице на крају лука. Лук мамузе завршава се краком са шиљцима.

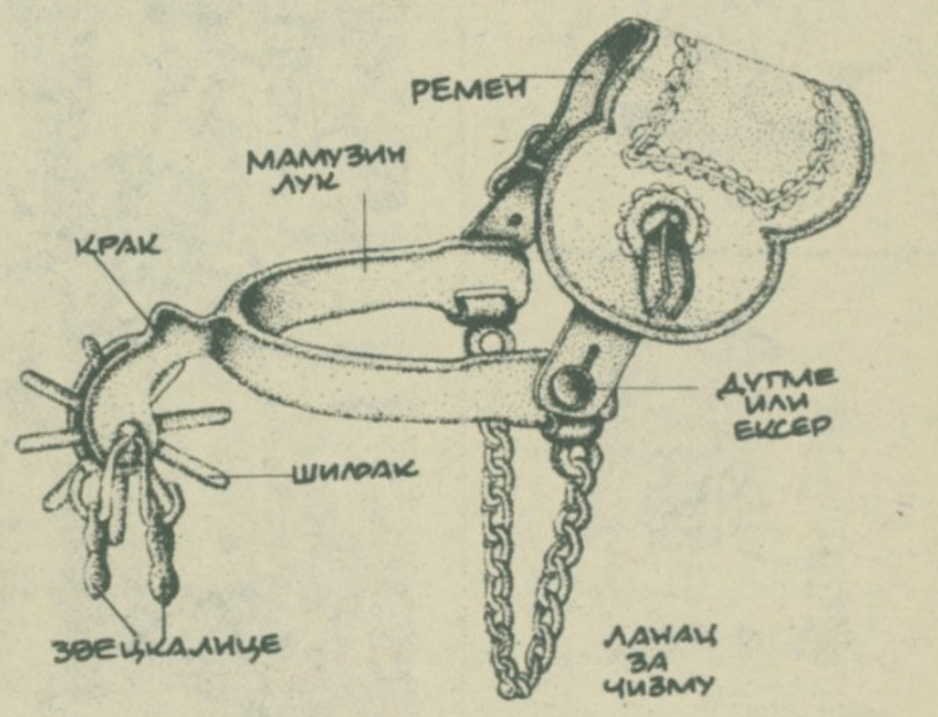
На Дивљем западу постојале су три врсте кракова: уздигнут, прав и повијен надоле. Шиљци на краку прављени су у разним дизајнима: тестераст са неколико дугачких оштрих зубаца, у облику точка са дугачким зупцима попут паока, као цвет са зупцима сличним латицама, звездаст са пет или шест кракова, у виду сунца са што већим бројем зрака.

Ланац за потпетицу, причвршћен за дугмад на мамузи, ишао је испод чизме и држао мамузу да не склизне. Он је и лепо звецкао док би коњ касао, што за каубоја није било занемарљиво.

Радне мамузе за сваки дан имале су звездаст крак са шиљцима затупљеним на врху. Постоји раширено веровање да су мамузе окрутна направа. Али, на прсте једне руке могли су се избројати каубоји којима би пало на ум да их употребе грубо и озледе коња. Најбољи резултати постизани су благошћу, а не силом. Прва ствар коју би каубој урадио када набави пар нових мамуза била је да им истурпија врхове шиљака.

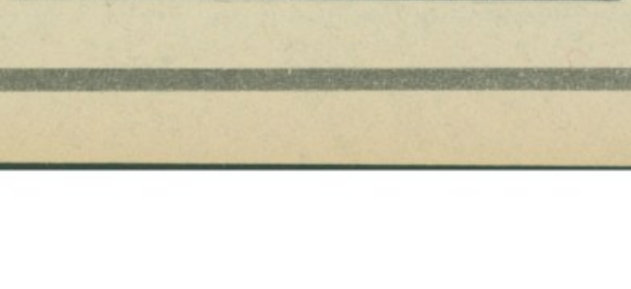
Осим у Калифорнији, где је владао утицај шпанског колонијалног стила, већина каубоја одбацила је велике неспретне мамузе мексичких вакероса наоружане оштрим шиљцима и определила се за типове случне такозваном ОК моделу са малим точком и кратким тупим врховима шиљака.

Поред радних постојале су и парадне мамузе, често украшене сребром и кожним апликацијама. Многи кицоши су им додавали звецкалице — висульке од тешког метала крушкастог облика чији је звук био пријатна музика за уши каубоја.

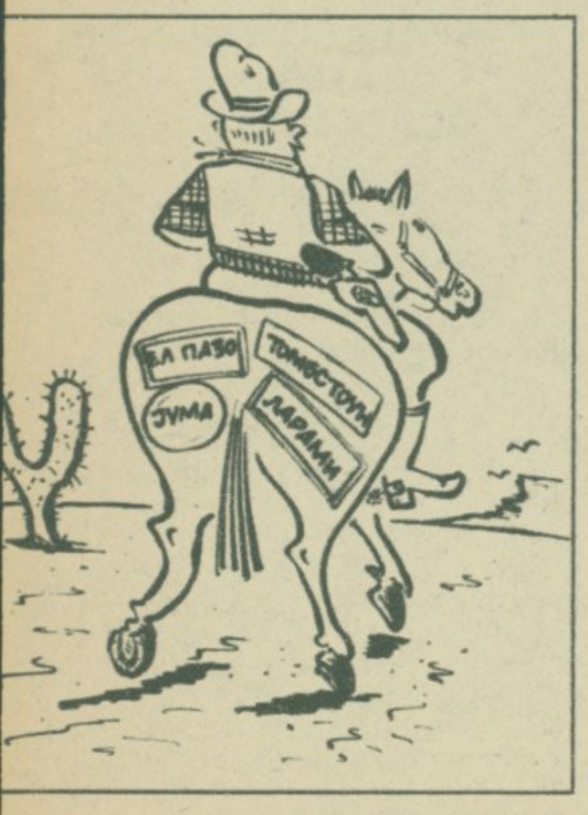

Одозго надоле: Парадне мамузе са украсима од сребра; Шпанске колонијалне популарне у Калифорнији; Мамузе типа ОК с кратким тупим шиљцима; Радне мамузе за свакодневну употребу са звездастим краком тупих шиљака.

Нени каубоји употребљавали су мамузе с равним краком, али је већина више волела по вијене. На слици су краци у виду гушчијег врата, шестокране и петокране звезде и сунца с двадесет зрана.

ИЗ МИНУЛИХ ВРЕМЕНА

ЛЕТО У РОГАШКОЈ СЛАТИНИ

МАРЉИВ У ДРЖАВНИЧНИМ ПОСЛОВИМА И ПРИЈАТНА ЛИЧНОСТ, КНЕЗ МИХАИЛО ОБРЕНОВИЋ БИО ЈЕ ДУБОКО НЕСРЕЋАН У ПРИВАТНОМ ЖИВОТУ. ЈЕДНА ЊЕГОВА ТАЈНА НИЈЕ МОГЛА ДА СЕ САКРИЈЕ ОД ЈАВНОСТИ.

Иако се 1848. налазио у изгнанству у Аустрији, млађи и једини живи син кнеза Милоша Обреновића — Михаило ни у чему није оскудевао. Имао је палату у Бечу, личну послугу, новац. На челу српске државе налазио се Александар Карађорђевић, али је и поред тога Михаило уважаван као припадник династичке лозе.

Тог лета у Рогашкој Слатини, познатој бањи у којој су се обично окупљали људи од имена и они дубоких џепова, прострујао је глас:

— Михаило се заљубио!

Говоркање међу бањским гостима о љубавној вези свргнутог српског кнеза узимало је маха. Михаило је летовао у Рогашкој Слатини, али сви су га знали као затвореног и повученог, откуд сад то? Даме жељне сензација нису скидале погледе с њега. По оној народној „заклела се земља рају...“ Михаилова веза није могла да се прикрије. Откриће да је његова изабраница кћи месног поштанског чиновника донело је разочарање богатим бањским гостима. Зар он, бивши владар, са женом из народа!

Рогошка Слатина је добила „тему“ сезоне, премда је свима било јасно да је у питању пролазна авантура. Бивало је тога и биће, и све избледи и заборави се. Нико није запазио да је кћи поштанског чиновника следеће године родила сина којем је дато име Вилхелм, нити је ико питао чије је дете.

ЗАР ДА СЕ ЛОЗА УГАСИ!

Свргнути кнез Михаило поступио је како су неписана правила ондашњег друштва налагала — за жену је изабрао девојку из реда племства. Венчао се средином лета 1853. у руској капели у Бечу са Јулијом Хуњади, кћерком грофа Фрање Хуњадија. Младожењи је било тридесет, а млада је више личила на девојчицу. Већ тада наочита, касније се развила у праву лепотицу. Важила је за милу и драгу, али се са мужем тешко споразумевала. Истина, брзо је учила српски, нарочито уз помоћ Ђуре Даничића, али јој је главни учитељ био свекар Милош Обреновић који није знао ни реч немачки, па је млада силом прилика памтила све што би јој он објашњавао мимиком или покретом.

Брак између Михаила и Јулије у почетку је био складан. Свргнути владар строго је пазио на своје понашање. У опхођењу према људима и жени био је озбиљан, али и благ, никада се од њега није чула увредљива или баналнa шала. Околина је са завишћу гледала на брачни пар, не знајући да се над њим надвила сенка.

А сенка је био пород. Михаило га је желео, али је природа књегињи Јулији подарила само лепоту.

Несрећан и до тада, Михаило је постао још несрећнији. Живео је усамљеничким животом. Приређивао је забаве на двору, ћаскао са гостима, трудио се да остави утисак љубазног домаћина, али све је то било више зарад државништва него личног задовољства. Најсрећнији

јатељ Моја Гавриловић с којим је волео да разговара или одигра партију билијара.

Министарским седницама председавао је само у ретким приликама. Иако је био пушач, није дозвољавао да се пуши на седници. Укинуо је и послужење слатким и кафом.

Врло је држао до поштења и морала. Још док је био у Аустрији у изгнанству често је мислио на своју краткотрајну љубав из Рогашке Слатине. Чим је кћи поштанског чиновника умрла, узео је ванбрачног сина Вилхелма и послао у Београд пријатељу и сликару Стеви Тодоровићу.

Вилхелм, од 1866. православац Велимир носио је сликарево презиме и у документима се води као питомац Велимир Тодоровић. Кажу да је био слика и прилика Михаилова. Дуго је живео код Стеве Тодоровића не оскудевајући ни у чему. Кнез Михаило је плаћао за њега све што је требало.

Једном месечно Стева Тодоровић водио је младог Велимира у двор на виђење са оцем. Михаило је тада био видно узбуђен. Није скидао поглед са детета, разговарао је са њим, причао, причао... Толико је чезнуо за наследником, патио због тога, а ето, пред њим је био син кога је волео, а није могао да га призна због друштвених обзира и угледа престола!

Јавност је знала за ову књежеву тајну, али из пажње према њему и његовој несрећи није „чепркала“ по њој.

Патио је и Велимир. Живео је скромно и повучено. Умро је у четрдесетој години. Имање вредно око два милиона динара оставио је Србији за унапређење науке, уметности, трговине, индустрије и заната.

Има знакова да је кнез Михаило помишљао на нову женидбу. Смрт га је претекла: убијен је у Топчидеру 1868. године.

Књегиња Јулија, касније удата Аренберг, остала је удовица. Умрла је у дубокој старости у избеглиштву у Паризу 1917. године.

М. Тодоровић

Стари кнез Милош јадао се пријатељима:

— Зар да се угаси лоза Обреновића!

Кћерке поштанског чиновника из Рогашке Слатине и њеног сина Вилхелма нико се није сећао. То је била Михаилова тајна коју је најближа околина додуше знала, али никад помињала.

Године су пролазиле, а Михаило био све сетнији. Чинило се да ће повратак на власт 1860. и државнички послови донети мир његовој души.

Ништа од тога, напротив. Проблем наследника постао је још већи. Најзад, 18. новембра 1865. кнез Михаило и књегиња Јулија сачинили су писмени споразум о растављању „од постеље и стола“ подвлачећи да то чине из побуда које „ни у чему не вређају част нити умањују њихово узајамно поштовање“. Кнез Михаило се обавезује да ће књегињи поклонити палату у Бечу и давати годишњу ренту од пет и по хиљада дуката, а Јулија да ће напустити Србију и одрећи се титуле књегиње.

Свима на двору било је жао, али није се имало куд. Исте године Јулија Хуњади напустила је Србију. Убрзо се удала за кнеза Аренберга. Ни с њим није имала деце.

НЕПРИЗНАТ СИН

И за обедом је желео да буде сам. У аудијенцију је примао око 11 часова пре подне. Увек је био кратак у излагању. У осаму је бежао у поподневним часовима. Тада је шетао Топчидером. Носио је цивилно одело и официрску капу.

Предвече је опет седео сам у приземљу двора читајући писма и новине. Понекад би навратио приједе је био сам или са најближим пријатељима.

СМРТНА ПРЕСУДА

Био је ухваћен. Томас Тиблз је знао да нема сврхе да било шта покуша. Два човека су упала у његову хотелску собу, блокирала врата и уперила пиштоље. Томас је лежао на кревету. Био је још исцрпљен од дугог путовања. Један од оне двојице полако се примицао прозору. Томас је знао шта следи. Очекивао је да ће га на лицу места изрешетати.

Знао је, такође, да су то типови који после тога неће осетити ни најмању грижу савести. Живели су ван закона и били крајње безобзирни. Нису их случајно називали „пограничним бандитима". Њихов вођа пуковник Виљем Титус био је један од најомраженијих људи у читавој Америци.

Нарочито су га по злу знали црначки робови које је отимао и препродавао новим господарима — криминалцима сличним себи. Био је главни непријатељ аболициониста — људи који су се из хуманих и других разлога гнушали ропства и борили за његово укидање.

ОД ЗОРЕ ДО ПОНОЋИ

Иако је имао само осамнаест година, Томас Тиблз је био већ познат борац против ропства. Тог 10. септембра 1856, у малом градићу средњег запада Лекомптону, ухватила су га двојица Титусових људи који су више од свега на свету мрзели реч аболиционист. На Томасово изненађење разбојници нису пуцали већ су га изгурали из собе и повели изван града, према логору пљачкаша.

Док су пролазили улицама, људи су са нескривеним страхом хитали да се склоне испред очију разбојника. Никоме није падало на памет да помогне Томасу, али он их није ни осуђивао. Средином деветнаестог века безакоње и насиље још су царовали по градићима у унутрашњости Америке. Људи су врло добро знали шта су све Титусови бандити били у стању даураде кад се наљуте, па нису ни помишљали да им се супротставе.

Томас Тиблз био је частан изузетак. Одликовао се фанатичном храброшћу и у сваком трену био је спреман да ризикује живот за оно у шта је тако чврсто веровао. Путовао је од града до града и држао говоре у којима је ватрено позивао на борбу против ропства. Јавно је осуђивао власнике плантажа који су тешким радом потпуно изнуривали робове и злостављали их на разне друге начине. Говорио је: нико нема право да се богати на рачун рада робова који од умора и глади умиру на пољима памука и шећерне трске. Ропство треба што пре укинути!

Иако је био белац, Томас је све о чему је говорио добро познавао из сопственог искуства. Било му је само једанаест година кад су га прилике натерале да се одвоји од мајке и оде да ради на једној плантажи памука у Ајови. Власник плантаже био је окрутан човек, па се Томасов живот није ни по чему разликовао од живота црних робова. Био је приморан да ради у пољу по осамнаест часова дневно — од четири ујутру до поноћи. После бедне вечере спавао би само неколико сати на слами у амбару, а онда поново у поље. Издржао је тако годину дана, а потом побегао и успео да се дочепа слободе.

Сукоби и пушнарања широм земље завршили се крвавим грађанским ратом

Осамнаестогодишњи Томас Тиблз борио се против ропства речима, али тако одлучно да га је требало заувек ућуткати. До тог закључка дошао је вођа бандита пуковник Вилљем Титус.

Томас је био убеђен да ће га Титусови људи убити на лицу места

Живот на плантажи учинио је од Томаса заклетог борца против ропства. Иако је био свестан колике се опасности излаже, није се устезао да јавно изговори имена озлоглашених власника плантажа и то тамо где су га могли чути.

Док је читавог лета те године путовао и држао говоре по местима средњег запада, Томас је жестоко нападао пуковника Вилљема Титуса. Зато није било никакво чудо што је Титус најзад одлучио да ућутка младог аболиционисту. Прилика му се указала кад је сазнао да је Томас стигао у Лекомптон, па је тамо одмах послао двојицу својих људи.

Титус је сачекао Томаса у свом логору. Саопштио му је да је за сутрадан заказано суђење на коме ће одговарати због јавног проповедања аболиционизма. Томас је унапред знао каква га пресуда очекује, али чудило га је што се Титус, кад му је већ толико стало до његове смрти, петља око судског процеса.

Без обзира на то што није поштовао закон, Титус је био довољно лукав да пази на то да формална страна правде, па макар у виду намештеног јавног суђења, буде задовољена.

Јавни процес одржан је следећег јутра у лекомптонској судници. Сматрајући да му је то последња прилика, Томас је у своју одбрану одржао најбољи и најватренији говор свог живота. При том је са гнушањем приметио да се међу поротницима — које је Титус посебно одабрао да би била донета пресуда какву је желео — налазе шериф и други представници власти који би и сами требало да се боре за спровођење закона, а не да служе разбојницима.

ПРСТ НА ОБАРАЧУ

Наравно, Томас Тиблз је проглашен кривим и изречена му је смртна пресуда. Требало је да буде обешен већ следећег јутра, 12. септембра.

После „суђења" Томас је поново спроведен у Титусов логор, где је за њега одређен посебан шатор. Морао је да лежи лицем према земљи, под будним оком два чувара.

Предвече је у шатор дошао један од Титусових официра да би стражарима издао посебна наређења. Прислушкујући разговор Томас је сазнао да се у близини Лекомптона налази одред војника-аболициониста и да Титус страхује да би у току ноћи логор могао бити нападнут. Официр је наредио чуварима да у том случају одмах, на лицу места, убију Томаса.

Сати су споро одмицали. Стражари су се смењивали и док би један дремао, други је нетремице пилио у затвореника. Томас је неколико пута утонуо у полусан. У зору, кад су први зраци светлости почели да се пробијају у унутрашњост шатора, тргнуо се и нагло расанио. У близини су се зачули пуцњи и јауци. Било је очигледно да су аболиционисти напали логор и да напољу почиње да се развија борба.

Нешто касније меци су зафијукали кроз шатор. Не мичући се, Томас је опазио да је један чувар погођен, а да се други бацио на земљу. Док је размишљао шта да ради, над њим се наднела нечија сенка. Чувар је устао и стао изнад њега са упереном пушком. Крајичком ока Томас је гледао како се чуваров прст примиче обарачу и имао је времена само да скочи и одгурне цев у страну. Метак га је само окрзнуо по рукаву.

У истом тренутку залутали метак је поново пробио шаторско платно и бандит је пао на земљу, погођен право у главу. Томас је зграбио његову пушку и излетео из шатора.

Напољу се на све стране димило и пуштало. Видело се да су аболиционисти ипак успели да изненаде пуковникове разбојнике, али логор још није био освојен. Осветољубиви Титус је још имао времена да потражи Томаса и своју намеру спроведе у дело.

ПОШТЕДИ МИ ЖИВОТ!

Док су меци звиждали око главе, Томас се пузећи довукао до официрске брвнаре. Изгледало је да је празна. На своје велико изненађење, у једној од соба затекао је самог Титуса како лежи на поду, главе прислоњене уза зид. Био је рањен у раме и видело се да трпи јаке болове.

Био је то један потпуно другачији пуковник Титус. Није нимало личио на оног бахатог и окрутног кавгацију који га је претходног дана извео на суђење. Чим је угледао Томаса, почео је да јеца и моли за милост. Дрхтао је и цвилео јер је очекивао да ће га младић одмах убити. Плачним гласом је обећавао да ће се са свим својим људима одмах предати аболиционистима ако му само поштеди живот.

Био је то ружан призор — пуковник Вилљем Титус, као и толики други окорели разбојници, био је у ствари кукавица. Томасу се од овог бедног плакања и мољакања смучило, па га је поштедео. Убрзо се над опкољеним логорима завијорила бела застава, а пуковник Титус се заједно са свим преживелим пљачкашима предао аболиционистима.

Неколико година касније, 1861, пљачкаши и аболиционисти, а међу њима и Томас Тиблз, нашли су се на супротним странама у америчком грађанском рату. Овај крвави братоубилачки рат између јужних држава које су желеле да сачувају ропство и северних које су се борише за његово укидање, завршио се 1865. победом Севера и тријумфом аболициониста.

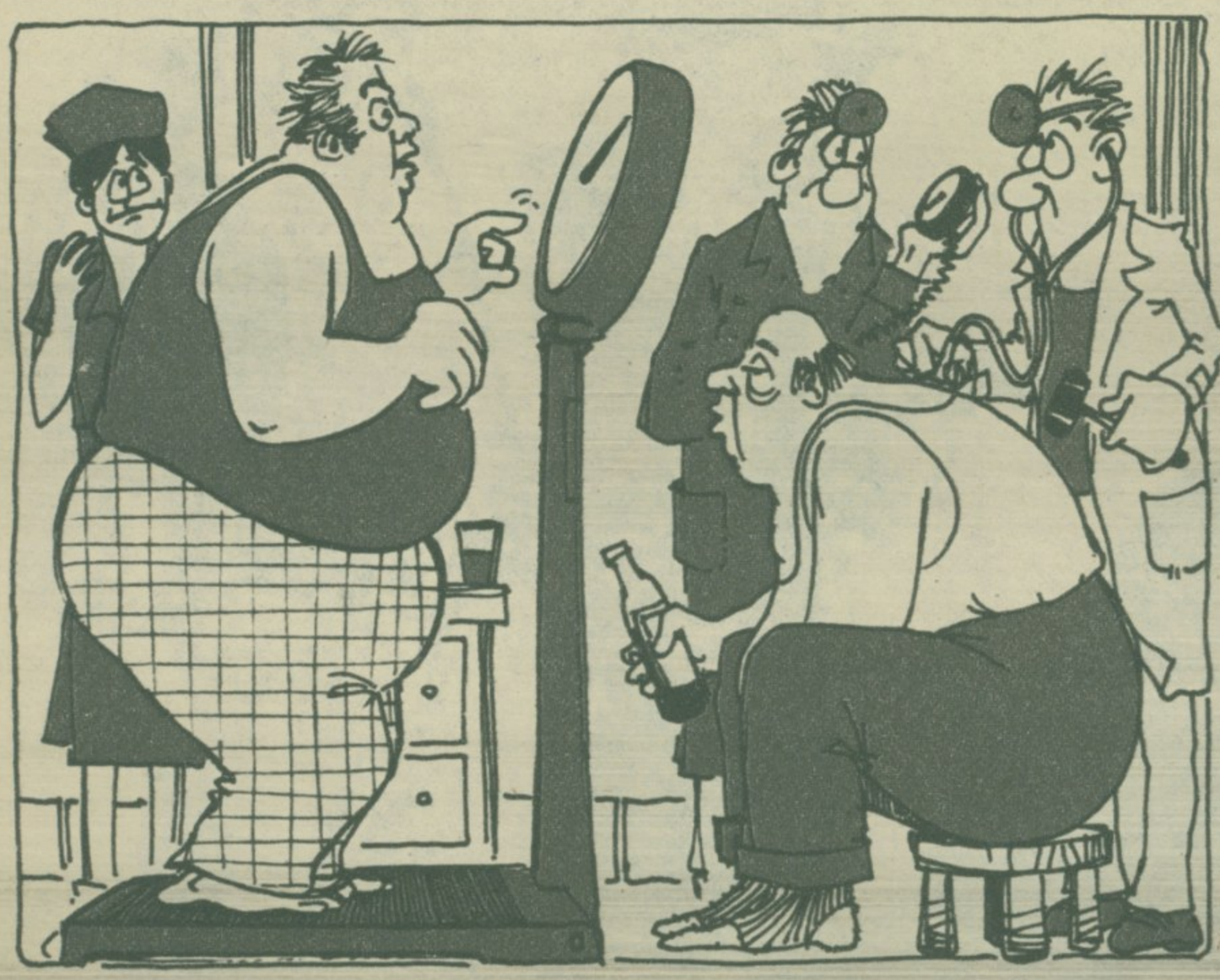
Томас Тиблз је тада имао само двадесет пет година а био је већ ветеран у борби против тираније и угњетавања. После рата посветио се заштити једног другог несрећеног и злостављаног народа — америчких Индијанаца.

Међутим, оних неколико сати које је под претњом смрти провео у Титусовом логору код Лекомптона остали су му до краја живота у неизбрисивом сећању. Томас је једном приликом записао: „Били су то најдраматичнији часови у мом иначе бурном животу".

***

Вероватно да ова Томасова изјава није била претерана. Пуковник Вилљем Титус предао се аболиционистима у седам часова ујутру, а свега један сат касније, у осам часова, требало је да Томас Тиблз оконча свој млади живот на вешалима.

Љ. П.

ТЕРМОСТАТ У КВАРУ

ТЕЛЕСНА ТЕЖИНА СЕ ПОВЕЋАВА АКО СЕ ПРЕКОМЕРНО ХРАНИМО. ЗАКЉУЧАК САСВИМ ЛОГИЧАН, АЛИ НЕ УВЕК И ТАЧАН. НАЈНОВИЈА ИСПИТИВАЊА ПОКАЗАЛА СУ ДА СВЕ ЗАВИСИ ОД ЈЕДНОГ ТАЈАНСТВЕНОГ ПРИРОДНОГ МЕХАНИЗМА.

Кад је неко дебео, то једноставно значи да много једе — кратко изјављује амерички специјалиста за исхрану Џин Мејер, професор на Харвардском универзитету. У високо развијеном и углавном преухрањеном свету има још стручњака за ову област медицине који такође сматрају да су дебели сами одговорни за своју тежину. Осим тога, „дебељуце“, тврде они, иако симпатични, најчешће су људи слабе воље и психолошки помало нестабилни.

У последњих двадесет година, међутим, чуле су се и другачије тврдње. Испоставило се да узрок гојазности није баш тако лако објаснити, и да није само повећан апетит разлог за нагомилавање сала у организму. Појавиле су се и бројне теорије о узроцима дебљања које се, укратко, своде на следеће:

— избор хране и учесталост њеног уношења у организам код појединих особа не одређује природна потреба већ неки надражаји из околине, као што су: мирис кухиње, пекаре, посластичарнице...

— гојазност је често последица немира, секирације и напетости

— дебљина може да значи да постоји неки блажи поремећај у одређеним нервним центрима, а може да буде и последица недостатка хормона који спречава прекомерно отварање апетита.

СВАКИ ЗАЛОГАЈ СЕ »ЛЕПИ«

У последњем броју специјализованог немачког часописа „Медицинска клиника“ два лекара из Хајделберга, који се већ годинама баве проблемом дебљине, истичу да до прекорачења идеалне телесне тежине долази само онда кад организам није у стању да сагори сувишне џуле (калорије). Зато се, кажу они, код неких особа сваки сувишан залогај моментално претвара у масноћу.

До сличних закључака дошао је и амерички физиолог др Симс. По једној његовој теорији особе с идеалном тежином располажу специјалним вентилом за џуле који ради на принципу повећавања телесне температуре: сувишни џули сагоревају и нема гомилања сала. Код особа које су склоне гојењу са поменутим механизмом нешто није у реду, тако да се сваки сувишан џул следећег дана показује на ваги.

Та аутоматска производња топлоте у телу назива се термогенеза. Код гојазних особа термогенеза је и до педесет процената нижа од количине топлоте коју производи организам особе са идеалном тежином. Гојазнима зато лекари често преписују адреналин — хормон који стимулише размену материја — али, иако се тиме код њих донекле повећава производња топлоте у организму, она и даље остаје за четрдесет процената нижа од термогенезе код особа нормалне тежине! Такође је утврђено да се реаговање дебелих на адреналин поклапа са реакцијом гојазних који су некако успели да омршаве. А то значи да бивши дебели зачас могу да поврате изгубљене килограме јер је њихов телесни термостат дефинитивно у квару.

О узроцима смањења термогенезе још се мало зна. Неки сматрају да је она код мршавих изражења због тога што се код њих биохемијски процеси у масном ткиву који обезбеђују сагоревање енергије одвијају непрекидно подсећајући на мотор који ради „напразно“ — троши енергију и спонтано производи топлоту.

НИШТА НИЈЕ КОНАЧНО

Једно је, међутим, сигурно: гојазне особе пате од недостатка ензима познатог под именом АТР који ћелије снабдева натријумом. Ова пумпа за натријум производи преко педесет процената укупне топлотне енергије у телу. Кад је реч о гојазнима код њих је проценат АТР-а у црвеним крвним зрнцима за двадесет два процента нижи него код особа са нормалном тежином.

Откриће да гојазни пате од поремећаја у потрошњи енергије наводи на закључак да ни строга контрола исхране не може да утиче на уравнотежен процес размене материја. Из овог проистиче: дебели људи који желе да омршаве и одрже идеалну телесну тежину морају читавог живота мање-више да гладују.

За мршављење се данас, поред разних дијета, често примењују и хормонске терапије, а у најтежим случајевима чак и хируршке интервенције... А-лесни термостат дефинитивно у квару, ништа није коначно, и већ сутра се може појавити неко ново тумачење базирано на још свежијим сазнањима — неки једноставнији начин да се ослободимо сувишних килограма.

Д. В.

ИЗРАЧУНАЈТЕ »ИДЕАЛНУ« ТЕЖИНУ

Вероватно бисте волели да знате која је ваша идеална тежина. Одмах да кажемо да су ове вредности у различитим земљама различите као што су различите за мушкарце и за жене, и да се идеална тежина за одређени узраст до двадесет година и преко педесет може израчунати једино у специјализованим установама које се баве дијететиком.

За израчунавање идеалне телесне тежине мушкарца и жене између двадесете и педесете године може да се користи универзална Демолова формула која гласи:

$$ИТТ = (ТВ - 100) - \frac{(ТВ - 150)}{4\ (2{,}5\ за\ жене)} + \frac{(Д - 20)}{4\ (2{,}5\ за\ жене)}$$

где је — ИТТ — идеална телесна тежина
ТВ — телесна висина
Д — доба старости

Заједно ћем израчунати идеалну тежину мушкарца чија је ТВ — 176 см а Д — 25,6 година:

$$ИТТ + 176 - 100 - \frac{176 - 150}{4} = \frac{25{,}6 - 20}{4} = 76 -$$

$$- \frac{26}{4} + \frac{5{,}6}{4} = 76 - 6{,}5 + 1{,}4 = 70{,}9$$

ИТТ = 70,9 кг.

ШЕСТ ГОДИНА — 92 КИЛОГРАМА

Најтежи човек на свету био је Американац Ерл Хјуџис, рођен 4. јуна 1926. Одмах после рођења био је тежак 5 кг, са шест година имао је 92 кг, са десет — 171 кг, са тринаест — 248 кг, са осамнаест 314 кг, са двадесет пет — 406 кг, а у двадесет седмој години живота био је тежак 428 кг. Његова највећа измерена тежина износила је 485 кг. Обим његовог струка износио је 310 см, грудног коша 264 см, а надлактице 102 см. То су уједно највеће досад измерене димензије људског тела.

КОСТИ ОД СТАКЛА

Међу многима који пате од ове тајанствене болести мала Пола Вилијамс је прва која је без страха стала на ноге. Помогли су јој астронаути

Укућани, рођаци и пријатељи Енглеза Харија Кемпа избегавају да се шале у његовом присуству јер знају да му се од тога ломе ребра!

Хари је један од три хиљаде људи у Великој Британији који пате од ретке и тајанствене болести у медицини познате под именом »fragilitis ossiaos« или ломљивост костију. Није зато чудно што ови људи живе у сталном страху од повреда — при најмањем паду или ударцу задобијеном у гужви на улици, у аутомобилу, аутобусу или у возу, на пример, може да им се поломи нека кост.

Хари каже да је, и поред све предострожности, већ тридесетак пута ломио ребра и за то углавном криви јунаке цртаних филмова. Веома воли „цртање“ и док ужива у несташлуцима њихових јунака, Томија и Џерија пре свих, догоди му се да заборави да не сме гласно да се насмеје нити да направи неки нагли покрет. Тада му, као по правилу, „оде“ понеко ребро.

Харију Кемпу није до шале. Да би сачувао ребра, мора да буде на опрезу, нарочито над гледа цртане филмове.

ПРЕСТАО ДА БРОЈИ

Мала Пола Вилијамс из истих разлога није уопште могла да се игра, а док спава, родитељи и сада морају да је обезбеђују каишевима да наглим покретом не поломи неку кост.

— Пуцају као да су од стакла — каже њен отац који такође од рођења мучи исту муку.

Астронаути су неочекивано допринели да се неке ствари у животу несрећне Поле ипак измене. Испоставило се наиме, да су њихове „надуване“ чизме, направљене за ходање по Месецу, као створене да заштите ноге петогодишње девојчице. Направљене по мери ове чизме су јој, после двадесет једног прелома костију и много других перипетија, омогућиле да несметано хода. Заузврат, Пола је првим путницима на Месец послала велико, невештом руком исписано, ХВАЛА.

Сестре Кетлин од рођења имају ломљиве кости и досад су доживеле преко осамдесет прелома. Осмехе им је овог пута измамио фото-репортер.

Две друге особе које такође пате од ове болести, Моника и Рудигер Дотман, имали су заједно преко сто седамдесет прелома. Живе у пространом стану без много ствари, ходају с ноге на ногу, па зе на сваки покрет... Узалуд. Чак и пад на најмекши тепих у њиховој кући у Вупертalу, у СР Немачкој, значи да завршавају у гипсу. Моника је досад имала преко седамдесет прелома, док је њен супруг после стотог престао да броји.

ОПАСНИ ЗАГРЉАЈИ

Случај четрнаестогодишњег Дерила Басета премашио је све остале: на свет је дошао са седам поломљених ребара, сломљеном десном руком и напрслом левом натколеницом.

— Чинило нам се као да у рукама држимо пекмез — каже његова мајка. — Кад смо сазнали у чему је ствар, нисмо више смели ни да му се приближујемо јер смо сваким загрљајем могли да поломимо туце костију. Лежао је у специјалној колевци и о њему се бринуле медицинске сестре. Мени су дозвољавале само да га помилујем. Сад је ситуација нешто другачија, али ми непрестано страхујемо.

Дванаестогодишња Керол Кетлинс и њена десет година старија сестра Елизабета, такође рођена са овом болешћу, досад су имале више од осамдесет прелома. Мајка Вера ни за тренутак не сме да их остави саме.

Утврђено је да је ломљивост костију наследна, али природа болести за лекаре је и даље тајна. Зна се још само то да су поједине кости у овом случају различито осетљиве на ударе. Болест не може да се открије пре него што прође неколико месеци рођења, а дотле може свашта да се догоди.

Многа деца временом сама „очврсну“. Највише изгледа да се излече имају када дођу у године пубертета. Најновија испитивања обећавају да ће узрочник ове опаке болести ускоро бити откривен.

Д. В.

ПОШТО ЋЕЛИЈА?

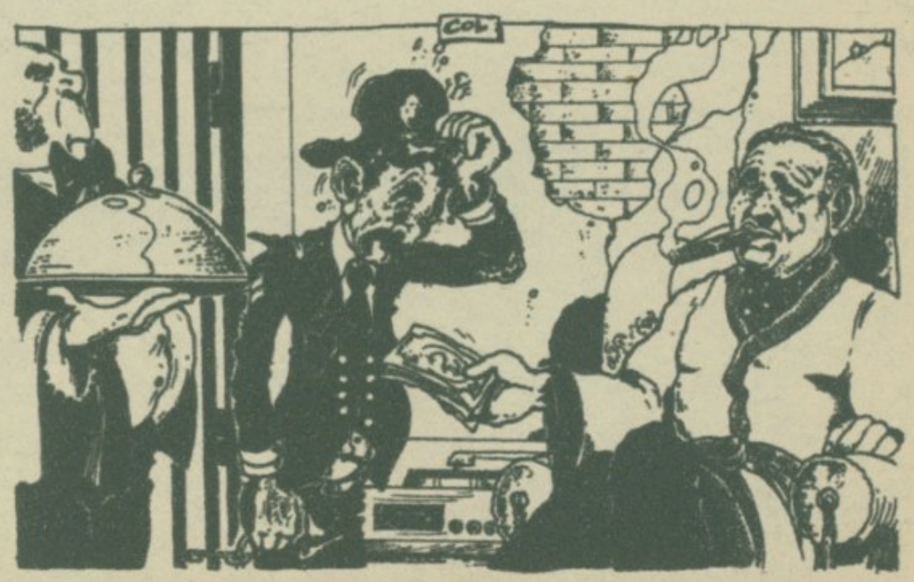
Злочин се заиста не исплати. Мичигенске власти одлучиле су да имућнијим затвореницима који се налазе на издржавању казне у затворима ове америчке савезне државе наплаћују „стан и храну“. На руку овој одлуци иде један закон из давне 1935. године по коме држава има право да са банковних рачуна осуђеника одбија трошкове њиховог живота иза решетака.

За само годину дана примене поменутог слова закона, од фебруара 1980. до фебруара 1981, држава је на име трошкова затворског живота петорице добростојећих затвореника наплатила равно 42 хиљаде долара (75 милиона шест стотина хиљада старих динара).

Ево шта на то каже државни тужилац Френк Кели:

— Није право да порески обвезници издржавају неког затвореника који на банковном рачуну има хиљаде долара на које још убира и камату.

Ако је по правди, и није.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

©1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ИЗГОРЕЋЕМО!

Поподневно сунце наједном је потамнело. Огроман црни облак заклонио је небо и оштар мирис паљевине нагло је продро у аутомобил. Очи су ми се испуниле сузама и грло је почело да ме пече. Одједном ми се учинило као да и пут испред мене нестаје у пламеној стихији и диму који је ветар све жешће ковитлао. Ужаснута, схватила сам да се пожар, ношен ветром, шири у нашем правцу. А у обавештењу локалне радио-станице тог јутра речено је да је пролаз безбедан. Морала сам што хитније натраг... Хоћу ли уопште имати времена да се окренем?

Зашкрипале су кочнице. Док је Ана покушавала да окрене возило мотор се угасио и из хладњака је покуљала пара. Поново је дала контакт: неколико обртаја, затим писак и ништа више.

Пуцкетање дрвећа које је пламен немилосрдно гутао постајало је све гласније и све ближе. Ана се сетила да је неколико минута раније напунила резервоар бензином и знала је да се она и њена трогодишња кћеркица налазе на буретy барута.

САМЕ

ЈЕДИНО ЈЕ РЕКА ОБЕЋАВАЛА СПАС ОД НЕЗАДРЖИВОГ ШУМСКОГ ПОЖАРА КОЈИ ЈЕ ПРЕТИО ДА СУСТИГНЕ АНУ И ЊЕНУ ДЕВОЈЧИЦУ. И КАД ЈЕ ВЕЋ ИЗГЛЕДАЛО ДА СУ ИЗБЕГЛЕ ОПАСНОСТ, ВАТРА СЕ НЕОЧЕКИВАНО РАЗБУКТАЛА НА СУПРОТНОЈ ОБАЛИ.

Био је јун 1977, пети месец боравка Анине породице у Аустралији, у индустријском месту Волонгонг, четрдесетак километара јужно од Сиднеја где су одлучили да се населе.

Већ недељу дана у овој области је беснео шумски пожар, али пошто је јужни ветар терао пламен супротно од градова на обали, власти су закључиле да нема непосредне опасности и нису предузете неке нарочите мере предострожности.

Са рођаком Кристофером који се у Аустралију доселио много пре њих Ана се договорила да тог дана крене у посету пријатељима у Сиднеју. Међутим, због неочекиваних обавеза он је у последњем тренутку одустао од пута. Она није хтела. Како јој је и супруг био на службеном путу, узела је Хелен и друмом који води кроз национални парк кренула пут Сиднеја. Вожња јој је изузетно пријала. У путној торби имала је суву храну и планирала да негде уз пут ручају.

Већ су увелико зашли у парк, препун најразноврснијег жбуња и столетних стабала гумног дрвета кад је на командној табли приметила црвено светло: мотор се прегрејао. У аутомобилу је такође било исувише топло. Протурила је главу кроз прозор — запахнуо ју је врућ ветар. Одмах је наслутила да би то могло да има везе са ватром. А слушала је да се у Аустралији шумски пожари преносе фантастичном брзином.

Журно је откопчала сигурносни појас којим је Хелен на задњем седишту била обезбеђена, изнела девојчицу из аутомобила и, држећи је под пазухом, што је брже могла потрчала у правцу из којег је дошла.

ЕКСПЛОЗИЈА

Настао је хаос: као на некакав знак из шуме су са свих страна похрлиле избезумљене животиње. Један огроман кенгур умало да је није претурио. Друге врсте у овом метежу тешко је успевала да разазна. Њихов урођени страх од људи као да је ишчезао пред паничним страхом од пламена који их је сустизао.

Неколико црних змија такође се нашло на путу. Ана их је прескакала заборављајући да су отровнице. Без престанка је трчала држећи још чвршће Хелен која је непрекидно врискала.

Пламени језик прелетео је у једном тренутку преко Анине главе — осетила је непријатан мирис опрљене косе и тканине. Морала је још брже да трчи. Сетила се да су при уласку у парк наишли на једну реченицу и то јој је дало нову снагу.

Иза њених леђа зачула се снажна експлозија: кола са препуним резервоаром одлетела су у ваздух. Најежила се при помисли на тако суров крај мада је била свесна да јој је слична опасност управо за петама.

До воде је стигла у последњем тренутку. Загазила је. У први мах учинило јој се да је речица довољно дубока и широка да њих две животиње које су јурнуле унаоколо заштити од пламена.

ПАКАО

Док се пробијала према другој обали, ваздух је постајао све гушћи и топлији. Тешко је дисала, али у том тренутку то јој је била најмања брига. И кад је већ помислила да су спасене, зачула је ломљаву налик на неку нову експлозију: од превелике топлоте букнуло је суво дрвеће на супротној обали реке. Ватра се брзо пренела с дрвета на дрво и неочекивано им пресекла једини пут ка избављењу.

Застала је и погледала око себе. Пламен је прождирао све, на једној и на другој обали. Наврле су јој сузе. Колена су почела да јој клецају од изнемоглости и страшног предосећања.

Узела је Хелен у наручје и у очајању прислонила свој образ уз њен. Чинило се да више нема изгледа да ће остати у животу. У овом паклу живе ће изгорети или ће се угушити.

У глави је почело да јој се мути. Једно време ужаснуто је посматрала девојчицу која се гушила у сузама и диму, а затим се одлучила на последњи корак: кренула је уз реку.

Већ је била на ивици свести кад је ватра нагло стала да се повлачи и да се дим разилази...

Ошамућена, зурила је у пустош коју је за собом оставио пожар. Од огромних стабала гумног дрвета остао је само понеки угљенисани трупац а од густог шибља готово ништа. Ту и тамо видели су се остаци животиња које нису успеле да умакну стихији.

Кад је зачула непознате гласове, учинило јој се да сања. — Били су то ватрогасци који су наишли на остатке изгорелог аутомобила и пошли да траже власнике не верујући много да ће наћи иког живог.

***

Ана и Хелен заиста су чудом остале у животу .Спасло их је то што је ветар променио правац у усмерио пламен у првобитном смеру.

Д. В.

БИМ И БУМ

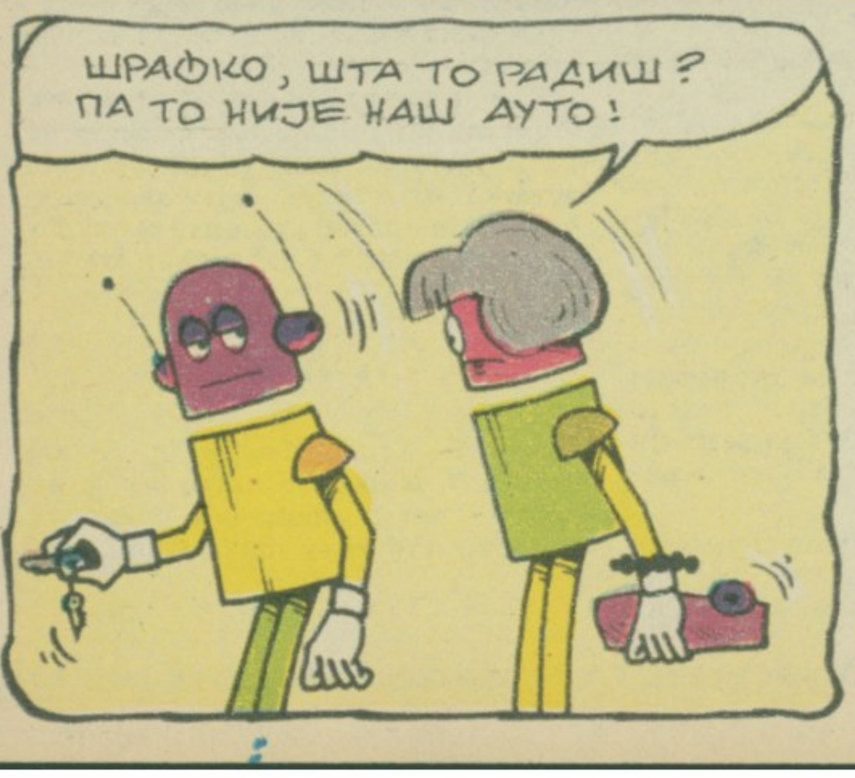

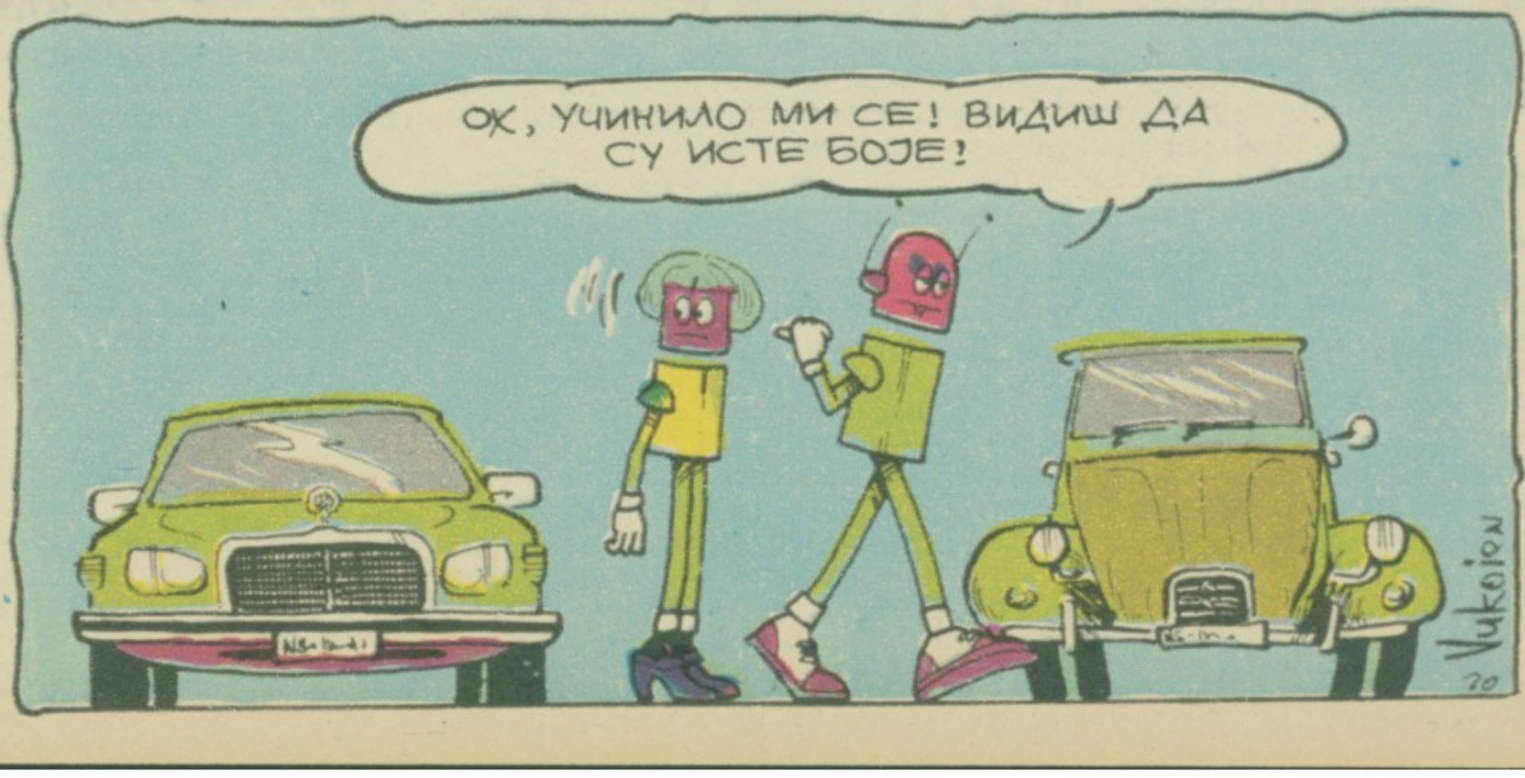

шрафко

ДАВИД КОПЕРФИЛД II ДЕО

Још као дечак, Давид Коперфилд је остао сироче. Детињство проводи по интернатима и у кући адвоката своје тетке Бетси. После завршене школе се запошљава, али никад није заборавио своје доброчинитиље.

Једног дана код Давида је, сва узбуђена, дотрчала бивша спужавка пеготи...

Етипија је побегла од куће! Твој пријатељ Стирфорт јој је обећао да ће је оженити! Али, он ју је сигурно давно заборавио!

Нетогуће! Зар Стирфорт?

Да, Давиде, баш то јој је обећао твој пријатељ!

Потражићу га! Поразговараћу с њим!

Мој син да ожени сељанку? Шта то причате, Коперфилде? То је била само обична пладањачка шапа!

Тих дана тетка Бетси дошла је нећаку у госте...

Жао ми је што ћу ти бити на терету!

Шта то говориш! Знаш добро колико ти дугујем!

Онда му поручите да је изгубио пријатеља!

Рећи ти нешто? Јесу ли твоји односи са Дором обичну пријатељство?

Не, тетка, једног дана ћу се оженити њом!

Драго ми је, синко! Прими мој благослов!

Хвала, хвала ти, тетка!

И годину дана касније, Давидова и Дорина жеља је испуњена...

Али, све званице на венчању нису биле радосне. Међу њима била је Агнеса...

Жетим му срећу...

Дани горчине били су далеко. Давид Коперфилд живео је срећно. И једног дана...

НЕКО ТЕ ТРАЖИ, ДАВИДЕ!

ПЕГОТИ!

ДАВИДЕ! МОЈ БРАТ ЖЕЛИ НЕШТО ДА ТИ САОПШТИ!

ЕМИЛИЈА СЕ ВРАТИЛА И УДАЛА СЕ ЗА ТОМКА ИЗ СЕЛА! ОПЕТ СМО ЗАДОВОЉНИ, ДАВИДЕ!

БОЉУ ВЕСТ НИСИ МОГЛА ДА МИ САОПШТИШ, ПЕГОТИ!

ТО ЈЕ ВАЉАЛО И ПРОСЛАВИТИ...

ЗА СРЕЋУ СВИХ НАС!

АЛИ, ГОДИНУ ДАНА КАСНИЈЕ НАД ДАВИДОВИМ ЖИВОТОМ НАДВИЛА СЕ НЕКА ЧРНА СЕНКА...

ДОКТОРЕ, ЈЕ ЛИ ОЗБИЉНО?

ДА, КОПЕРФИЛДЕ! ВАША СУПРУГА НЕЋЕ ЈОШ ДУГО ЖИВЕТИ! ЖАО МИ ЈЕ!

НЕ... НЕМОГУЋЕ! МОЖДА ВАША ДИЈАГНОЗА НИЈЕ ТАЧНА!

ДАВИДЕ! ДАВИДЕ! ГДЕ СИ?

ПОСАВЕТОВАЋУ СЕ С КОЛЕГАМА, АЛИ БОЈИМ СЕ ДА НИСАМ ПОГРЕШИО...

ОХ, НЕ! ТО НИЈЕ ИСТИНА!

ДАВИДЕ, ПРИБИ, МОЛИМ ТЕ!

НЕ ПРЕТВАРАЈ СЕ! ДОКТОР ЈЕ СА ТНОМ ОТВОРЕНО ГОВОРИО! ЗНАМ ШТА МЕ ЧЕКА И НЕ БОЈИМ СЕ СМРТИ!

ДОРА, НЕ ГОВОРИ ТАКО, МОЛИМ ТЕ!

ВОЛЕЛА БИХ ДА ЈОШ ЈЕДНОМ ВИДИМ АГНЕСУ...

НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ КАСНИЈЕ, ДОРА ЈЕ УМРЛА, А ДАВИД ЈЕ ПОТИШТЕН ОТИШАО НА ДУГ ПУТ. И КАДА СЕ ВРАТИО КУЋИ...

СТИГАО ЈЕ ДАВИД!

МОЈ НЕЋАК! СМЕСТА ГА ДОВЕДИ!

ТЕТКА!

ДОБИ ОВАМО, ЛУТАЛИЦЕ!

РЕЋИ КУД СИ СКИТАО, СИНКО?

ПОКУШАВАО САМ ДА СЕ УТЕШИМ, ПОТИСНЕМ БОЛ...

А САД ЋЕШ НА СЕЛО? ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ОПЕТ БАЦИШ НА ПОСАО, ГОДИЋЕ ТИ МАЛО КОД ПЕГОТИ?

И ДАВИД ЈЕ ПОСЛУШАО ТЕТКУ...

ПЕГОТИ? ЕМИЛИЈА?

ДОБРО ДОШАО!

ОДАВНО НИСИ БИО КОД ТВОЈЕ СТАРЕ ПЕГОТИ?

У ПРАВУ СИ?

ОВО ЈЕ ЕМИЛИЈИН МУЖ?

КАКО СИ, ПРИЈАТЕЉУ?

НЕ МОЖЕ БИТИ БОЉЕ!

А ЗНАШ ЛИ ДА МОЈ БРАТ И САД ЧЕСТО ИДЕ НА РИБАРЕЊЕ, БАШ КАО НЕКАД КАД ЈЕ БИО МЛАД?

ТАКО ЈЕ?

ДИВНО?

И ЈЕДНЕ ВЕЧЕРИ...

МОЈ БРАТ НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА КРЕНЕ ПО ОВАКВОМ НЕВРЕМЕНУ? БАШ ЈЕ ТВРДОГЛАВ?

ПЕГОТИ? ЕМИЛИЈА?

РИБАР ИЗ СЕЛА? ОТВОРИ ТУ, ЕМИЛИЈА?

ОХ? ЗАШТО ЈЕ ОТИШАО? НИЈЕ СМЕО ДА ПОВЕДЕ И ЕМИЛИЈИНОГ ТУЖА?

ОЛУЈА,... УХВАТИЛА ИХ ЈЕ ОЛУЈА У БЛИЗИНИ ГРЕБЕНА...

ОХ? ТЕШКО НАМА?

ТЕТКА, ЈЕСИ ЛИ ЧУЛА? КАКВА НЕСРЕЋА?

ЧЕКАЈ, ДОБРИ ЧОВЕЧЕ?

ШТА ХОЋЕШ, ДАВИДЕ?

ПОКУШАЋУ ДА ИХ СПАСЕМ, ПЕГОТИ?

НЕ, ПОЛУДЕО СИ?

ПОЖУРИ? НАЂИ ТИ НЕКУ ДОБРУ БАРКУ?

БРЖЕ? НЕ-ТАТО МНО-ГО ВРЕМЕ-НА?

ШТА СТЕРАШ, ТОТЧЕ?

МОРАТ ПОКУ-ШАТИ ДА ИХ СПАСЕ?

ПОГЛЕДАЈ КАКО ЈЕ МОРЕ УЗ-БУРКАНО? ИЗЛАЖЕШ СЕ ВЕЛИ-КОЈ ОПАСНОСТИ...

ХАЈДЕ, ПОМО-ЗИ МИ?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ГЛАЗИ НА ПОД-ВОДНЕ ГРЕБЕ-НЕ?

ОХ? ШТА БЕТО АКО СЕ И ЊЕГУ НЕШТО ДЕ-СИ?

БАШ ЈЕ ХРАБАР? НИ-КО У СЕЛУ НЕ БИ СЕ УСУДИО ТО ДА УЧИ-НИ?

А ЗА ТО ВРЕМЕ ДА-ВИД СЕ БОРИО С ВИ-СОКИМ ТАЛАСИМА...

МОРАМ ИХ НАЋИ... МОРАМ...

ОХ? НАСУКАЋУ СЕ?

АЛИ, ТАЛАСИ СУ ОДБАЦИЛИ ЧАМАК НА ДРУГУ СТРАНУ...

ЕЕЕЈ? ОВАМО?

ТО СУ ОНИ?

НЕ... НЕ МОГУ ВИШЕ...

ЈОШ МАЛО? ДИЖИ СЕ? НЕКО НАМ ИДЕ У СУСРЕТ?

ПРИВИЂА ТИ СЕ? КО БИ ПО ОВАКВОМ НЕВРЕМЕНУ ПОШАО ДА НАС ТРАЖИ...

А ОНДА...

КОПЕРФИЛД! ДАВИДЕ!

УХВАТИТЕ СЕ ЗА ЧАМАЦ!

ПОТПУНО ЈЕ ИЗНЕМОГАО?

ХАЈДЕ, ИЗДРЖИ ЈОШ МАЛО?

ЕВО, САМО ХРАБРО...

ХВАТА ТИ, ХВАТА...

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ПАЗИ? ЦИНОВСКИ ТАЛАС?

ГОТОВИ СМО?

Покушаји да се одрже у чамцу остали су узалудни...

Спуштај чамац за спасавање!

Брже, брже!

Мислиш ли да сто стигли на време?

Бојим се да ништо...

Први је к себи дошао Давид...

Ох! Насукали сто се! Чамац се разбио...

'еј! Држи се још мало! Стижемо!

Ох! Страшно!

ХВАТАЈ УЖЕ!

ХАЈДЕ, ПОВУЦИ!

'АЈДЕ, МОТЧЕ, ДИЖИ СЕ!

БРОДОЛОМ СЕ ИПАК СРЕЋНО ЗАВРШИО...

ДОНЕСИТЕ ИМ ДУПЛИ РУМ! БРЗО!

ЈЕДАН ЧАС КАСНИЈЕ, БРОД ЈЕ СТИГАО НАДОМАК МАЛЕ ЛУКЕ...

ТО СУ ОНИ, ПЕГОТИ? **ОНИ!**

ЈЕДРЕЊАК ИХ ЈЕ ПОКУПИО!

ДА? АЛИ ДА НИЈЕ БИЛО КОПЕРФИЛДА, НЕ БИСМО ИХ ВИШЕ ВИДЕЛИ!

ДАВИД НАС ЈЕ СПАСАО! ДА НАМ ОН НИЈЕ ПРИТЕКАО У ПОМОЋ, ЈЕДРЕЊАК НЕ БИ ИМАО КОГА ДА ПОКУПИ!

ПУСТИТЕ МЕ ДА ПРОЂЕМ!

ЕМИЛИЈА, ЈОШ НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ СВОЈИМ ОЧИМА!

БРАТЕ!

СВИ СУ ЗАДИВЉЕНО ГЛЕДАЛИ У ДАВИДА НЕ ЗНАЈУЋИ КАКО ДА ИСКАЖУ СВОЈУ ЗАХВАЛНОСТ И ДИВЉЕЊЕ...

ДОБИ ДА ТЕ ЗАГРЛИМ, ДАВИДЕТ! ТАКО СЕ ПОНОСИМ ТОБОМ!

ДОБРО, ДОБРО, ПЕГОТИ! НЕКЕТО ВИШЕ О ТОМЕ...

ТАКО САМ СЕ УПЛАШИЛА! ВЕЋ САМ МИСЛИЛА ДА ЈЕ СВЕ ИЗГУБЉЕНО...

ПРИЈАТЕЉИ, ДА НИЈЕ БИЛО ОВОГ ХРАБРОГ МЛАДИЋА, НАША КУЋА БИ САД БИЛА ЗАВИЈЕНА У ЦРНО!

ПЕГОТИ НИЈЕ МОГЛА ДА ЗАДРЖИ СУЗЕ...

А ТОГ МОМКА САМ ЈА ОЧУВАЛА...

ДАВИД ЈЕ ПРОВЕО КОД ПЕГОТИ ЈОШ НЕКОЛИКО ДАНА...

ДОШЛО ЈЕ ВРЕМЕ ДА СЕ ВРАТИМ СВОЈИМ ОБАВЕЗАМА, АЛИ ХОЋУ ДА ВАМ КАЖЕМ ДА САМ С ВАМА ПРОВЕО НЕЗАБОРАВНЕ ДАНЕ!

МОГАО СИ ЈОШ ДА ОСТАНЕШ?! ШТА БЕШ САМ У ЛОНДОНУ?

НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ...

ПЕГОТИ ЈЕ У ПРАВУ! НЕ ЗНАМ КАКО ЋУ ЖИВЕТИ БЕЗ ЊЕ...

ЧИМ ЈЕ СТИГАО, ДАВИД ЈЕ ПОХИТАО ДА ПОЗДРАВИ ТЕТКУ БЕТСИ...

ДАВИДЕ, МОМЧЕ...

ШТА БЕШ САД? ХТЕЛА САМ НЕШТО ДА ТИ ПРЕДЛОЖИМ...

ДА ОПЕТ ПОБЕГНЕМ НА ПУТ? ТО НИКАКО, ТЕТКА БЕТСИ...

НЕ... ХТЕЛА САМ ДА РАЗГОВАРАМО О АГНЕСИ, ВИКФИЛДОВОЈ КЋЕРКИ? ЈОШ СИ МЛАД И ТРЕБАЛО БИ ОПЕТ ДА СЕ ОЖЕНИШ?

АГНЕСА СЕ ЈОШ НИЈЕ УДАЛА САМО ЗАТО ШТО НИКАД НИЈЕ МОГЛА ДА ТЕ ЗАБОРАВИ...

ГДЕ САД СТАНУЈЕ?

У КЕНТЕРБЕРИЈУ? МОГАО БИ ДА ЈЕ ПОСЕТИШ?

И СУТРАДАН, ДАВИД ЈЕ КРЕНУО У КЕНТЕРБЕРИ...

ЗНАЧИ, ОВО ЈЕ ЊЕНА КУЋА...

ИЗВОЛИТЕ, КОГА ТРАЖИТЕ, МЛАЂИЋУ?

ДА ЛИ ЈЕ АГНЕСА КОД КУЋЕ?

ОДСЕЛИЛА СЕ ПРЕ МЕСЕЦ ДАНА РАДИ УДАЈЕ... НЕ ЗНАМ ЊЕНУ НОВУ АДРЕСУ?

НЕ... НЕТОГУБЕ?

ТО ЈЕ СВЕ ШТО ЗНАМ ДА ВАМ КАЖЕМ?

АГНЕСА ЈЕ ЈЕДИНА ЖЕНА НА СВЕТУ С КОЈОМ БИХ ОПЕТ ТОГАО ДА СЕ ОЖЕНИМ...

ЗАОКУПЉЕН СВОЈИМ МИСЛИМА ДАВИД НИЈЕ ЗНАО КУД СЕ УПУТИО...

ДУГО ЈЕ ТАКО ХОДАО И НАЈЕДНОМ ГА ЈЕ ПРЕНУО НЕКИ ГЛАС...

ОХ! ПА ТО ЈЕ ВРИАС, ВИКФИЛДОВ СЕКРЕТАР!

КОПЕРФИЛДЕ!

ГДЕ ЈЕ АГНЕСА, РЕЦИ МИ! ЧУЈЕТ ДА СЕ УДАЈЕ!

ОХ, МОЈ ДРАГИ КОПЕРФИЛДЕ!

НИЈЕ СЕ УДАЛА НИТИ ЋЕ ТО УЧИНИТИ, СЕМ АКО ЈЕ ВИ НЕ ЗАПРОСИТЕ! СИГУРНО СТЕ ИМАЛИ ЊЕНУ СТАРУ АДРЕСУ?

ДА!

ТУ ПРИЧУ КОЈУ СТЕ ТАМО ЧУЛИ, АГНЕСА ЈЕ МОРАЛА ДА ИЗМИСЛИ ДА БИ СЕ ОСЛОБОДИЛА ЈЕДНОГ УДВАРАЧА! ЛОБИТЕ СА ТНОМ, ТЛАДИКУ!

У КОПЕРФИЛДУ СЕ ПРОБУДИЛА НАДА...

РЕЦИ МИ, КАКО ЈЕ, ШТА РАДИ...

НЕ ЖИВИ БАШ У ИЗОБИЉУ, ЊЕНОМ ОЦУ ПОСЛОВИ СУ КРЕНУЛИ ЛОШЕ И...

НАЈЗАД, КАД СУ СТИГЛИ ПРЕД ДОМ ВИКФИЛДОВИХ...

ДОБАР ДАН! ДОВОДИМ ВАМ НЕКОГ КОМЕ ЋЕТЕ СЕ ВЕОМА ОБРАДОВАТИ...

А КОГА ТО? ГДЕ ЈЕ...

ЕВО ГА!

ДАВИДЕ!

МИСЛИО САМ ДА ТЕ ВИШЕ НИКАД НЕЋУ ВИДЕТИ, АГНЕСА!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ, У КЕНТЕРБЕРИ СУ СТИГЛИ ГОСТИ...

НАДАМ СЕ ДА НИСМО ЗАКАСНИЛИ?

НЕ БРИНИ, ПЕРОТИ!

ЗНАШ ЛИ ЗАШТО ЈЕ ДОРА ЖЕЛЕЛА ДА РАЗГОВАРА СА ТНОМ ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ УТРЛА?

НЕ... АЛИ НАСЛУЋУЈЕМ...

ХТЕЛА ЈЕ ДА МИ КАЖЕ ДА САМО ЈА МОГУ ЗАУЗЕТИ ЊЕНО МЕСТО!

ПОЖУРИТЕ! ВИДИТЕ ДА КАСНИТЕ!

И НЕКА ВАС ПРАТИ СРЕЋА!

ОД ТАДА ЈЕ ПРОШЛО МНОГО ГОДИНА...

ЧУЈЕТ ЖУБОР МНОГИХ ГЛАСОВА КОЈИ СУ ТИ БИЛИ ДРАГИ И КОЈИ ТЕ ПРАТЕ НА ТОМ ПУТУ?

И ТУ СЕ ТОЈА ПРИЧА ЗАВРШАВА... АГНЕСА И ЈА ИДЕМО ПУТЕМ НАШЕГ ЖИВОТА! НАША ДЕЦА И НАШИ ПРИЈАТЕЉИ СУ ОКО НАС...

КРАЈ

ХАЈДИ

ПО РОМАНУ ЈОХАНЕ ШПИРИ

ХАЈДИ, СУТРА ИДЕМО У МАЈЕНФЕЛД? ОД САД ЋЕШ ЖИВЕТИ СА ДЕДОМ?

НЕКУ, ХАЈДИ? ИДЕМ У ФРАНКФУРТ, У НЕМАЧКУ? ТАМО ЋУ СЕ ЗАПОСЛИТИ?

АЛИ, ТЕТКА, ЈА НЕ ПОЗНАЈЕМ МОГ ДЕДУ?

ЗНАМ ТО? НИСИ СЕ ОДВАЈАЛА ОД МЕНЕ ОД КАД СУ ТИ РОДИТЕЉИ УМРЛИ? АЛИ, БИЋЕ ТИ ЛЕПО СА ДЕДОМ, ВИДЕЋЕШ?

ХОЋЕШ ТИ И ТИ БИТИ С НАМА, ТЕТКА ДЕТА?

ЈУХУУ? КАКО МОРА ДА ЈЕ ЛЕП МАЈЕНФЕЛД ОКРУЖЕН СНЕЖНИМ ВРХОВИМА?

ОНА И НЕ СЛУТИ КАКАВ ЈОЈ ЈЕ ДЕДА...

СУТРАДАН УЈУТРУ...

ТЕ НОЋИ, ХАЈДИ ЈЕ УСНИЛА НАЈЛЕПШИ САН У СВОМ ЖИВОТУ...

А ТАЈ ДЕДА, ТЕТКА ДЕТА... ЗАШТО ЈЕ ОН БАШ МОЈ ДЕДА?

ДЕДИНЕ!

ЗАТО ЈЕР ЈЕ ТВОЈ ОТАЦ БИО ЊЕГОВ СИН?

АКО ЈЕ ТАКО, ЗАШТО ОНДА НИКАД НИЈЕ ДОШАО ДА МЕ ВИДИ?

ПА... УВЕК ЈЕ ЗАУЗЕТ, НИЈЕ ИМАО ВРЕМЕНА!

МАЈЕНФЕЛД!

ХВАЛА ВАМ?

БРЗО СМО СТИГЛИ! А ГДЕ ЈЕ ДЕДА?

НЕМА НИ СНЕГА! ОВДЕ НИЈЕ НИШТА ХЛАДНИЈЕ НЕГО У ГРАДУ!

САД ЈЕ ПРОЛЕЋЕ, ХАЈДИ!

ВИДИШ ЛИ ОНУ ПЛАНИНУ? ТВОЈ ДЕДА ТАМО ЖИВИ!

АЛА ЈЕ ТО ДАЛЕКО!

ЗНАМ ДА ИМА УНУКУ У ГРАДУ! ВИ СИГУРНО ВОДИТЕ МАЛУ ДА ЈЕ ДЕДА ВИДИ! АЛИ, НЕ ОСТАВЉАЈТЕ ЈЕ СЊИМ!

ХОЋЕТО ЛИ ОВИМ ПУТЕМ СТИЋИ ДО КУЋЕ ЧИКЕ С ПЛАНИНЕ?

ДА, САМО ИДИТЕ ПРАВО!

ИЗВИНИТЕ ШТО САМ РАДОЗНАО, АЛИ ДА НИЈЕ СВОЊЕГОВА УНУКА ХАЈДИ?

ЈЕСТЕ!

ЧИКА С ПЛАНИНЕ? ЗАР ЈЕ ТО ДЕДИНО ИМЕ?

МОРАЋУ ТО ДА УЧИНИМ! ЈА САМ СЕСТРА ЊЕНЕ ПОКОЈНЕ МАЈКЕ И НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ЈЕ ЧУВАМ!

СИРОТО ДЕТЕ!

ЗАШТО ЈЕ ТО РЕКАО? ЗАШТО ЈЕДУ ЗОВЕ ЧИКА С ПЛАНИНЕ?

ДОСТА, ХАЈДИ! НЕ БУДИ ТАКО ЉУБОПИТЉИВА!

ИЗВИНИ, ТЕТКА!

ОХ, ХАЈДИ, ТИ МЕНИ ТРЕБА ДА ОПРОСТИШ! СУВИШЕ САМ НЕРВОЗНА, УМОРНА...

ТЕТКИЦЕ, ПА ТИ ПЛАЧЕШ! ЗАШТО?

ЗНАМ ДА НЕ ЧИНИМ ДОБРО ШТО ТЕ ОСТАВЉАМ С ЊИМ, АЛИ ТО ЈЕ ИПАК БОЉЕ НЕГО СИРОТИШТЕ?

НИЈЕ МОГУЋЕ ДА ЋЕ МУ ОСТАВИТИ ДЕВОЈЧИЦУ?

ТАКО МИ ЈЕ РЕКЛА?

УЖАС?

ЗАР ДА ДЕТЕ ЖИВИ С ТИМ СТАРЦЕМ?

ЧУДАН ЈЕ ОН ЧОВЕК? ЖИВИ К'О ПУСТИЊАК У СВОЈОЈ ПЛАНИНСКОЈ КУЋИЦИ?

ВЕЋЕГ ЧУДАКА ОД ЊЕГА НИСАМ ВИДЕЛА?

СИРОТА МАЛА?

ЈАДНИЦА... СТРАШНО...

ОХ! СТО МУ ГРОМОВА?

САЧЕКАЈ ТЕ ОВДЕ ЗА ТРЕНУТАК?

ЈЕ ЛИ... ЈЕ ЛИ ОНО МОЈ ДЕДА?

АЛА ЈЕ НАТРГОБЕН?

'ЕЈ? ЕЈ, МАЛА?

КО, ЈЕ Л' ЈА?

ЗОВЕШ СЕ ХАЈДИ, ЗАР НЕ?

ОТКУД ЗНАШ? А КО СИ ТИ?

ЈА САМ ПЕТАР, СИН БРИГИТЕ КОЗАРИЋЕ? ТВОЈА ЈЕ ТЕТКА ПИСАЛА МОЈОЈ МАМИ ДА ЈАВИ ЧИКИ ДА ДОЂЕШ, АЛИ МАМА СЕ БОЈАЛА...

БОЈАЛА? ЗАШТО?

ИЗ ИСТОГ РАЗЛОГА ЗБОГ КОГА СЕ И ТВОЈА ТЕТКА БОЈАЛА ДА ПИШЕ ЧИКИ? ЊЕГА СЕ ОВДЕ СВИ ПЛАШЕ, ТАТА?

НИШТА ТИ НИЈЕ ЈАСНО? И ПРЕСТАНИ ДА ТЕ ЗОВЕШ ТАТА?

ЈЕСУ ЛИ ОНО ТВОЈЕ КОЗЕ?

ИМА И НАШИХ, АЛИ ЈА ЧУВАМ И ТУЂЕ КОЗЕ? ТАКО ЗАРАДИМ НЕКУ ПАРУ? ЗНАШ, ЈА НЕМАМ ОКА?

КАКО СИ СЕ УСУДИЛА?

ПА ВИ СТЕ ЈОЈ ДЕДА, НЕМА НИКОГ БЛИЖЕГ?

ТО ЛИ ЈЕ, ЗНАЧИ, ТА МОЈА УНУКА?

ОНДА ОДЛАЗИ И НЕ ПОЈАВЉУЈ СЕ ВИШЕ?

ЗБОГОМ, ХАЈДИ, ЗБОГОМ?

ХАЈДЕ, ТАЊА? ХРАБРО?

ДОБИ ВЕК ЈЕДНОМ, СТО МУ ГРОМОВА?

Е... ЕВО... ОДГЛАХ...

КАКВУ ГЛАСИНУ ИМА?

ЕВО... ТЕ, ДЕДА?

ПЛАШИШ СЕ, ЈЕ ЛИ?

НЕ, ДЕДИЦЕ! АЛИ, ЗНАШ... ЈА ИМАМ ВЕЋ ШЕСТ ГОДИНА, А САД ТЕ ПРВИ ПУТ ВИДИМ!

ИСТИ ОТАЦ!

ОДЛАЗИТ СУТРА ДОБИ ДА НАУЧИШ ХАЈДИ ДА ТИ ЧУВА КОЗЕ!

ДОБРО, ЧИКО!

А ЗАШТО ТЕ ЗОВУ ЧИКО КАД СИ ТИ ДЕДА?

ТАКО МЕ ЗОВЕ И ЊЕГОВА МАТИ! ПОЂИ СА МНОМ!

ОВО ЈЕ ТРПЕЗАРИЈА! ВИДИШ, МАМА ЈЕ!

ТИ ИЗГЛЕДА МАЛО ЈЕДЕШ, ДЕДА!

А ОВО ЋЕ БИТИ ТВОЈА СОБА!

БАШ ЈЕ ДИВНА!

С ПРОЗОРА МОГУ ДА ГЛЕДАМ ПЛАНИНЕ!

ИЋЕМО САД У СТАЈУ ДА ВИДИШ КОЗЕ!

ХМ! НЕ ВОЛИМ ДА ГОВОРИМ, А И ГЛАДАН САМ! ИДЕМ ДА СПРЕМИМ ВЕЧЕРУ!

ЈЕ Л' НЕКЕ ДА ТЕ УГРИЗУ?

СТО МУ ГРОМОВА! ШТА ТИ СЕ ТУ ПРЕНЕМАЖЕШ?

ШТА ТО ЗНАЧИ?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

МАМА! МАМА!

СТИГ-ЛА ЈЕ ХАЈ-ДИ!

ЗНАМ! ЊЕНА ТЕТКА ЈЕ МАЛОПРЕ ОВ-ДЕ СВРАТИЛА!

СУТРА ЋУ ДА ЈЕ НАУЧИМ КАКО ДА ЧУВА КОЗЕ!

СИРОТИ-ЦА!

БУДИ ДОБАР ПРЕМА ЊОЈ И ЧУВАЈ ЈЕ! ЗАИСТА ЈЕ ЖА-ЛИМ ШТО ЋЕ ЖИВЕТИ С ТИМ СТАРЦЕМ!

АЛИ, ДЕВОЈЧИЦА ЈЕ БИЛА ВЕОМА ЗАДО-ВОЉНА...

ДЕДИЦЕ! СУТ-РА ЋУ ЈА СПРЕ-МИТИ ОБЕД!

ТИ?

ТЕТКА ДЕТА МЕ ЈЕ НАУЧИ-ЛА ДА СКУВАМ ЈАЈЕ И МНО-ГЕ ДРУГЕ СТВАРИ!

САМ СПРЕМАМ ОНО ШТО ЈЕДЕМ! ЈАСНО?

ДА, ДЕДА...

ТЕ НОЋИ ХАЈДИ ЈЕ СА-ЊАПА ДИВАН САН...

И СУТРАДАН УЈУТРО...

ДИЖИ СЕ! ЧЕКА ТЕ ПОСАО!

ОДМАХ, ДЕДИЦЕ!

ХАЈДИ БЕ ОДМАХ ДОЋИ! ПОКАЖИ ЈОЈ ШТА ТРЕБА ДА РАДИ!

ДОБРО, ЧИКО!

ЗАТИМ...

СУТРА БЕШ ЧУВАТИ МОЈЕ КОЗЕ!

ДОБРО, ДЕДИЊЕ! ДОВИЂЕЊА!

КАКО СЕ ЗОВУ ТВОЈА - КОЗЕ?

ИМАЈУ ЛЕПА ИМЕНА - БЕЛКА, СНЕШКА, ШАРУЉА, МРКУША...

ОХ! СЛАТКЕ ЛИ ЖИВОТИЊЕ!

ПЕТРЕ, ГДЕ СИ?

ОДМАХ СЕ ВРАЋАМ! КОЗЕ СУ ОТИШЛЕ НА СУСЕДОВ ПАШЊАК!

БАШ СИ ЛЕПО КУЧЕНЦЕТ У ГРАДУ ТАКВО НИКАД НИСАМ ВИДЕЛА!

ОДНЕЋУ ТЕ КУЋИ!

'ЕЈ, ХАЈДИ! ГДЕ СИ?

САД ЋУ ДОЋИ! САМО ДА ГА ОДНЕСЕМ КУЋИ!

УУХ! САМО, ТИ ЈЕ ЈОШ ТРЕБАЛА ТА МОЈА УНУКА ...

МАЊА, АКО БОЉЕ РАЗМИСЛИМ, ЈЕДНОГ ДАНА ЋЕ МОЋИ ДА СЕ БРИНЕ И О КУЋИ И О МЕНИ!

ДЕДА, ВИДИ КАКВУ САТ ЛЕПУ КУЋУ НАШЛА!

СТО МУ ГРОМОВА!

ДАЈ ТИ ТО!

ЗАР ТИ НЕЋЕШ ДОЗВОЛИТИ ДА ЈЕ ЗАДРЖИМ?

ГРРР!

У КУЋУ! БРЗО!

ШТА ТИ ЈЕ? ЗАШТО СИ ТАКО ПОБЛЕДЕО?

ЩТЕТА! ОДНЕЛА ГА ЈЕ ОНА ОГРОМНА ЖИВОТИЊА!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

КАЖЕМ ТИ, КИКА ЈЕ БОЛЕСТАН!

СИГУРНО СЕ ПРЕ-ЈЕО СПАНАЋА!

ШТА ЈЕ С ТОБОМ, КИЋИЦЕ?

АХ, МУЧИ МЕ ЉУБАВ!

ШМРК!

ЉУБАВ! ТО ЈЕ НАЈЛЕПШЕ ОСЕЋАЊЕ!

ДА! САМО ТО ЈЕ НЕОБИЧНА ЉУБАВ!

СВАКА ЈЕ ЉУБАВ НЕОБИЧНА! ТРЕБА БИТИ СТРПЉИВ!

КАКО МОГУ! ТО ЈЕ ЈАЧЕ ОД МЕНЕ!

ТА ДЕЦА... ЧИМ ДОЂЕ ПРОЛЕЋЕ, ОНИ МИСЛЕ САМО НА ЉУБАВ!

ИДЕМ ДА ВИДИМ ТУ ЊЕГОВУ ДРАГАНУ!

?

?

ВИДИШ, ПОПАЈЕ НЕ ЗНАМ ДА ЛИ ЛИЗА ВОЛИ МЕНЕ ИЛИ КОСКУ?

ЛИЗА

2-8

BUD SAGENDORF

©1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

Психолози тврде

ПОЛА БАЦИ У ВОДУ

Уверени сте да се добро сећате неког догађаја из детињства. За нене ствари могли бисте чак и да се закунете? Боље немојте! Ваша сећања из детињства су врста сновиђења састављеног на основу онога што сте чули од родитеља или рођана, каже се у књизи »Памћење« коју је пре извесног времена издао универзитет у Вашингтону.

Аутор ове књиге психолог Елизабета Лофтас, која је својевремено изазвала велике полемике тиме што је посумњала у веродостојност сведока на суду, односно у њихово памћење, сада тврди да је памћење уопште непоуздано и да је мало оних који у сећању правилно бележе оно што се догађа. Ми заборављамо неке детаље које затим надомешћамо онако како то нама одговара. Укратко — измишљамо. Зашто?

— Зато што настојимо да сећање прилагодимо нашим идејама и нашем свету — објашњава Елизабет Лофтас. — Празнине у сећању најчешће попуњавамо тако што догађаје повезујемо у ланац који нам је логички прихватљив. При том се служимо нашим знањем, предубеђењима и претпоставкама, а све то заједно води искривљењу слике коју настојимо да оживимо.

Као прилог овој својој тврдњи она наводи резултате теста у коме су испитаницима представљени сликом: црнац са шеширом и белац са бријачем у руци. Више од половине »упамтило« је да црнац има бријач у руци, не шешир.

Наше визуелно памћење, дакле, није тако добро као што се нама чини. Слух је далеко поузданији од вида, додира, укуса или мириса. Доказано је да пацијенти могу да се сете речи које су чули под анестезијом за време операције.

У књизи докторке Лофтас тврди се да је веровање да се хипнозом може сазнати истина чиста измишљотина.

— Хипноза више користи за опуштање, сарадњу у разним видовима и постизање боље концентрације — каже она, и додаје: — Неке хипнотисане особе знају да се »сете« догађаја који се никад није одиграо! А има случајева да неко измисли читаву причу само да би задовољио оне који га испитују или с њим разговарају.

Занимљива су и следећа запажања Елизабет Лофтас:

— мало је оних који лако могу да се сете више од шест или седам бројева у низу, на пример — броја неког телефона са позитивним знаком.

— листа ствари за набавку требало би да садржи најважније артикле на почетку или на крају јер све што је између тога најлакше се заборавља.

— мањи стресови потпомажу памћење, али ако су претерани могу изазвати привремен или потпуни губитак памћења.

— прекомерно узимање алкохола има повратно дејство. Док пије, алкохоличара памћење одлично служи, али шта то вреди над већ следећег дана он више ничег не може да се сети.

Д. В.

ТО ИН

На Филипинима кажу: „Само ако успете да избројите све звезде, моћи ћете да набројите све начине на које се кокосова палма користи“.

За милионе људи она је заиста све и сва. Називају је дрветом живота, што и није необично ако се зна да је ово чудесно стабло најкориснија биљка која постоји, употребљава се без остатка. Кокосова палма користи се не само за изградњу кућа и израду покућства — столица, кревета, душека, тепиха — од ње се праве и шољице, тацне, кутлаче, варјаче, метле, чак и сапун и четкице за зубе. Које дрво може да се похвали да се тако лако разбукти као кокос и да толико топлоте? У исто време његова сенка је пријатна оаза свежине под врелим тропским сунцем, а ноћу светли — лампа од кокоса која се пуни кокосовим уљем има и фитиљ од кокоса!

ДВАНАЕСТ БЕРБИ ГОДИШЊЕ

Од кокоса се може направити одећа за читаву породицу, риболовцу нуди материјал и за израду чамца и за весла, и за мрежу. Ако се томе дода да се од плода овог стабла справља низ разноврсних напитака, није претерана тврдња да би човек могао да живи само од кокосове палме.

Док већина воћака рађа једном у току године, кокосова палма обезбеђује дванаест берби годишње! У свету се узгаја на површини од преко пет милиона хектара и сваке године потроши се бар тридесет милиона плодова.

Неки биолози сматрају да ово дрво у ствари и није дрво: нема гране а стабло му није покривено уобичајеном кором којом животни сокови стижу до лишћа. Код кокосове палме ови сокови се крећу читавим стаблом. Свако дрво се према врху сужава а кокосова палма читавом дужином има исти пречник. Уз то је помало крива и нагнута. Стабло кокосове палме осим тога нема годове, оне кругове помоћу којих се иначе одређује старост дрвета, код ње се то постиже бројањем „ожиљака“ које за собом остављају отпали листови — сваког месеца по један.

КАО ЧОВЕК

На врху палме налази се завршни пупољак, такозвано срце. Велико је колико човекова песница а чине га жућкастобели листићи распоређени на исти начин као код главице купуса. Слично човеку, кокосова палма има само једно срце: ако се одсече или оштети, дрво умире. Ако се стабло ипак жртвује, од његовог срца се тада прави специјална салата која се у ексклузивним ресторанима плаћа баснословним новцем.

Цветни пупољак кокосове палме заштићен је омотачем који подсећа на саргију. Од њега се израђују лагане ципеле и капе као и специјална врста шлемова.

Ако се пупољци, крунице окренути надоле, нанижу на канап (од кокоса) и оставе да стоје, из њих ће убрзо потећи капи слатког сока. Ова мутна мрка течност, која уопште нема карактеристичан укус кокосовог ораха, убрзо се претвара у сируп а затим кристализује у шећер. Ако се не дира, наступа врење које ову масу претвара у „пиво“ са приличном дозом алкохола. А ако се пиво не попије на време, није штета — од њега се убрзо ствара изврсно сирће.

Љуска плода, у ствари дебела кора, сачињена је од чврстих и густих нити

од којих се добијају такозвана кокосова влакна. Пошто се ставе у слану воду омекшају, ова влакна, јача од кудељних, користе се за израду конопца. Фабрика аутомобила „Фолксваген“, на пример, користи их за тапацирање седишта.

КОРЕН — ЧЕТКИЦА ЗА ЗУБЕ

Од љуске кокосовог ораха, која је чврста али лака за обраду, може се начинити безброј лепих предмета: њена половина може изврсно да послужи као чаша, а ако јој се дода ручица, добија се лепа кутлача, од ње се праве корице за ножеве, пепељаре или дугмад, абажури за лампе, а и изврстан угаљ.

не само за пећи већ и за разне филтере у гас-маскама, подморницама, па чак и за филтере цигарета.

Пресечемо ли плод стар пет месеци у њему ћемо наћи две чаше свеже слатке течности која, осим минерала и витамина, садржи око две кашике шећера. Ова течност је толико чиста да су је лекари за време другог светског рата у хитним случајевима користили при обради рана уместо стерилног гликозног раствора.

Како кокосов орах сазрева, у његовој унутрашњости ствара се једна пихтијаста материја, као језгро плода. После годину дана ово језгро очврсне и може да се једе, али не у већим количинама јер је изузетно хранљиво.

У земљама где се кокосова палма узгаја на плантажама ово језгро претварају у масу из које целе кокосово млеко од којег справљају специјални умак и многе друге врсте јела.

Загревањем кокосовог млека добија се уље које има вишеструку употребу: богато глицерином и другим материјама користи се као додатак при справљању шампона за прање косе, креме за бријање, пасте за зубе, лосиона, течности за подмазивање, боја, синтетичка гума, пластичних материја, чак и сладоледа. А уз додатак пепела од сагорелог кокосовог дрвета — и за прављење сапуна! Кокосово уље највише је тражено у Индији где од њега праве маргарин. Не, то још није све: од листова кокосове палме, исечених на сасвим танке траке, прави се тканина за одела или се њоме пресвлачи намештај.

Од крупних и чврстих лисних нерава праве се копља и стреле, метле и четке или се просто користе за ложење. Од стабла се добија одлична грађевна грађа.

ИЈЕ ДРВО!

Нема гране, нема кору, нема годове: код кокоса се старост одређује бројањем ожиљака опалих листова — сваког месеца по један.

Најзад, и корен кокосовог стабла може да се искористи. Од њега се праве различите боје, течности за дезинфекцију уста и један лек против дизентерије. Сасвим ситно корење може да послужи као ипровизована четкица за зубе...

ТАЈНА ВЕЗА С МОРЕМ

Животни циклус кокосове палме невероватно подсећа на човеков. Иако са шест или осам година већ може да дâ понеки плод, тек са дванаест или тринаест година старости (код људи доба пубертета) почиње редовно да рађа. Кад наврши шездесет година, почиње да јој опада плодност а преко осамдесете умире.

Кокосова палма воли топло тропско сунце и влагу. Сматра се да потиче из југоисточне Азије, мада су на Новом Зеланду пронађени фосилни остаци ове биљке стари више милиона година. Данас расте на острвима у Пацифику, Индијском океану и у Карипском мору, али и на другим местима — далеко од области из којих се сматра да потиче. Човек је својом руком пренео у све ове крајеве, али је познато да могу и спонтано да израсту: плодови падају у море које их односи и избацује на неке друге удаљене обале. Пре десетак година вулканском ерупцијом створено је једно острвце у Индијском океану на коме су, кад се охладило, људи пронашли четрдесетак кокосових плодова који су већ били почели да клијају.

Палма може да расте и у унутрашњости копна, али изгледа да између ње и мора постоји нека необјашњива веза.

Пре другог светског рата Индонезија је била највећи произвођач кокосовог ораха и данас су то Филипини. Њихова производња је толика да годишње обезбеђује два плода на сваког становника Земље!

Уз све набројано кокосова палма још је и лепа. Залазак сунца на морској обали у тропским крајевима представља већ сам по себи очаравајући призор а тек кад је уоквирен кокосовим палмама .. Није онда чудо што се у тим крајевима каже да ниједно дрво на свету није толико корисно и толико лепо.

Д. В.

ГВОЗДЕНИ ПРОФЕСОР

ЗА ЊЕГА СЕ ГОВОРИЛО: КО ПОЛОЖИ МАТЕМАТИКУ КОД РАДИВОЈА КАШАНИНА ЗАВРШИО ЈЕ ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ. ПОСЛЕ НЕКОЛИКО НЕУСПЕЛИХ ИЗЛАЗАКА НА ИСПИТ, СТУДЕНТИ СУ НАПУШТАЛИ БЕОГРАД.

Има осамдесет осам година, а као да је јуче докторирао математику код Мике Аласа; још ради за Српску академију наука, академик је. Невероватно: толико бреме времена носи на леђима и ништа — дух неначет, свеж. Једино га назеб често баци у постељу. „Можете да дођете, дочекао ме је на телефону, ако сте здрави, немојте да ми удомите грип!“

Радивоју Кашанину, по многима једном од наших најбољих математичара после Михајла Петровића Аласа, студенти су — зашто околишити — давали свакојаке надимке. Ствар је била озбиљна — због њега су будући инжењери напуштали Београд и селили се у Загреб или Љубљану! Предавао је најтежи предмет. Говорило се: ко положи математику код Кашанина — завршио је Технички факултет! Тако је постао и остао легенда целог универзитета. Верује се да Београд никада није имао нити ће имати строжег испитивача.

— Професоре, је л' истина да сте и блиског рођака оборили на испиту?

— Сигурно! Како, молим вас лепо, па немам ја два морала!

Студенти су се тресли кад су му пружали индекс. Градом су колале приче о гвозденом професору. Кажем му како је земља после рата вапила за инжењерима.

— Знам, жалили су се на мене Борису Кидричу и Вељку Влаховићу. Велько је својевремено био мој студент. Одговорио им је: „И мене је Кашанин оборио, положио сам у другом покушају. Учите, па ћете проћи!“

ТАЈЛОРОВА ФОРМУЛА И ОСТАЛО

Слушам човека кога су студенти сматрали бауком и жалим што нису познавали бар део његовог живота. Тече прича о оцу паору из Белог Манастира, убогој сиротињи, о школовању, стипендији, једином извору прихода... „Од стипендије сам послао оцу за Божић, није много, пет круна, ал' нек стави нешто лепо на трпезу к'о остали свет!“

Казује топло, народски. Милина је слушати га. Имао је своје принципе и од њих није одступао макар била у питању рођена деца. Само због тога студенти су били у раскораку с гвозденим професором. Остало је „надградња“.

— Тражио сам знање и то је све. Знате, ко нема глас, не може да буде оперски певач, је л' тако. А како може да буде инжењер ако не зна математику! Питам студента Тајлорову формулу, изузетно важну математичку материју, и он изрецитује. Кад зађемо мало дубље у суштину, ни да бекне! Исто као кад би се ђаку поставило питање зашто је Карађорђе дигао устанак 1804, а не десет година раније или касније, а он не зна. Ако писмени рад полаже стотину, а ухватим да само један преписује — прекидао сам испит и обарао све!

— Јесте, зашто се чудите?! Па, молим вас лепо, зар за оног ко фалсификује диплому не кажемо да је фалсификатор. И затвор му следује! Зашто студент који на испиту преписује није фалсификатор?!

Не крије да је у просеку обарао и до осамдесет одсто студената. Пошто се дуго после рата морало пред комисију после три узајамна „падања“, а после четвртог губило право на даље студирање, Кашанин није уписивао у испитну пријаву негативну оцену већ само кратко — „није дошао“. Тако је и спасавао студенте. Ипак, многи су се због њега исписали и одселили у Загреб или Љубљану и враћали тек пошто на тамошњим факултетима положе математику један. Или мењали студије. Отуд анегдота да је Кашанин бруцоше на првом часу поздрављао речима:

— Добар дан, господо правници.

ЧЕКАЈТЕ ДА СЕ ПРЕКРСТИМ!

Време се мења. Кишна ће. Професор би да гуцне чашицу пред ручак. Математика је сложена наука, кажем треба имати главу.

— За вас је мука, за мене као да решавам укрштене речи! А да знате, као ђак нисам је посебно волео. Гимназију сам почео у Осијеку а наставио у Новом Саду. Живео сам од стипендије Црквено-школског одбора и Новосадске гимназије. Тако са стипендијом до краја студија. Становао сам приватно. У Новом Саду сам плаћао 36 круна стан, храну и прање. Није се становало било где, школска комисија је вршила преглед стана и давала дозволу. Станодавци су нас гимназијалце ословљавали са — господине. Нисмо имали посебну собу већ смо живели као чланови породице.

Родитељских састанака није било, чак је било срамота да родитељ заустави професора на улици. Оцене су имале супротне вредности од данашњих: јединица је вредела као сада петица и тако редом. Могло се само једном понављати. Бољи ђаци подучавали су слабије. И ту сам долазио до неке паре: давао сам часове двојици!

Гимназија је била мушка. Нисам имао ђачку љубав. Таман посла да неко види девојку да разговара с мушкарцем на јавном месту! Бог с вама, чекајте да се прекрстим! Биле су забаве о свечаностима, али су девојке долазиле с родитељима.

Недељом преподне ишли смо у гимназију да нам катихета тумачи јеванђеље, а онда одатле у цркву. Како, молим вас, да не дођем! За само један недолазак избацивало се из школе!

Шешир смо носили од петнаесте године, шта је вама, гологлав се сматрао будалом! Без врпце уместо машне нисмо смели да дођемо у школу. Одело грађанско, а кошуља обавезно са тврдом крагном и манжетама.

БЕЗ ДЛАКЕ НА ЈЕЗИКУ

У математику сам се заљубио у шестом разреду гимназије и толико заронио у стручне књиге да ме у седмом и осмом разреду професори уопште нису испитивали тај предмет! Од њих сам знао више!

Није онда тешко претпоставити како су текле Кашанинове студије у Бечу, Загребу и Паризу. Испити се нису полагали, давали су се колоквијуми. Веровало се: ко је дошао да студира — тога наука и занима. Полагао се само један испит — на крају студија, пред комисијом. А какав је тај испит био! На загребачком факултету чувени професор Варичак пита студента пре испита шта је читао од стручне литературе. Студент набраја. Професор слуша. На крају каже: „Није довољно, дођите следећи пут!“ О испитивању ни говора!

Кашанин није знао за приватан живот док је студирао. Свакодневно је проводио над математиком осам до десет часова. Код Варичака је на другој години предавао осталим студентима рачун вероватноће. Код бечког професора Виртингера, пак, једини је положио колоквијум на крају године. А било је уписано 130 студената! Виртингер је био изузетно строг и од њега је доста попримио у ставу...

— И ви то, професоре, сами живите!

— Сам! Сам са књигом!

Помислио би човек — вук самотњак. Заблуда. Воли друштво, шалу и смех. Понекад „баца“ по војвођански, говори отегнуто. Био је у првом светском рату добровољац. Док је очекивао да га са осталим нашим јединицама пребаце из Русије на фронт, нашао је на Волги две свеске и „бистрио“ математичке визије...

Знам да је друговао са Миком Аласом. Питам га о томе.

— Мика! ... Дуго смо се познавали... не могу више, заморио сам се, доста вам је то... чекајте да дођем до ваздуха...

Хтео сам да му помогнем да устане из фотеље.

— Не!

Миленко Тодоровић

НАГРАДНА ИГРА

ЧУВАРИ НАШЕГ НЕБА

Позивамо ученике основних и средњих школа да учествују у наградној игри »Чувари нашег неба« која је посвећена југословенском ваздухопловству.
Основци се такмиче кроз ликовне радове, а ученици средњих школа одговарају на постављена питања.

ЗАДАТАК ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

Одаберите једну од следећих тема и по њој урадите цртеж.

Нацртајте:

1. Како видите авион или хеликоптер у лету
2. Авион који вам се највише допада
3. Ескадрилу авиона из којих искачу падобранци
4. Авион у служби човека или
5. Слободна тема, везана за ваздухопловство.

Одлучите се за једну од тема и рад нацртајте: оловком, тушем, воденим бојама или темпером и најкасније **до 5. јуна** пошаљите на адресу: **„Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком: За наградну игру „Чувари нашег неба".** Не заборавите да на полеђини рада залепите **купон број 2** који сте попунили.

Најбољи цртежи биће објављени у „Политикином забавнику", а њихови аутори добиће награде:

— 15 првих у књигама, свака у вредности од по 800 динара
— 12 заставица и значака ВСЈ
— 10 комплета значака ЈРВ
— 10 мајица „Забавникових" издања и
— 10 комплета значака „Забавникових" листова.

Ваздухопловни савез Југославије броји преко 90 хиљада чланова од којих су 55 хиљада млади свих узраста окупљени у више врста клубова и секција. Најбројније секције у којима се окупљају млади су моделари, ракетни моделари, падобранци и једриличари. Покрет најмлађих чланова ВСЈ зове се Селенитски покрет и добио је име по замишљеним становницима Месеца. Циљ покрета је да подстичући машту пружи деци и омладини општа знања о ваздухопловству и астронаутици. Поред клубова и секција, рад са младима се одвија и у школама где се користе традиционални облици рада — омладински конкурси „Икарово перо", „Селенитска палета" и Слет ваздухопловног подмлатка Југославије.

ЗАДАТАК ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

Одговорите на следећа питања:

1. Наведите датум који су ЈРВ и ПВО узели за свој дан
2. имена тројице ваздухопловаца који су, по задатку КПЈ, маја 1942. авионом прешли на слободну територију и прикључили се јединицама НОВ и ПОЈ
3. најмање три аеродрома на слободној територији које је за време рата користила наша и савезничка авијација
4. имена најмање три народна хероја ваздухопловца
5. датум и место где је погинуо народни херој Фрањо Клуз (на фотографији)

6. име нашег острва на коме је, при Врховном штабу, формирана ваздухопловна ескадрила
7. датум и место где је погинуо мајор Милета Протић, командир прве ловачке ескадриле НОБ и ПОЈ
8. ко је био доживотни покровитељ ВСЈ
9. имена најмање три млазна авиона који се израђују у нашим фабрикама
10. како се зове спортска организација која окупља младе пилоте, једриличаре, падобранце, ваздухопловце и ракетне моделаре
11. справа која прати и открива авионе на великим удаљеностима
12. ваздухопловна манифестација у којој учествују авиони, једрилице, падобранци, ваздухопловни и ракетни моделари
13. летилица која нема свој погон већ је вуче авион
14. летилица која се у ваздуху одржава и креће помоћу топлог ваздуха или хелијума
15. врста падобрана у облику правоуганика

Одговоре упишите на купон **број 1** (сваки одговор поред одговарајућег броја) и залепите на дописницу. Купон са адресом такође испуните и залепита на предњи део дописнице. Одговори треба да стигну у редакцију најкасније до **5. јуна 1981.** на исту адресу као и за ученике основних школа.

Награде:

1. Ваздухопловни савез Југославије и ВС република и покрајина додељују 8 првих награда учесницима игре који буду дали најкомплетније одговоре. Награђени ће бити три дана гости на Петом слету ваздухопловног подмлатка Југославије који се крајем ове године одржава у Церкљу на Крки.
2. 15 награда у књигама, свака у вредности од по 800 до 1 000 динара
3. 12 заставица и значака ВСЈ
4. 10 мајица са именима „Забавникових" листова
5. 10 комплета значака ЈРВ и ПВО

Имена добитника биће објављена у броју од 19. јуна 1981. године.

Поред „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Игру организују ВАЗДУХОПЛОВНИ САВЕЗ ЈУГОСЛАВИЈЕ И КОМАНДА РАТНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА И ПРОТИВВАЗДУШНЕ ОДБРАНЕ.

КУПОН БР. 1 ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ

АДРЕСА: УЛИЦА И БРОЈ

ПОШТ. БРОЈ, МЕСТО И СР

КУПОН БР. 2 ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ

АДРЕСА: УЛИЦА И БРОЈ

ПОШТ. БРОЈ, МЕСТО И СР

VAZDUHOPLOVNA GIMNAZIJA MARŠAL Tito

ЗВАЊЕ КОЈЕ НЕ ТР

Међутим, када и како ученици ове ваздухопловне шко ле уче и почињу да — лете?

— МОЖДА ЈЕ ОВА ШКОЛА ТЕЖА ОД ДРУГИХ — КАЖУ И ЂАЦИ И ПРОФЕСОРИ — АЛИ, ОНА ЈЕ ЛЕП- ША ОД ОСТАЛИХ!

ЛАСЕР У РУЦИ — Ваздухопловна гимназија »Маршал Тито« у Мостару једна је од најопремљенијих школа у Југославији. Помоћу ласера (на фотографији), питомци одређују удаљеност авиона или неког другог објекта.

Кад сваке године, у септембру, у Мостар дође нова класа Ваздухопловне гимназије »Маршал Тито«, ученици не иду одмах у учионице, кабинете, спортске хале. Прво десет дана проведу на мору да би се зближили, упознали будуће професоре. Наоко, школа као и свака друга, а професори к'о професори. Али, није баш тако. Иако се у овој школи ради, вероватно, више него у другим, веће је и задовољство.

— Све су то дивни младићи! — каже њихов професор. — Замислите, негде сте на мору или излету и изнад вас стреловито прелети млазњак. То је неописиво задовољство јер знате да горе, у снажној машини, седи ваш ученик. Дошао је овде као петнаестогодишњак, а сада чува наше небо, куће, поља, децу.

Као и у осталим нашим војним школама и академијама школовање у Ваздухопловној гимназији »Маршал Тито« је бесплатно. Питомци живе у интернату, одмах до школе. Предмети су бројни и деле се у два главна смера: опште и војно образовање. Уче марксизам, социологију, филозофију, историју књижевност, затим физику, математику, биологију, хемију, али и теорију летења и сва она знања из војне науке које мора да зна сваки будући професионални војник, односно старешина ЈНА. Током школовања сваки ученик постаје врстан пливач, смучар, падобранац, а нерет ко и запажен атлетичар одбојкаш, рукометаш, вишебојац. Јер, без изузетне физичке припремљености и обучености нема ни доброг пилота.

МОЈ ДРУГ ИЗ КЛАСЕ

Ваздухопловна гимназија »Маршал Тито« у Мостару је, у ствари, четворогодишња припрема за ваздухопловну војну академију, за позив официра — пилота. Ови младићи на крају друге године иду у један од центара Ваздухопловног савеза Југославије широм земље где око 25 дана, са наставницима, лете у једрилицама. И то летење је, као и целокупно школовање, изузетна школа другарства. »То је мој друг из класе«, често је реченица међу нашим војним старешинама и стручњацима која значи много више него »школски друг«.

На почетку четврте, последње године школовања, питомци најзад седају у авион. Али, опет не сами: брига за живот сваког ученика најважнија је: професори и старешине са поносом истичу да за двадесет година, колико постоји ова школа, није било ни најбезазленијег несрећног случаја Лети се са наставницима, искусним пилотима, који тада утврђују ко може да лети хеликоптером или авионом три пута бржим од звука! Најспособнији после академије седају за команде савремених ратних авиона и хеликоптера.

ПЕТИЦЕ У СТРОЈУ

Витрине Ваздухопловне гимназије пуне су пехара: шампиони у разним спортским дисциплинама, омиљени код мостарских девојака. Младићи у беспрекорним плавим униформама доказују да и лопта, и љубав, и мноштво школских предмета заиста могу заједно. »Мож- да је ова школа ипак тежа од других«, кажу и ђаци и професори. Али, настављају »лепша је од осталих« ...

Овде нема понављања. Догоди се, додуше, понеки поправни (школа је ипак школа!) али нема »извлачења«.

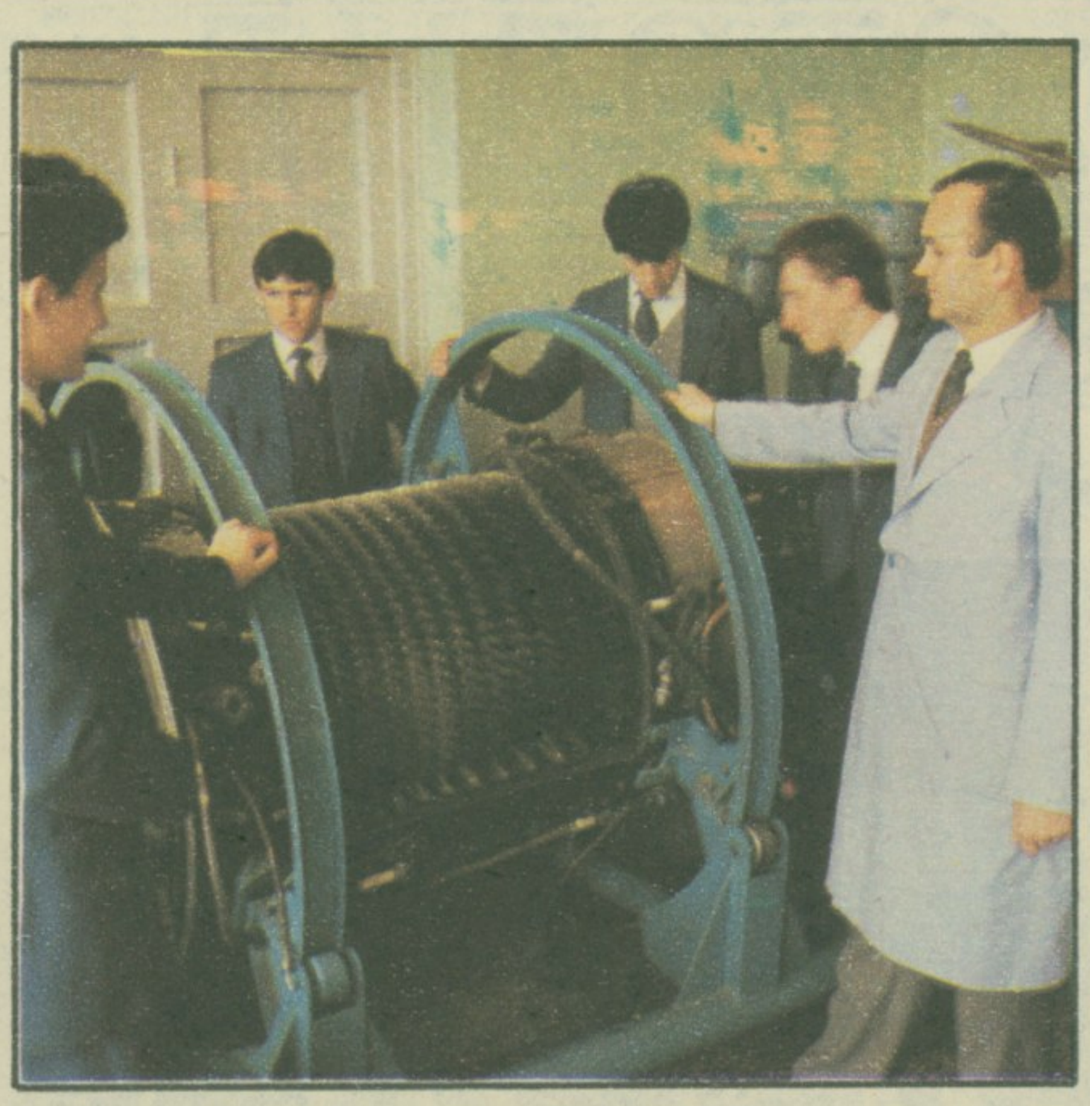
— Све је једноставно — каже Ранко Живак из Коњица, ученик другог разреда, један од многих »петичара«. — Рад и — професори. Свако може да се обрати за допунско објашњење, предавање, разговор. За ученике који нису најбоље савладали градиво, између преподневне наставе и обавезног трочасовног учења по подне постоји обавезна допунска настава ... На зимски распуст идемо пре нове године коју дочекујемо код куће, лети смо такође у породици, као и преко празника. Али, и тамо мислимо на школу, обавезе, другове. Определили смо се за звање које не трпи незнање!

Проценат пролазности у прошлој години износио је 96,31 одсто! Средња оцена 3,81, дакле врло добар. Готово 66 одсто ученика завршило је разред са врло добрим и одличним успехом! А не треба заборавити да имају више предмета него у другим школама усмереног образовања.

Иван Лончар

У следећем броју: **У Ваздухопловној војној академији**

...ПИ НЕЗНАЊЕ

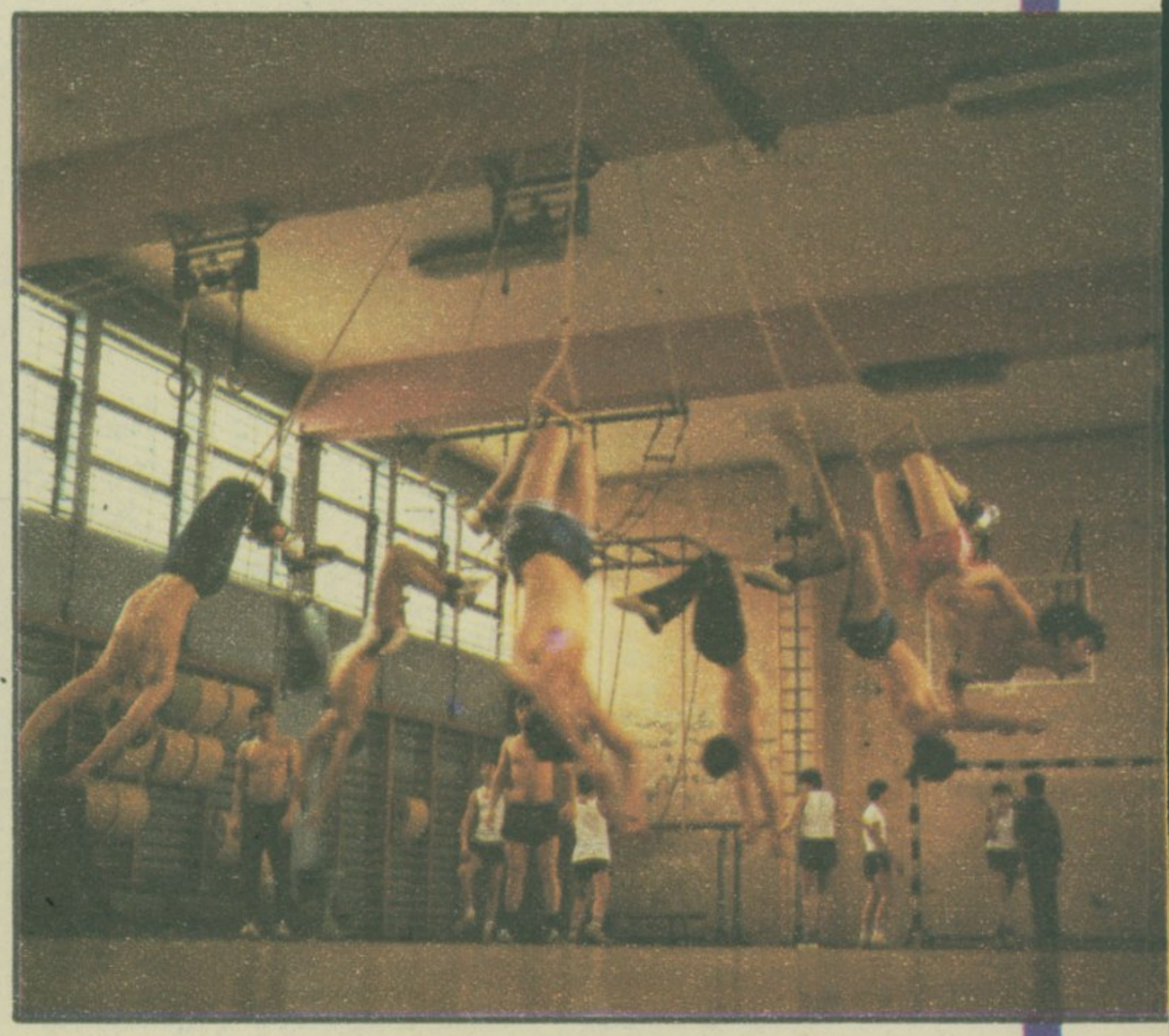

НЕБО И МОТОР — Сви питомци слажу се да су им најдражи војно-стручни предмети, нарочито они који су везани за само летење. Да би што боље упознали машине које ће их једног дана понети у висину, настава из области мотористике обавља се изучавањем и на правом турбомлазном мотору.

УЧЕ И АРАПСКИ — У кабинету за стране језике (на фотографији) питомци на најсавременији начин уче по избору један од четири језика: енглески, француски, руски или арапски.

УВЕК ЗДРАВИ — Један од услова да би младић постао пилот јесте савршено психофизичко здравље. Поред разних спортских дисциплина и окретање на такозваном »рентгеном точку« (на фотографији), доприноси изузетној физичкој кондицији и спремности да се организам што боље припреми за летење у разним типовима летелица.

У КРУГ, У КРУГ! — И »вртешна« је једна од спортских справа која доприноси јачању организма сваког будућег пилота нашег ратног ваздухопловства. Сви ови младићи с осмехом висе наглавачке мућевито се окрећући у круг јер то је знак да је све ближе дан кад ће полетети за командама правог авиона.

ПОСЛЕДЊА ИГРА ЛЕПТИРА

Песма недеље

ЕУРЕКА!

Музика и текст: Ненад Радуловић
Изводи: ПОСЛЕДЊА ИГРА ЛЕПТИРА

Бруно и Галилео лупали су главе
дал' су комете црвене ил' плаве?
Ал' Архимед је закон свој решио
из цуга
— потопио у базену друга!
„Свако тело што га вода носи
губи, кобајаги, од своје тежине.
мој се поступак са законом коси
ал' за науку има да се гине!“
Еурека, еурека, стари век је изо
нас
еурека, еурека — научнике бије
рђав глас.
Мислио је Алберт: „Мора да би
било дивно,
да је све на свету —
суперрелативно“.
Ал' одједном се зачуо научнико
глас
„Алберт Ајнштајн обмањује нас“!
Три су ми се димензије попеле
на теме,
смислио сам и четврту, назвао
је — време
али нико није с'ват'о мог генија
глас
сад у алкохолу тражим спас!
Никола је Тесла обећао свима
„ја ћу све учинити да нам
струје има“.
Обећање своје испунио часно
сијалице сијају нам јасно.
Нови век нам није дон'о
проналаске тешке,
неки пут се возиш, а некад
идеш пешке
Шта ће сутра бити ко ће то да
зна?
Не зна нико, не знам чак ни
ја...
Еурека, еурека, стари век је иза
нас
еурека, еурека, научнике бије
рђав глас...

Има већ више од годину дана како је група београдских студената одлучила да формира музичку групу ПОСЛЕДЊА ИГРА ЛЕПТИРА. Али за разлику од других група нису следили помодне трендове домаће забавне музике, већ су одлучили да њихов прилаз музици буде израз сопственог задовољства. Бављење музиком је, дакле, само допунска активност у слободном времену, а музика служи за изражавање расположења и одише ведрином и младошћу. Због тога се на репертоару ове групе налази више песама које се, можда, могу сматрати пародијама на постојеће хитове, али исто тако је видљив посебан угао гледања на поједине догађаје и проблеме који нас окружују. Необично, на пример, звучи познати хит ГЕНЕРАЦИЈЕ 5 „Долазим за пет минута“ у извођењу ПОСЛЕДЊЕ ИГРЕ ЛЕПТИРА у типичном „народњачком“ духу уз звуке „народног 'армуникаша“! Постоји и обрнут пример, када на познати текст из народне песме „Крчмарице, још вина наточи“ направе класичан црначки блуз „блуз из крчме“. То поигравање с музиком делује својом ведрином и на публику па је ПОСЛЕДЊА ИГРА ЛЕПТИРА увек радо примана, нарочито од стране младих. Посебан контакт остварује шеф ансамбла и вокални солиста **Ненад Радуловић** који уместо најава увек измисли какву причицу прожету благим хумором. Остали чланови групе су: **Миодраг Божидаревић**, гитара, **Оливера Перић**, виолина, **Зорица Ђерманов**, вокал, **Драшко Јанковић**, гитара, **Сашо Богојевски**, бас и **Градимир Милосављевић**, удараљке. Повремено наступа и **Рашко Петровић** свирајући бенџо. За Радио Београд су снимили песму „Скадарлија“ која се сада често чује преко радио-таласа.

Ни после смрти нема мира!

Легендарни певач и предводник читаве једне генерације, песник и музичар, шеф групе ДОРС (DOORS) **Џим Морисон** умро је још 1971. године и сахрањен на познатом париском гробљу „Пер Лашез“, где су сахрањене многе познате личности француске културне и уметничке историје. Но, мир овог гробља је последњих година често нарушаван доласком младих људи из целог света, који су, желећи да одају пошту Џиму Морисону, приређивали на гробљу читаве хепенинге. Можда то властима и не би сметало да се на околним споменицима нису појавили „графити“ или преведено на обичан језик: да посетиоци нису почели да жврљају по мермерним споменицима и плочама око Џимовог гроба.

Француска јавност је постала осетљива на ове појаве и сада је покренута акција да се гроб Џима Морисона премести са угледног „Пер Лашеза“ на неко друго мање важно и мање посећено место.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

Вести из Славонског Брода

Кад се говори о музичкој сцени у Славонском Броду, обавезно се мора споменути четворка из рок групе МЕГАПОЛИС. Ту групу чине Штеф Колач (гитара), Цвјетко Арбанас (гитара) Миљенко Бошњак (бубњеви) и Бего Шехрић (бас). МЕГАПОЛИС је постао познат у овом дијелу Посавине, Славоније и Барање. Што се тиче музике коју свирају, они су одавно прешли оно вријеме када се изводе и увјежбавају туђе ствари.

Својих композиција, како сами кажу, имају за десетак албума! То су композиције чврстог звука, френетичног ритма, а најпознатије су „Свирали смо једно љето“ и „Резигнација“. По оцјени стручног жирија група МЕГАПОЛИС је била најбоља на „Гитаријади Славоније и Барање“ у Белом Манастиру поткрај прошле године. Ускоро треба да се појави и њихова прва плоча, па ћемо о њима опет чути.

Душко Сријемац
Б. Јединства 104
74450 Босански Брод
(Хонорар 150 динара)

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

Вести из Сремске Митровице

У оквиру Дома омладине у Сремској Митровици већ више од годину дана наступа хард-рок група ПИЛОТ која је постала врло популарна међу младима. Прошлог лета је наступала пред акцијашима на „Летенки“ на Фрушкој гори свирајући композиције групе Лед Цепелин и АС/ДС и других. Та: које је често посећивала и околна села.

За Дан Републике Дом омладине је организовао одлазак митровачког фолклорног друштва, тамбураша па и групе ПИЛОТ у немачки град Еслинген у посету клубу југословенских радника. Ова посета је веома успела јер су млади Митровчани били врло срдачно примљени.

Групу ПИЛОТ је основао ЗОРАН СИМИЋ гитариста и композитор. Чланови су БРАНКО БИЗУМОВИЋ, бас, ЂОРЂЕ КРСМАНОВИЋ, бубњеви БРАНКО БАЦИЋ, вокални солиста који има 18 година; али је до своје дванаесте године живео у Мелбурну (Аустралија) па одлично влада енглеским језиком.

Нићифор Ђурчић
Ст. П. Бриле 4
22000 Сремска Митровица
(Хонорар 150 динара)

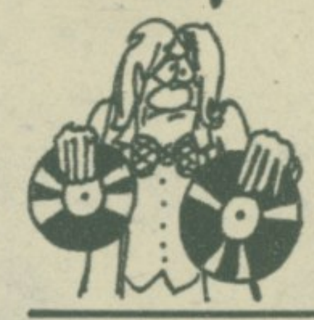
СА СВИХ СТРАНА

У Француској постоји ансамбл »Жан Валжан и Јадници«... У Паризу отворена изложба »30 година поп и рок музике«... Овог лета је заказан фестивал кантри музике — нол'но да се не заборави... У Марсеју пани доживљава процват због атрактивне групе »Отровне играчке«... Џое Џенсон се растао са својом групом... Тањеће се и Грем Паркер растао од »Руморса«... Нови сингл Дезмонда Декера: »Треба прећи многе реке«... Алан Прајс је снимио петнаест верзија рока »уживо« на албуму »Ноћ роенрола у Ројал Кортy«... Причало се да ће се растурити ансабл »Полис« али је демант дошао на тај начин што су заказане турнеје по Новом Зеланду, Аустралији и Хавајима... Френки Вали наступа са групом »Фор Сизнс«... Пошто су групу »Спешелс« оптужили да изазива нереде на стадионима и халама, она је одлучила да убудуће наступа само по малим клубовима где је атмосфера интимнија... »Стреј Кетс« има нови сингл али и нови албум... Сви концерти Бруса Спрингстина на Вембли стадиону распродати унапред... Реј Чарлс даје два добротворна концерта у Ројал Алберт Холу — један у корист удружења се тренутно налази у Перуу где снима филм за који су музику писали чланови »Ролинг Стонса«... Гери Њуман одлучио да се више не појављује на концертима због тога што жели да се посвети филму... Џими Пејџс одговара пред једним британским судом због поседовања дроге... Пол Ди Ано, вокални солиста хеви-метал групе »Ајрон Мејден« почео је на сцени да се кити отровним пауцима тарантулама... Деби Хари је почела да снима свој први соло албум... Чувени дискографски концерн ЕМИ потписао ексклузивни уговор са новоталасном групом »АНДЕРТОУНС« из Алстера.

Терза плоча

Продајем следеће ЛП плоче: „Живи били па видјели" (БУЛДОЖЕР), „Ох што те волим, јој" (ВАТРЕНИ ПОЉУБАЦ"), „Jazz" (QUEEN), „Meddle" (PINK FLOYD), „Argus" (WISHBON ASH) као и велики број синглова.

Данко Кнежевић
Вељка Влаховића 41ц
25230 Кула

Повољно продајем следеће плоче: „У времену хороскопа" (АТОМСКО СКЛОНИШТЕ), „ГРАДСКЕ ПРИЧЕ" (ПАРНИ ВАЉАК), „In Rock" (DEEP PURPLE). Дупли албум (LED ZEPPELIN), у обзир долази и замена за следеће плоче „Црно бијели свијет" (ПРЉАВО КАЗАЛИШТЕ), „НАЈЈАЧИ ОСТАЈУ" (НЕЦА ФАЛК), „Highway to heel". (AC/DC), „Моја прва љубав" (РАНИ МРАЗ).

Владимир Ивушки
Капетанова 16
25000 Сомбор

Продајем или мењам за касете следеће ЛП плоче: „Take the Heart of Me" (BONEY M.), „Greatest hits" (ABBA), „Miss Broadway" (BELLE EPOQUE), „Дођите на чај" (COD), „Црна дама" (СМАК) плоче „БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА" и друге. Поред тога имам одређен број сингл плоча. За размену у обзир долазе касете „Неоседлани" (ДАДО ТОПИЋ), „City Kids (STEAM ROLLER) ROLING STONES итд.

Предраг Пантић
Војводе Степе 1[illegible]
12000 Пожаревац

За касету „Changes one Bowie" дајем касету „Some girls" (ROLLING STONES) или новац.

Дражен Пејновић
Бобукићева 28
55300 Славонска Пожега

За плочу БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА „Концерт код Хајдучке чесме" платио бих 200 динара ако је добро очувана.

Саша Живановић
Маршала Тита 21/6
38335 Исток (Косово)

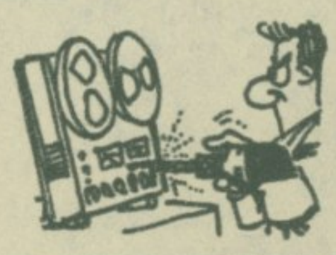
Продајем плочу Битлса „A Hard Day's Night". Цена 150 динара.

Радоје Брашована 18
Драгише Брашована 18
21000 Нови Сад

Купујем очуване плоче LED ZEPPELIN — I и II албум као и „The Song remains the same". Такође и плоче групе СМАК, „The Best of..." (URIAH HEEP), „Britisch Steel" (JUDA'S PRIEST).

Предраг Вељовић
М. Беловуковића 10
15000 Шабац

Продао бих већи број плоча домаће и стране производње — DEEP PURPLE, URIAH HEEP, LED ZEPPELIN, JETHRO TULL, WHO, RAINBOW itd. Заинтересованим шаљем списак.

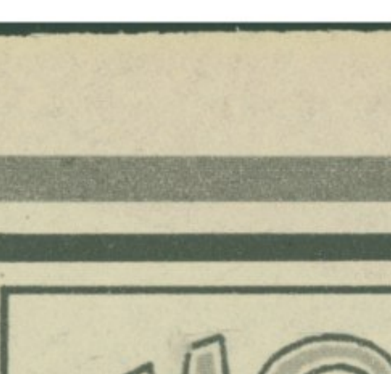
Душан Ковачевић
Ђуре Јакшића 12
15300 Лозница

Продајем комплет од 30 сингл плоча по минималној цени. Такође и оригиналне ЛП плоче: „Produce" (BRAND X), „Tubylar Bells" (MIKE OLD FIELD), „20 original rock classics" итд. Уз плоче поклањам и постере.

Драган Јовић
1. новембар 374
22221 Лаћарак

МОЈ ИЗБОР

Зовем се **Саша Ардалић**, ученик сам Кемијско - технолошког центра у Загребу. Мој избор се састоји од десет пјесама које увијек слушам.

ДОМАЋЕ

1. СВЕ ЋЕ ТО МИЛА МОЈА ПРЕКРИТИ СЊЕГОВИ — Бијело дугме
2. ЛУТКА СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ — Рибља чорба
3. АБЕР ДОЈДЕ ДОНКЕ — Леб и сол
4. ДЈЕВОЈКА С БРОЈЕМ 8 — Атомско склониште
5. ДАИРЕ — Сман

СТРАНЕ

1. SMOKE ON THE WATER — Deep purple
2. EPITAPH — King Crimson
3. HELTER-SKELTER — Beatles
4. STRANGE KIND OF WOMAN — Deep purple
5. WAITING FOR THE SUN — Doors

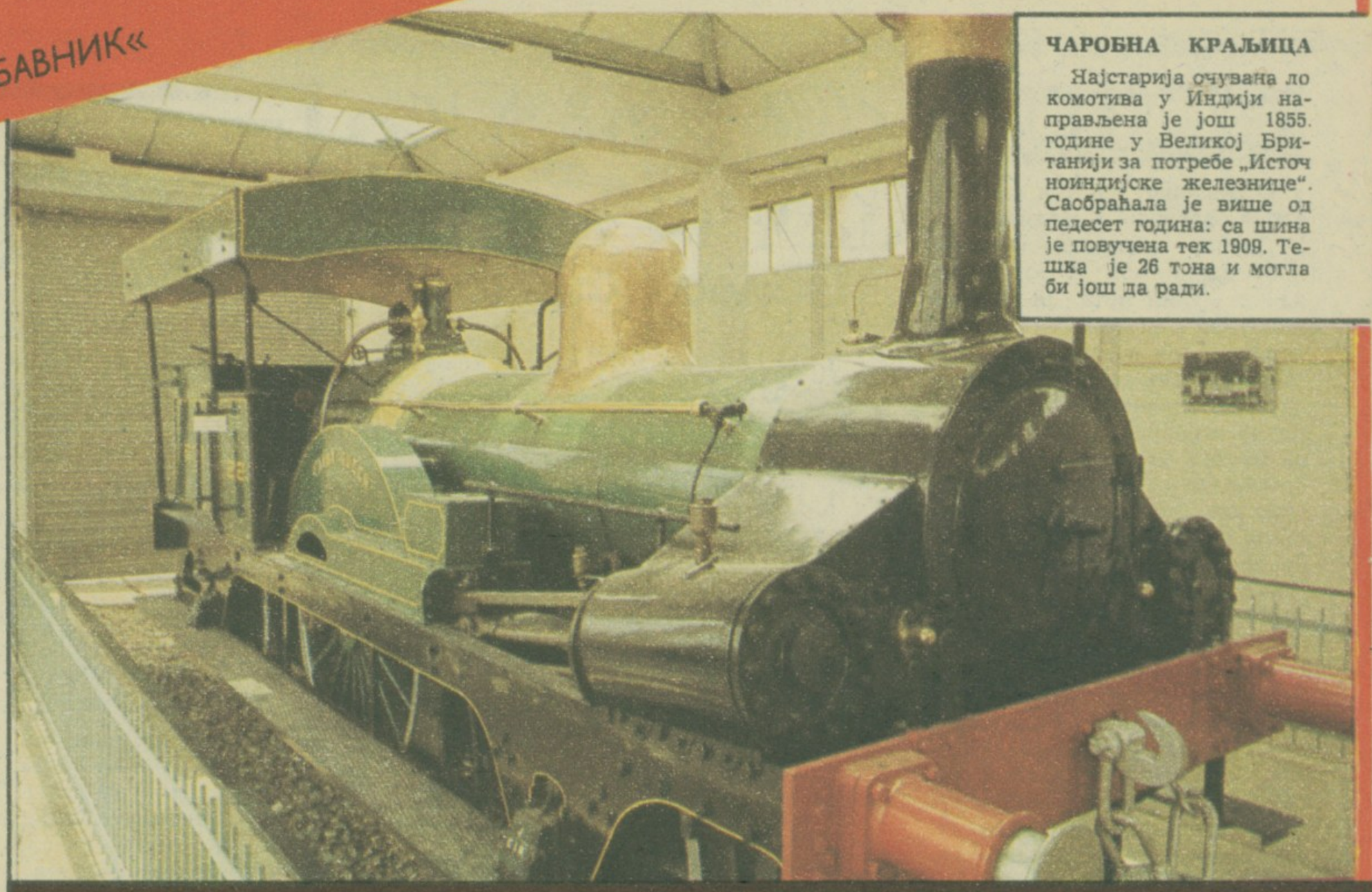
Наша карикатура

ЖЕЉКО БЕБЕК

Сйецијално за »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

СУРЛОМ НА ЛОКОМО

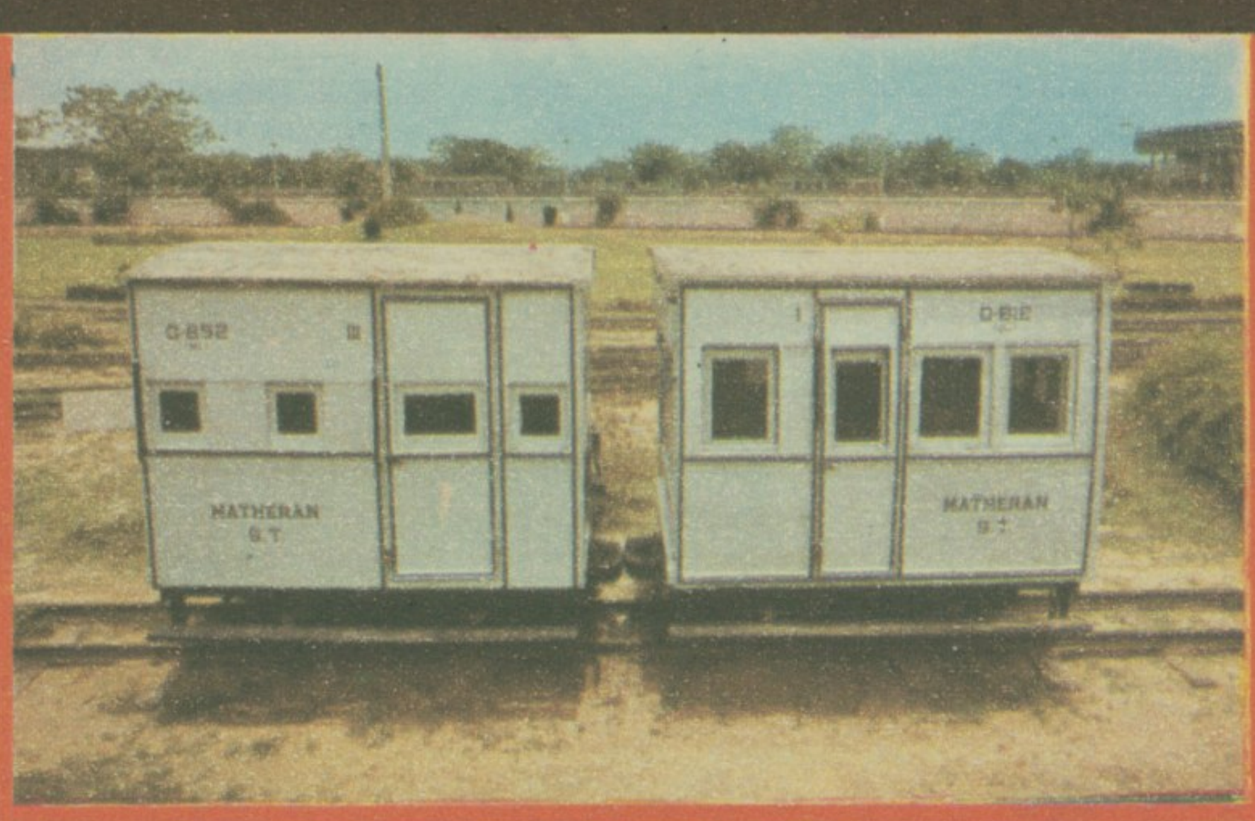
ЧАРОБНА КРАЉИЦА

Најстарија очувана локомотива у Индији направљена је још 1855. године у Великој Британији за потребе „Источноиндијске железнице". Саобраћала је више од педесет година: са шина је повучена тек 1909. Тешка је 26 тона и могла би још да ради.

У познатој делхијској четврти Дипломатска енклава, углавном на отвореном простору, налази се необичан музеј: вагони и локомотиве причају историју железнице у Индији која започиње пре равно 128 година. То није само најстарија већ и највећа железничка мрежа у Азији, а четврта по величини на свету! Данас се на око шездесет хиљада километара пруге дневно превезе више од осам милиона путника и седам милиона тона робе, пређе 1,2 милиона километара — три пута више него што износи растојање од Земље до Месеца!

Као што су прве пруге у Индији подигли Британци тако су они у ову своју колонију допремили и прве возове. Локомотиве и вагони стизали су, разуме се, из енглеских радионица од којих су најчувеније биле оне у Глазгову и Стратфорду, премда у музеју има експоната који су поручени специјално од једне фабрике у Берлину. У далеку Азију допремани су бродовима.

Данас се у музеју могу видети сачувани примерци првих возова у Индији. Овде је, рецимо, изложена и најстарија локомотива направљена 1855. године, парњаче готово непознате било где другде на нашој планети, а ту је, између осталог, и лобања слона који је једног јутра 1894. године на линији Калкута — Нагпур избацио из колосека локомотиву са седам вагона!

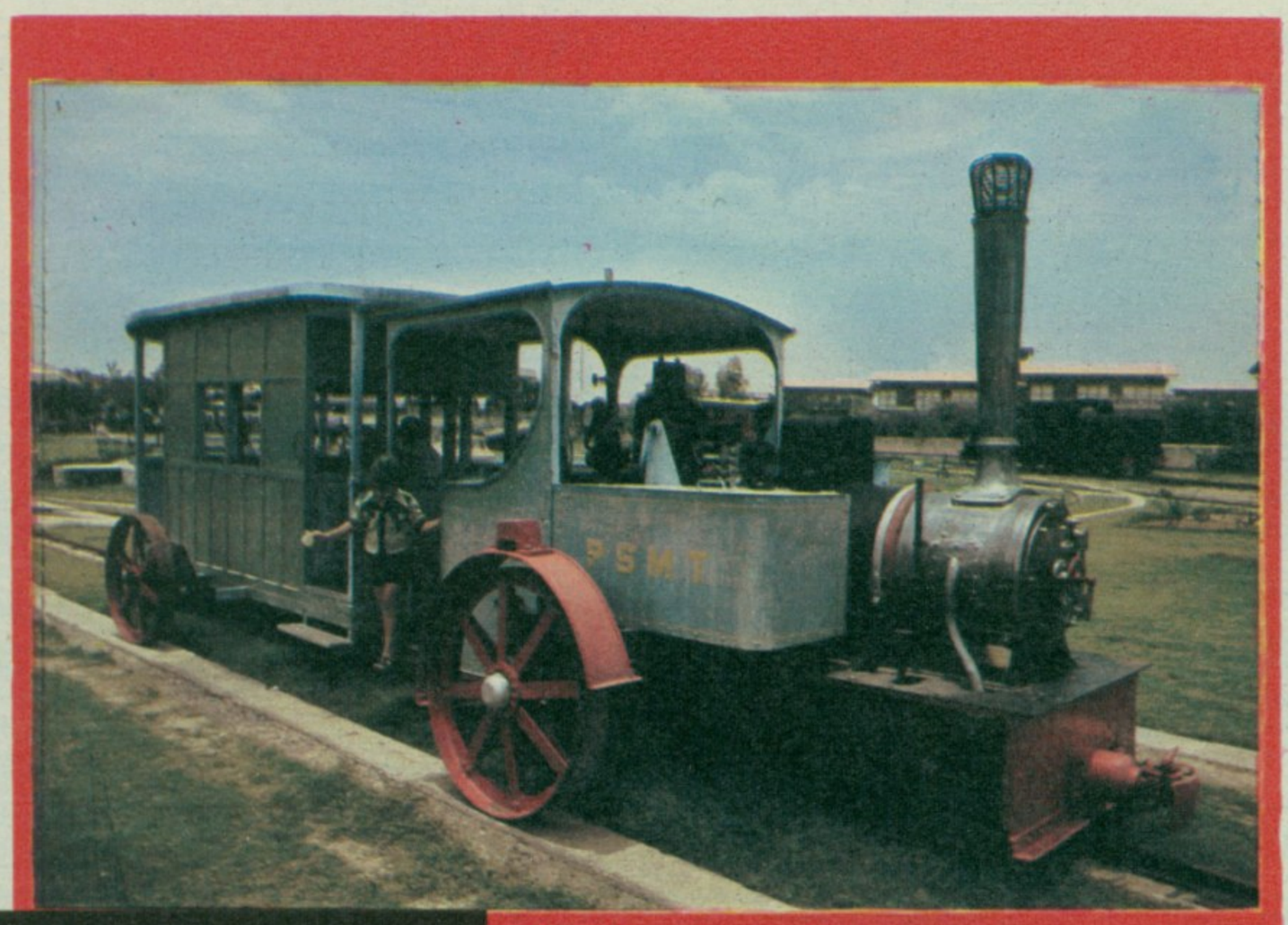
ХИМАЛАЈСКИ ВАГОНИ — Од дрвета, на челичним шасијама, сви вагони направљени су, тврди се, пре 1907. године и служили су на Хималајској железници.

САЛОН ЗА ПРИНЦА — Кад је 1876. посетио Индију, наследник британског престола принц од Велса (после крунисања краљ Едвард VII) возио се у овом специјалном вагону направљеном у индијском граду Агри. На челичној шасији су четири точка без сопствених кочница а локомотива на слици направљена је 1878. у Глазгову.

Текст и снимци: **Милан Мишић**, стални дописник „Политике" из Њу Делхија

МУЛЕ УМЕСТО ЛОКОМОТИВЕ — Можда најнеобичнији воз икад сагрђен звао се Једнопружни трамвај државе Патиала, био је у употреби од 1902. до 1927. године, а дело је једног младог британског инжењера. Направљен је по поруџбини тадашњег махараџе од Патиале. У прво време вагоне су вукле муле, а 1909. из Немачке су стигле четири специјално конструисане локомотиве. Сав терет носила је једна шина док је спољни точак који се котрљао по обичном друму служио само да се воз држи усправно.

ТИВУ

У Њу Делхију постоји необичан железнички музеј, први такве врсте у Индији и један од најбогатијих у свету

САМО ЗА ИНСПЕКТОРЕ — Овај необичан аутомобил на шинама направљен 1831. има само четири седишта и мотор са четири цилиндра од 42 kw (58 KS) као „застава 101". Коришћен је на чувеној планинској прузи Симла— Калка и то искључиво за инспекцијска путовања. Пензионисан је 1967. године.

И ДАНАС РАДЕ — Железничку пругу између Дарџелинга и Хималаја оправдано зову најнеобичнијом у Индији, између осталог и због тога што вагоне и данас вуку локомотиве попут ове. Најстарија од њих напустила је радионицу још 1889. године. Музејски примерак је други из серије коју је произвела фабрика „Атлас" из Глазгова.

БРЖИ ОД ВОЗА

СПОМЕНИК КОЊУ

На путу из Бхопала, главног града државе Мадиа Прадеш, према Лалитпуру, недалеко од градића Тикамгарха, расте огромно дрво. Под њим је камена статуа коња с гордо забаченом главом и јаким, од напора набреклим ногама. Сваки јахач који туда наиђе обавезно ће сјахати да би, водећи коња за узду, пришао каменом парипу и минут-два ћутећи постојао пред њим.

Овај гест није само указивање поште том коњу који је некад живео. Према веровању које влада у околини, камени коњ сваки пут поклони свом живом сабрату део своје особине. А који јахач не жели да његов коњ буде најјачи, најиздржљивији и — најбржи? Због тога многи јахачи пролазе овим путем и застају крај дрвета чешће но што их послови туда воде.

Обичај заустављања испред каменог коња стар је колико и сам споменик. Било је то у време енглеске колонијалне владавине у Индији када је почела изградња првих железничких пруга. Градић Тимкамгарха припадао је тада махарађи Пратапи Сингу који није веровао у новине и њихову корист. Зато је, када му је дошао агент железничке компаније и предложио да кроз његов градић спроведе пругу, Пратап Сингх одбио предлог без размишља-

ња изјавивиши да су њему коњи сасвим довољни. Узалуд је агент тврдио да је воз бржи од најбржег парипа, махараџа никако да поверује у то. Расправљали су о томе, натезали се и најзад се погодили: ако коњ изгуби трку на растојању од 43 километра, колико има од Лалитпура до Коронде где је већ постојала пруга, Енглези ће добити дозволу да изграде и ону за коју се агент залагао; ако махараџа добије опкладу, сва ће села око Тимкамгарха прећи у његово власништво.

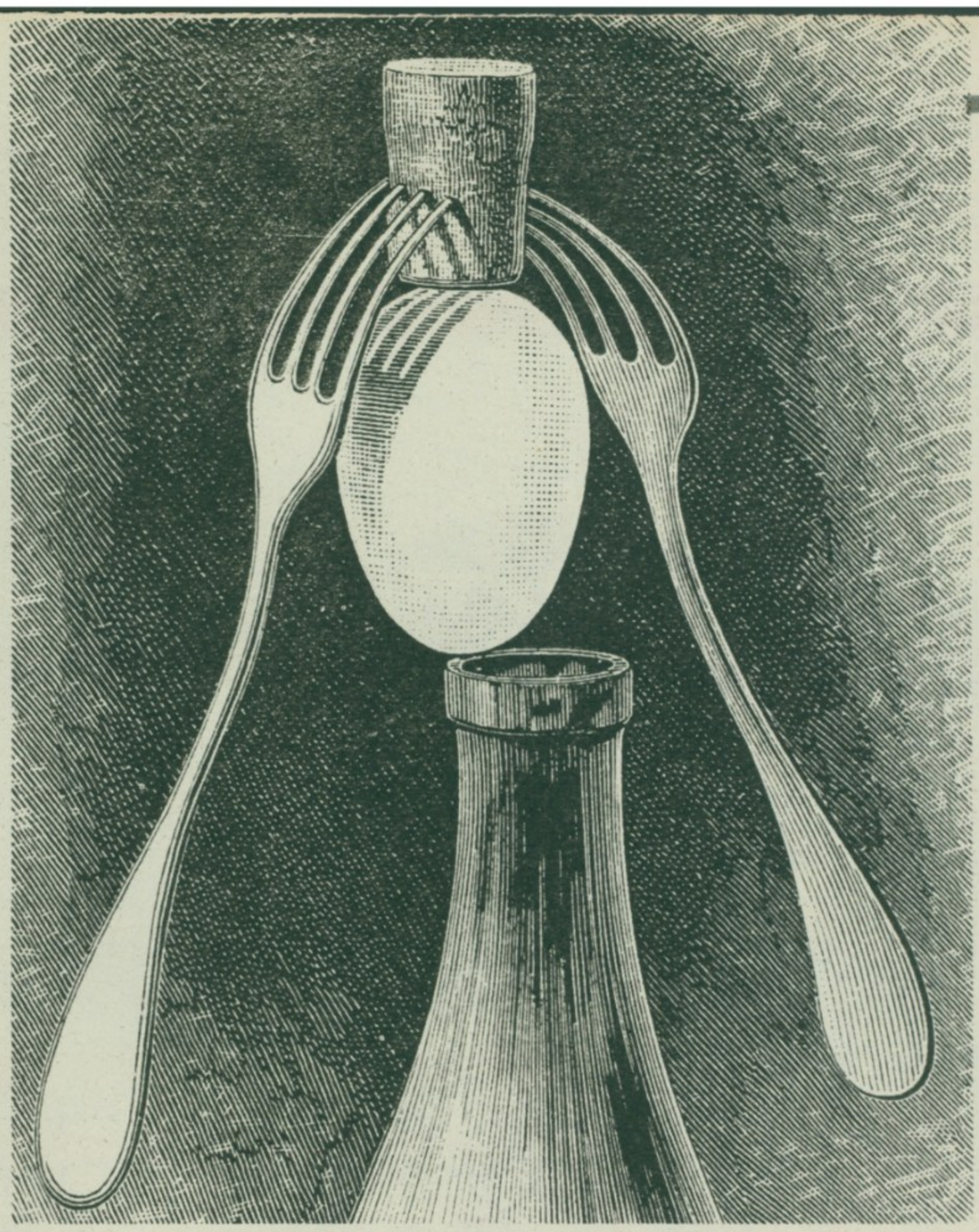
У тој трци енглески воз је претрпео тежак пораз: превалио је тек 26 километара кад је коњ стигао на циљ! Али, на повратку кући четвороноги победник пао је без даха и више се није дигао. На месту где је издахнуо подигнут је по махарацином наређењу споменик с натписом: „Најбржем међу брзима".

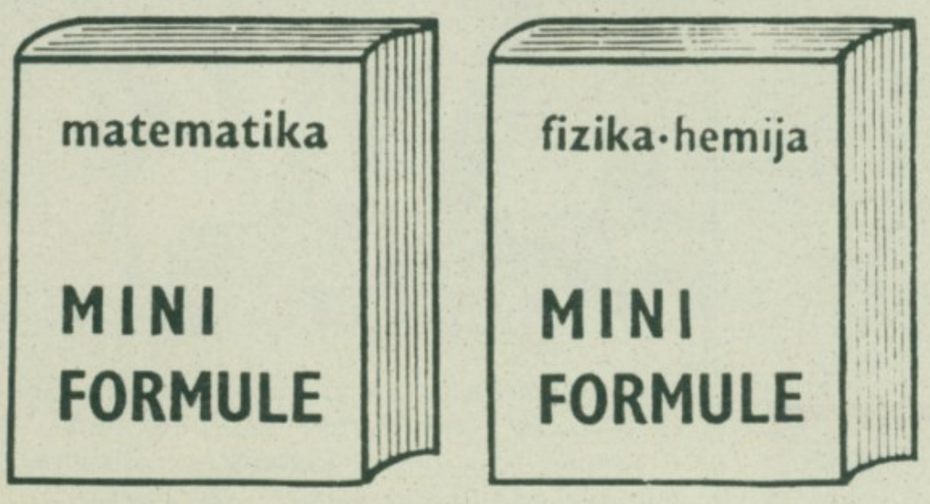
МОЖЕ И ТО...

Да јаје уме да стоји, то смо већ видели. А може ли да „се усправи“ на самој ивици неке флаше? Може и то. Ево како.

Забодите с обе стране запушача од плуте по једну виљушку (обе, разуме се, морају бити исте тежине). Потом издубите доњи део чепа тако да то удубљење тачно належе на тупи врх јајета. Сада јаје поставите на ивицу грлића, а на њега ставите запушач са виљушкама. Неколико покушаја и: ето јајета-акробате.

МИНИ ФОРМУЛЕ-МАКСИ УСПЕХ!

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- ***МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.***
- ***МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.***

КОМПЛЕТ 60 ДИН.

НАРУЏБЕНИЦА
„ПОЛИТИКА“
Агенција ППП, 11000 Београд
Македонска бр. 35/I

Неопозиво наручујем комплет „МИНИ ФОРМУЛЕ“ у издању ПРЕС-КЛИПИНГА

Пошиљку упутите на адресу:

.....
Име и презиме наручиоца

Адреса: .....
(пошт. број, место, улица и број)

Уплатити:
а) на жиро рачун бр. 60801-603-15330 — ПРЕС-КЛИПИНГ по пријему пошиљке
б) поузећем
У случају спора надлежан је Окружни суд у Београду.

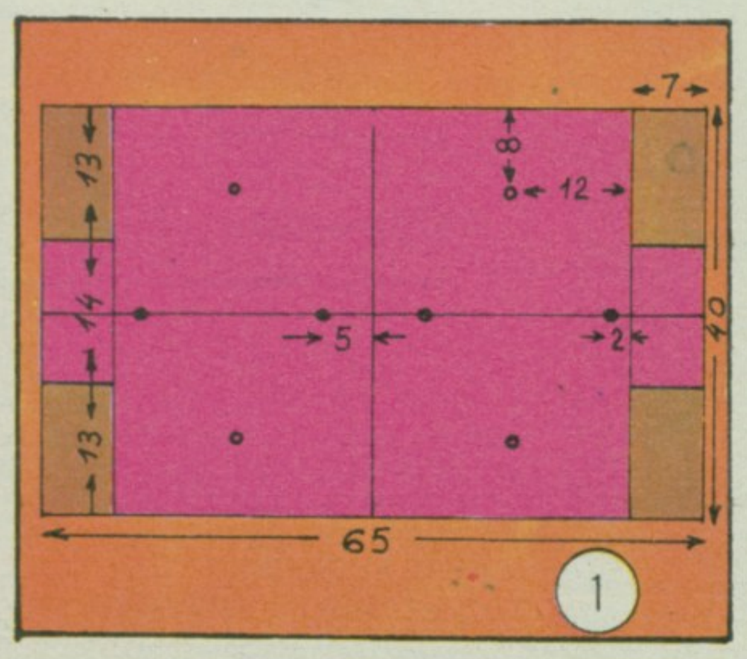
Место и датум ..... М П Потпис овлашћеног лица (за РО) .....

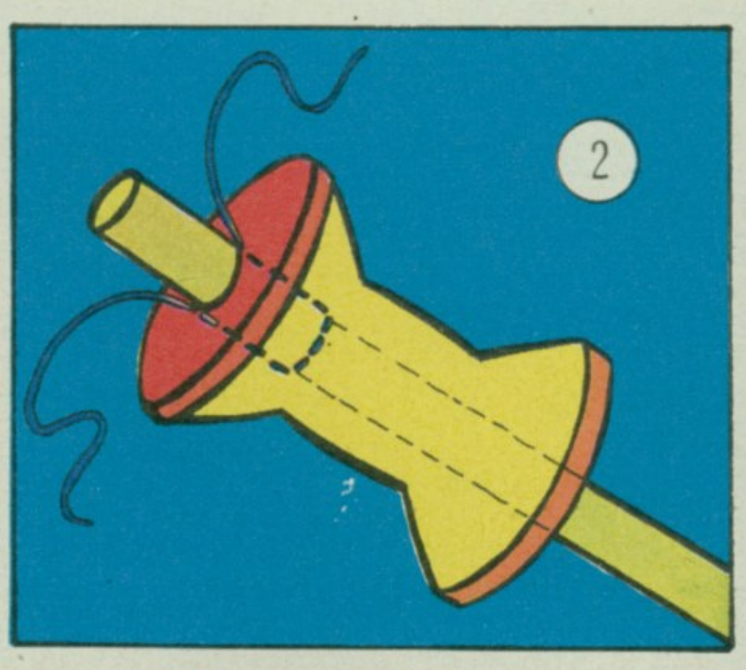
Ученин кутак

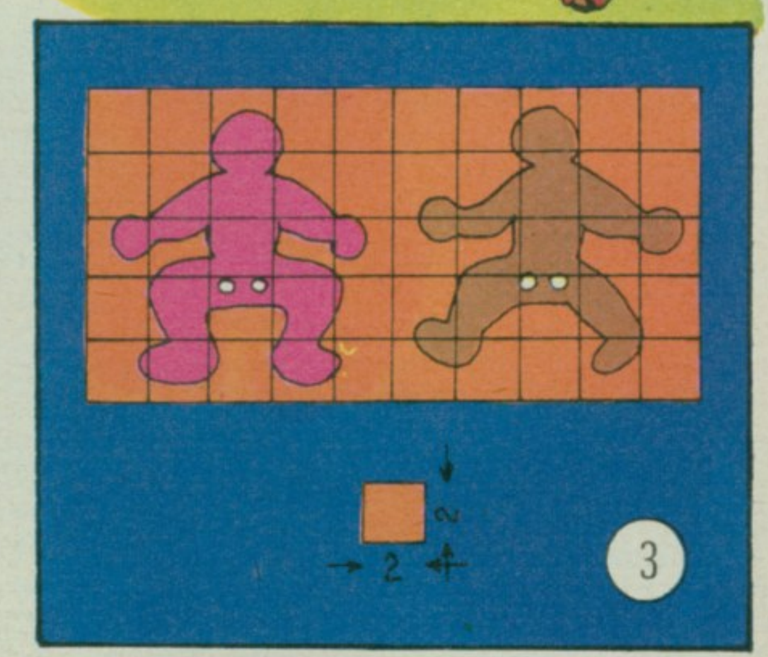
СТОНИ ФУДБАЛ

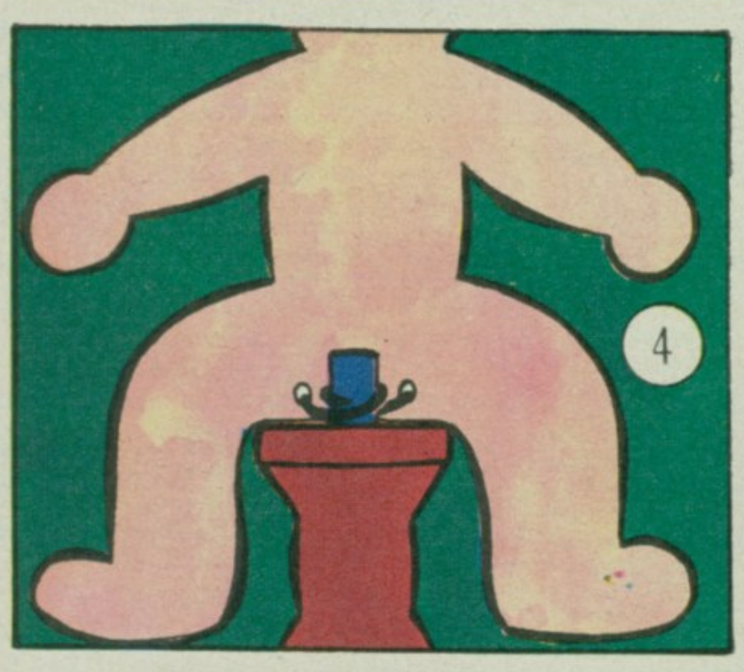

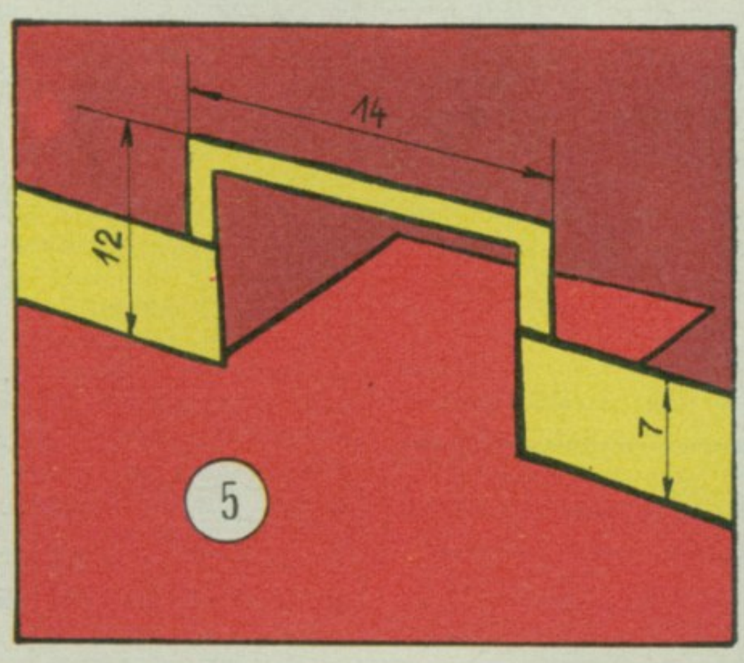
За игралиште вам је потребан чврст картон чије су димензије у центиметрима дате на цртежу 1. Браон површине засецају се поред гола и савијају према терену као на цртежу 5. Постоља за фудбалере праве се од калемова и дужих штапића (може и оловака). Између штапа и калема заглави се конац (црт. 2). Од картона исеците два голмана (црвена контура) и шест играча (браон контура). Мрежа на црт. 3 има коцкице 2 x 2 см. Играчи се на постоља причвршћују као на црт. 4. Димензије гола у центиметрима су на црт. 5, а изглед готовог терена на слици 6. Играче можете обојити (црт. 7) а постављају се на места означена тачкама на црт. 1. Да бисте играче могли да померате као на црт. 9, терен морате поставити на књиге (црт. 8).

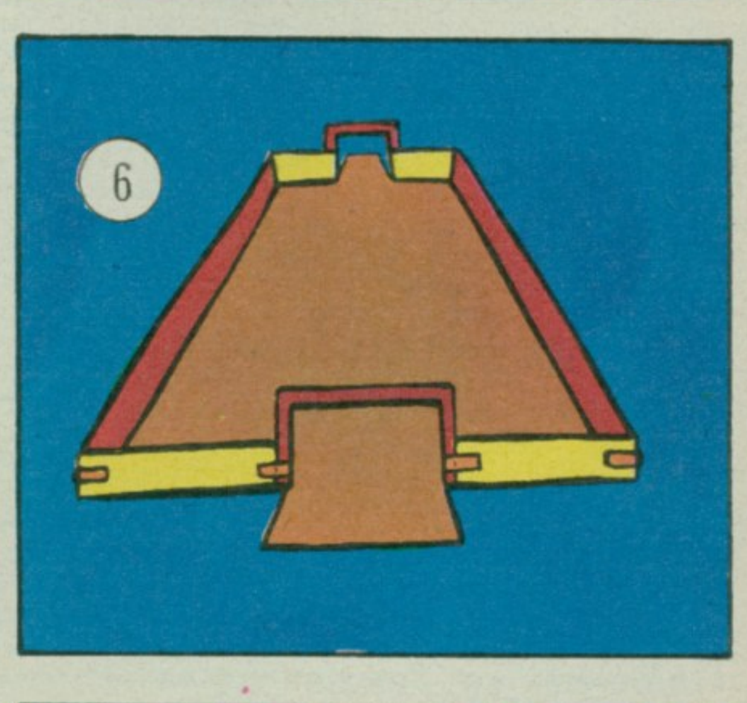

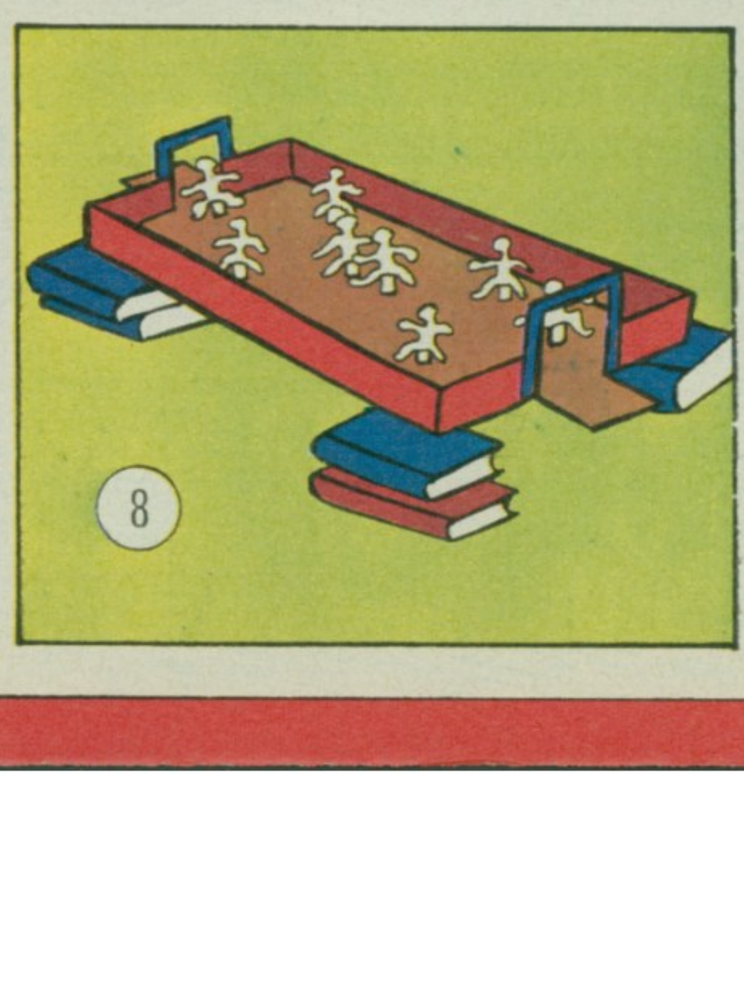

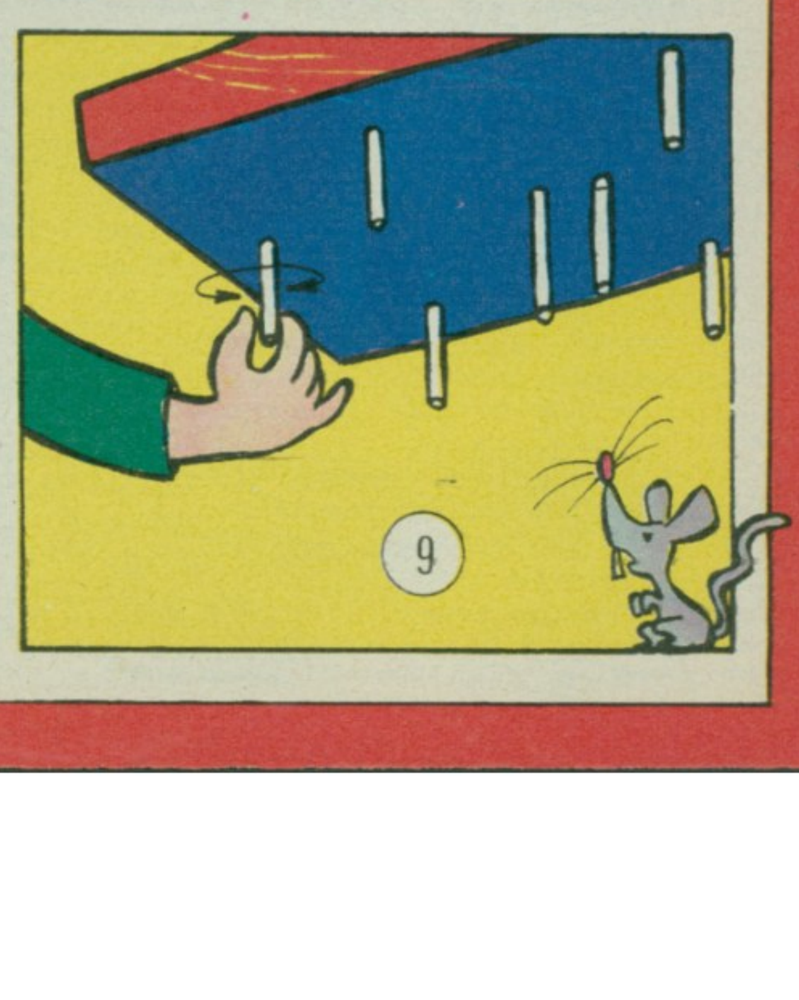

BILJANA L.P. 81

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ТЕД РЕЈНОЛДС

МАТИЦА ЧОВЕЧАНСТВА

БРОД ЈЕ БИО ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ КИЛОМЕТАРА ИСПРЕД МЕНЕ, А ИМАО САМ УТИСАК ДА ЋУ УДАРИТИ У ЊЕГА. ОН НИЈЕ СТИГАО, ОН ЈЕ ЗАУЗЕО ПРОСТОР. ТРЕБАЛО ЈЕ САЗНАТИ ШТА СМЕРА

Ја сам Испитивач — рече мали човек.

Пилот Котер Орен био је толико исцрпљен да се још само надао да неће заспати усред испитивања.

— Испунили сте изузетно тежак задатак — настави Испитивач — и за то ћете касније добити одговарајућа одликовања. Доказали сте да сте најбољи међу најбољима. Сада сте под хипнозом јер од умора не бисте могли да говорите. Испричајте све. Све. Почните.

С муком сам отворио очи. Сећања су била магловита. Морам да почнем од самог јутра кад сам се пробудио у свом стану од звука на телевизијском платну.

— Крени одмах — говорио је глас мог колеге контролора који ме је гледао са екрана — даље инструкције ћеш добити у броду.

Скочио сам, обукао свемирску униформу и на покретној столици излетео из стана на застакљен кров где је био мој брзометни свемирски брод. Напољу, као обично, температура од минус 227° Ц. Саобраћај око планете Рандар био је гушћи него што би могло да се очекује. А сваки свемирски брод требало је сусрести,ући у њега, узети електронску тубу са информацијама. Виђао сам свашта: избезумљене летаче који су „сахранили" све чланове своје посаде и остали да сами путују свемиром столећима, или чак бродове који су летели без посаде по налогу издатом компјутеру пре две-три хиљаде година. Али, у срцу сваког брода постоји мала црна туба у којој се налазе сажете информације о току путовања, нестанку брода, његовом задатку, као и открићима до којих је посада дошла. Понекад није било лако доћи до тубе, али Рандар је имао одличне пилоте сусретаче па је зато постао једна од најбоље обавештених планета галаксије, у могућности да испитује вредности информација добијених са космичких бродова, као и да помаже стотинама изгубљених свемирских летача да се рехабилитују и врате у нормалан живот.

Потичем са Земље

— Пилоту Орене, — рече непознато лице на екрану мог брода — ја сам Научник 01. Говорим уместо Контролора јер овог пута идете на изузетно хитан и опасан задатак. Ово није рутина. Нико не зна тачно у чему је ствар. Инструменти показују летелицу невероватних размера, претпоставља се, још из доба Анархата...

— То је немогуће, Анархат је пропао пре 200 хиљада година!

— Тачно, али туба донесена са Корда-9 говори математичким језицима које смо само делимично дешифровали о доласку васионског брода на повратку са путовања на Магеланске Облаке, а кога је Анархат тамо послао.

— Али — промуцах — Магелани су удаљени од наше галаксије 150 хиљада светлосних година. Ако се овај брод ВРАЋА оданде, он је на путу 300 хиљада светлосних година.

— Тачно — рече Рандаров водећи научник. А да ли знате када су се ваши преци придружили људској раси и одакле потичу? Извините за ово питање, то је уобичајена процедура код специјалних задатака.

— Према дешифрованим подацима Централне галаксијске картотеке, а и по мом изгледу, утврђено је да потичем са планете Земље удаљене око 200 светлосних година одавде, звезда Сунце.

— У реду. Дакле, пресрешћете брод који потиче из доба Анархата, упућен на Магеланске Облаке пре 300 килогодина. Тамо су стигли, изгледа живи, пре 150 килогодина и кренули натраг према родној галаксији. Сад су на крају путовања.

— Дајте ми димензије — рекох желећи да добијем нешто мање невероватних података.

— Радијус Брода је шест хиљада километара.

— Извините, вероватно грешка... шест хиљада метара?

— Не, прва информација тачна: шест хиљада километара. Инструкције: донети електронску тубу и открити намере оних који га насељавају, ако постоје.

Брод је био четири хиљаде километара испред мене, а имао сам утисак да ћу ударити у њега. Он није СТИГАО, он је ЗАУЗЕО простор! С обзиром на његову величину требало је што пре сазнати шта намерава. Ако буде неопходно, Рандар ће морати да га уништи.

Човек са зида

Притиснуо сам дугме „Приближавање" а затим „Спајање". Тунел мог брода, који се аутоматски извлачио кад се приближи уласку у одређену летелицу, сад се протезао унедоглед и завршавао ружичастом тачком. Почео сам да силазим лагано дуж металне полуге. Учинило ми се да спуштање на нултој гравитацији траје сатима. Најзад остадох да висим на крају тунела. Оно што сам видео испод себе замутило ми је свест. Је ли то БРОД? Кроз ружичасте облаке угледао сам обрисе долина и планина! Откад свемирски бродови имају топографију и метеоролошке феномене? Знао сам да морам сићи па сам пустио шипку и лебдећи, лагано се спуштао према једном усеку на тлу испод мене. Нашао сам се међу стакленим зидовима необичних хала.

Док сам се окретао, један се осветли и указа се лице човека продорних очију. На рамену је носио знак Анархата. Проговорио је пријатним дубоким гласом. Језик нисам разумео. Укључио сам језички детектор. После неколико реченица апарат ми је дао потребне језичке основе старог анархатског који, срећом, није припадао математичким језицима.

— Ово што видите само је моја слика — говорио је човек са зида — јер сам умро у доба кад смо стигли на Магеланске Облаке, пре 150 миленијума. Не знам да ли сте службени пресретач-пилот, обичан посетилац или воћа наоружане свемирске ескадриле. Не знам да ли сте чули за Анархат, да ли о нама још постоје подаци и да ли Човек и даље обитава на нашој родној галаксији. Тешко је одредити којом сте стазом развоја кренули током ових 300 миленијума и да ли су наши потомци на овом Броду постали толико различити од вас да те разлике представљају непремостиву препреку за ваш заједнички опстанак. У сваком случају, желимо да вам пружимо безбедан улазак. Зато смо створили Баријеру. Наши потомци неће моћи да напусте Брод док их ви споља не прихватите. Ви споља моћи ћете да уђете кад хоћете, али без оружја. Не могу, на жалост, да вам гарантујем да ћете ући без икакве опасности.

Ако наши питомци нису одбацили наслеђе које смо им пренели, они ће вас примити са добродошлицом, било ко да сте, и потрудити се да дају и приме бродове напретка наших двеју грана људског рода. Али, тешко је говорити о ставовима будуће шестхиљадите генерације. Уђите, али са одговарајућом предострожношћу. Надамо се да смо онемогућили да угрозите народ овог Брода, као и сни вас, ако останете са друге стране Баријере. Упамтите, пред вама је дуг пут. Најбоље ћете стићи ако кренете путем који ће се отворити иза вас кад се ова порука заврши. Ако одлучите да уђете, можете слободно ићи куд желите. Саветујем вам да се упутите према Административним канцеларијама од 10. до 15. спрата, ако су још на том подручју.

Лице се тужно насмеши.

— Жао ми је што се овако растајемо, али поткрај мог живота, у доба кад је Брод напуштао Магеланске Облаке и кретао према родној галаксији, да се у њој заустави, схватио сам важност овог подухвата за човечанство. За вас, Брод се вратио кући. Желим вам срећу. Ви, народи код куће, будите добри према својој браћи повратницима.

Док се један стаклени зид лагано отварао, лице је нестало. Крenуо сам непрегледним ходницима надоле. Прво људско биће које сам угледао био је дечак који се играо на једној огради. Дошао сам до степеништа, затим до простора који је прекривала плодна земља. Орач са воловима обрађивао је земљу. Разбацана села и шарене њиве уоквиривало је ниско небо. Морао сам некога да питам за пут према лифтовима па сам опет укључио свој језички детектор и викнуо сељаку:

— Извините, где су лифтови?

Зауставио је плуг:

— Идите налево око седам километара, па исто толико степеницама број 112 — одговорио је љубазно и додао: — Јесте ли за добар залогај?

Одложите оружје

Захвалио сам и рекао да журим. Убрзо сам пронашао степенице. Силазио сам несметано док одједном не ударих о нешто невидљиво. Покушао сам поново, али без успеха Баријера! Значи, постоји после толико миленијума! Зачу се угодан женски глас:

— Оружје и одбрамбени механизми морају да се одложе. Будите љубазни па оставите на полици ваше X, Y и Z зраке, парализатор, Q заклон и сакупљач енергије. Кад се вратите, биће на истом месту. Хвала.

Нисам могао да одолим па сам испробао све своје пробојне инструменте на Баријери. Била је непробојна. Шта сам могао него да поступим по упутству. Тада угледах човека како се пење уз степенице. По изгледу се није много разликовао од мене. Несметано је прошао кроз Баријеру. Нисам могао да се уздржим а да не упитам:

— Извините, а како се уноси оружје?

Погледао ме зачуђено:

— Не знам. Десетинама хиљада година ником није тако нешто пало на памет!

— Али, Брод се најзад зауставио. Људи споља почеше да долазе. Сад ће вам... нам бити потребно оружје да се бранимо! — одвратих запањено.

— Можда је то тачно — рекао је незаинтересовано — можда сте баш ви један од оних споља али, верујте, нико на Броду није свестан овога о чему ви говорите.

Слегао сам раменима и наставио. На крају степеништа наишао сам на МОРЕ! На обали је стајао брод. Људи су улазили па то учиних и ја. Моја страховања да ће ме одмах познати као човека споља показала су се неоснованим: нашао сам се у мноштву различитих боја коже, црта лица и одеће. Стигли смо до лифтова.

или боље речено, покретних хала. Ушао сам у онај на коме је писало „Експрес Центар“.

И онда је настало најстрашније: вртоглаво спуштање. У магновењу су ми се указивали призори разних спратова: поља, планине, зеленило, градови, мора, реке и стотине хиљада људи. Нисам веровао да су бројке на индикатору спратова истините: 140 000... 180 000. спрат! Најзад смо се зауставили. Учини ми се да сви излазе, па избацих и ја. Сад мора да сам у Центру. Потпуно омамљен, осећајући ужасну мучнину, тетурао сам златастим стазама међу светом који се, изгледа, шетао као по неком парку за забаву.

— Како ће се овде снаћи? Како ћу наћи тубу? Како... како?

Од проређеног ваздуха једва сам дисао. Најзад падох са неке терасе. Летео сам лагано због смањене гравитације. Изгледа да сам изгубио свест. Кад сам се пробудио, лежао сам на златној површини огромне кугле и угледао људско лице.

— Где сам? — упитах.

— У Центру — одговори човек учтиво.

Помогао ми је да устанем.

— Дошао сам да пребришем ове спољне површине — објаснио је. — Ваздух је овде проређен па није лако радити — насмешио се.

Једва се подигох и кренух према јединим вратима на видику. Отворих врата: мрак. Кад су ми се очи привикле, угледах собу са писаћим столом и фотељом чији је зид од неколико стотина метара пружао верну слику читаве наше галаксије. Лако сам пронашао уобичајено место за смештање тубе. Извадио сам је из лежишта последњом снагом и ставио у џеп. Моја мисија је завршена. Одахнуо сам... Онда само мрак и несвестица.

Нисам преварант

Котер Овен се полако враћао у стварност. Угледао је познато лице, врло познато... Испитивач... али не са Рандара... До ђавола, па то је био ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ЧИСТИО ПОВРШИНУ ЦЕНТРА!

— Сад нисте под хипнозом, сад сте у стварности.

— Али, ви нисте Испитивач са Рандара! Ми смо још на Броду! Ви сте... преварант! Ја морам одмах да се вратим на Рандар!

— Нисам преварант јер вас ниједном нисам слагао. Вратити се можете, али ћу ја морати да вам помогнем.

— Сломићу вам врат — рече Котер бесно — али касније. Прво ми реците ко сте. Велики Инквизитор?

— Показујете знаке насиља познатог као појам само из старих списа, а затим знатижељу... Ко сам ја? Обичан човек са Брода, на кога сте ви, тако рећи, налетели.

— И обичан човек је успео да хипнотише пилота-пресретача!

— Жао ми је, али то је био једини начин да сазнам вашу занимљиву причу... А, што ме још нисте убили?

— Не знам, иако би требало... некако сте ми симпатични.

— Осећајност... Све више ми се свиђате. Мислим да сте изузетно храбар човек и дивим вам се, иако сте, извините, помало варварин... А шта ће бити кад се вратите на своју планету?

— Научници Рандара — одврати Котер поносно — одлучиће о судбини вашег Брода.

— Ви, изгледа, још не схватате. Брод је путовао у распону од око 200 генерација и најзад стигао на почетак, то јест крај свог пута. Ми смо Броду сачували свеж ваздух, вегетацију, језик...

— Ипак, Рандар би могао да пробуши лепу рупу на вашем Броду. Ваздух би вам изашао...

— Сумњам. Брод је препун ваздуха, експлозивна декомпресија је немогућа, а уз све то, извините, НИШТА не може да продре кроз Баријеру.

— Слушајте, није у питању само Рандар. Читава галаксија могла би да вам се супротстави.

— Реците ми обим ваше галаксије — прошапта човечуљак.

— Па нешто око 20 хиљада светлосних година...

— Не, то је само празан простор у коме нико не живи. Дајте ми површину свих планета на којима живе људи.

Око 64 хиљаде планета просечног пречника од 8 до 15 хиљада километара, то је око 450 милиона квадратних километара.

— Цела површина настањена?

— Не — одговори Котер. — Има много океана, пустиња, поларних предела.

— Добро, а сад — становништво.

Дошао је да вас врати

— Знам — насмеши се Котер здурадо — ваш Брод је насељен у три димензије. Саграђен је у шкољкама на размери од око 35 километара вертикалног простора, на 6 хиљада километара... животног простора... Чекајте, негде сам погрешио... ово су бројке за планете а не за бродове...

— Нисте погрешили. У нашем Свету живи 190 трилиона људи у нормалним условима, са довољно свеже хране, ваздуха, воде, недирнутим језиком Анархата и генетски апсолутно стабилних после 200 миленијума непрекидног путовања. Не одмахујте главом, није немогуће. Сетите се: спуштали сте се 180 000 спратова. Ако сваки спрат прихватите као сферу, прошли сте простор од 180 хиљада планета на путу за Центар. Поређане су слојевито, свака је нешто мања од претходне... Разумете ли?

Ми смо, надам се, потврдили наш опстанак, живимо заједно и постојимо непрекидно. Капљице људског рода постоје расуте по свемиру, напредују па се уназађују и пропадају да би се негде поново оформиле и прошле кроз исти пут развоја. Ми, живећи заједно, можемо само да идемо напред. Брод је дошао да вас прихвати и врати кући.

Требаће много времена да се ваш народ асимилира, а да не изгуби самопоуздање, јер чини ми се да се ваша култура подизала на темељима дубоког осећања супериорности коју ће Брод уништити.

Човек настави с благим осмехом:

— Ја, свакако не знам какву ће одлуку донети Брод, али надам се да ће присајединити Рандар. Две до три додатне шкољке на спољним нивоима обезбедиће животни простор за становништво Рандара. Претпостављам да ће Брод онда посетити све планете родне галаксије које су насељене људским бићима и вратити их матици човечанства. Тако је, ваљда, осмишљен Повратак. А сад, кренимо.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РАКОВИ ЉУСКАРИ

Ракови су водени зглавкари са два пара пипака који дишу шкргама или кроз кожу. Ове животиње покривене хитинским склопом који мењају више пута током растења имају већи број рачвастих ножица, грудни део тела потпуно или делимично срастао с главом и уста са три пара вилица. У највише ракове са пет пари грудних ногу спадају... њихова имена уписати испод и поред **бројева 1, 2, 3, 5 и 6.** Испод **броја 4** обезбеђено је место за назив представника виших ракова.

АУТОР ВЕ-ЛИК	1	2	НЕПРОФЕСИОНАЛАН	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ВЕЛИЧ	ШАРЛ РАТИ	КОЊСКИ ПОКРИВАЧ		ПРЕТОВАРИВАЊЕ	БОРА, НАБОР НА ХАЉИНИ
АМЕР. ГЛУМАЦ ЕГИПАТСКОГ ПОРЕКЛА									
ФРАНЦ. ПИСАЦ ПЈЕР ОГИСТЕН								ЗНАК ЗА ЕРБИЈУМ	
ТЕРА ЗА ПАПИР / ОБЛАСТ У ИРСКОЈ					ВРСТА МАЈМУНА 3				
▶						ЈЕДИНИЧНИ ВЕКТОР			
ВОЂЕНО ПРЕВОЗНО СРЕДСТВО						ПРЕВОЗНО СРЕДСТВО		4	
СТАРОПЕРСИЈСКИ КРАЉ				ОШТЕЋЕЊЕ / ШАБАЦ					ЈЕДНОЦИФРЕН БРОЈ
АНА ПАВЛОВА			ШТЕДЊАК / ДРЖАВА У ИНДОНИЗИЈИ						
ОТПИРАЧ							Ч. Р. / ИМЕ ГЛУМИЦЕ РИНЕ		
РЕКА У СУДАНУ, ПРИТОКА БЕЛОГ НИЛА				СУМПОР / ЦЕЛОКУПНИ		ДРУГИ / РЕКА У СР НЕМАЧКОЈ			
▶									СТИПСА
ШКОДИТИ КОМЕ / БОР / ТАПАС ▶		ФАБРИКА СВИЛЕ 5							
▶			ЗИМСКА ПАДАВИНА / ДИМЊАК				АЛУМИНИЈУМ / ОДЛАГАЊА У ПРИРОДУ		
ОБЛАСТ НА ГРАНИЦИ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ	АБЕЛ ОТЕНИО / ГЛАВНА АРТЕРИЈА			ГРАД У ЧИЛЕУ / МЕЛОДИЈА					
▶						ЕВРОАЗИЈСКА ДРЖАВА (СКР.)		МЕСТО У ВОЈВОДИНИ	
ВРСТА ЛОВАЧКОГ ПСА					КОПНЕНИ СИСАР / ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА				
АМЕРИЧКА КЊИЖЕВНИЦА ПУЛИЦЕР									ЗНАК ЗА ГАЛИЈУМ
ОЗНАКА ТРСТА / ВРСТА ЛОВКЕ ▶				6					
▶					СТИК, СРОК				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: О, трен, мома, калуп, пет, неко, ехо, ш, кл, Арам, фалте, санс, паралитик, агора, Ока, тамно, раф, БААС, и, и, А, гф, Б, уз, генијални, мезозоик, ОПТИКА, ША, каик, Ут, потказивач, Миа, увече, ај, Абилин. ТЕРМИКА, I.

MEHANOTEHNIKA

Heller

МОДЕЛИ ЗА САСТАВЉАЊЕ

DAGLAS DC 10

art. — 191178

Број делова: 83
Дужина: 440
Распон крила: 403

Цена: **555,55**

AMX 30 D. C. A.

art. — 191191

Број делова: 200
Дужина: 189 мм
Ширина: 89 мм
Висина: 112 мм

Цена: **686,35**

НОВО

MIG-21 „FISHBED“

art. — 191187

Број делова: 46
Дужина: 230
Распон крила: 160

Цена: **439,00**

MIRAŽ III E (R)5 BA

art. — 191186

Број делова: 54
Дужина: 217
Распон крила: 115

Цена: **439,00**

У СВАКОЈ КУТИЈИ СЕ НАЛАЗИ ЛЕПИЛО И БОЈЕ.

ЦЕНА ВАЖИ ДО 1. 8. 1981.

МОДЕЛИ ПРЕДСТАВЉАЈУ ВЕРНУ КОПИЈУ ОРИГИНАЛА.

НАРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем
играчке Механотехника — Изола — Поље 9, 66310 Изола

Назив и име играчке _____

Цена _____ дин. износ ћу платити поштару приликом преузимања пошиљке.

_____
(Име и презиме)

_____
(Улица и број куће)

_____
(Број поште и место)

_____
(Својеручни потпис родитеља)

Пишите читко, штампаним словима! ПТТ трошкове плаћа Механотехника

ПЕЦИНАРИ

ЗА ПРИЈАТЕЉЕ PEZ-a

Поново имамо беџ-PEZ!
Да би удовољили великом интересовању, поново смо урадили још 5.000 комплета PEZ-беџ.
Пожурите са наруџбином!
Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ PEZ-a 61111 Љубљана п. п. 8
Износ од 30.— динара платићеш поштару по пријему беџева.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број | кол. | Датум рођења

PEZ KLUB

HP Kolinska

Kolinska

ПАЛУТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ЗАКОН ЈЕ ЗАКОН

Имам велики проблем који се састоји у следећем: почео сам да гајим голубове високолетаче, па сам на крову зграде у којој станујем саградио кавез. Међутим, станари су се побунили. Прочитао сам одлуку о кућном реду у стамбеним зградама и у делу о казненим одредбама пише да се за држање кавеза с птицама на крову плаћају казне. Исто важи и за држање птица у заједничким просторијама које у нашој згради иначе нико не користи. И још нешто: да ли ћу морати кад платим казну, да склоним кавез са крова или ћу стећи право да га тамо оставим? Последње питање на које бих желео да ми одговориш јесте како да избегнем плаћање казне? Покушао сам да голубове држим у подруму али се кућни савет ни с тим не слаже. Било би ми жао да разјурим љубимце јер сам у њих уложио доста пара а и веома ми је стало до њих: постали су саставни део мог живота.

Ј. З.
Панчево

Као што и сам знаш држање птица на крову и у заједничким просторијама је забрањено. Сваки прекршај повлачи за собом казну а њено плаћање ти не „обезбеђује" право да прекршај поновиш. То значи да ћеш, плативши казну једном, то учинити поново уколико са крова не уклониш кавез. Штавише, износ следеће казне може да буде већи. Према томе, не преостаје ти ништа друго него да покушаш да од кућног савета добијеш сагласност за држање кавеза на крову. У супротном, мораћеш да га уклониш без обзира колико ти било жао.

ДУГ ПУТ ДО НЕБА

Редовни смо читаоци „Забавника" и јављамо ти се у нади да ћеш моћи да нам помогнеш. Интересује нас да ли у Београду или Земуну постоји неко удружење спортских падобранаца, где се налази и какви су услови за упис?

Ана и Мирко,
Земун

У Земуну у Улици цара Душана 57 налази се аероклуб „Фрањо Клуз", слични клубови у Београду су у улици 7. јула 36. и Бориса Кидрича 18. Овај последњи носи назив Академски аероклуб „Београд". Право на упис имају сви пунолетни грађани. Дакле, члан може да буде свако али то не значи да свако може да се бави једном од летачких делатности које се у овим клубовима негују. Наиме, да би неко постао спортски падобранац мора да испуњава следеће услове: да заврши теоретску обуку, да је психофизички здрав (уверење даје овлашћена лекарска летачка комисија) и да положи теоретски испит. Поред ових услова будући падобранац мора да испуњава још један — да има навршених 18 година живота или да, ако још није постао пунолетан, има најмање 16 година али и писмену сагласност родитеља или старатељског органа да може да се бави падобранством. Ближа обавештења добићете у клубу.

СПАЛА КЊИГА НА ДВА СЛОВА

Завршила сам средњу економску школу и хтела бих да се упишем на вишу управну. Међутим, таква школа, бар тако сам обавештена, не постоји ни у Скопљу где живим ни у неком другом граду у Македонији. Зато те молим да ме обавестиш где у нашој земљи могу да се упишем на Вишу управну школу? Интересује ме и да ли је могуће завршити само први степен правног факултета?

Јорданка Гогова,
Николе Тесле 2/II-35
Скопље

У нашој земљи постоје само две више управне школе. Једна се налази у Загребу у Гундулићевој 10: информације о упису потражи или на ову адресу или на телефон 041—443—420, 041—443—661. Друга школа се налази у Сарајеву. Њена адреса је Скендерија 68, а телефон 071—24—047. За тебе ће можда бити занимљив податак да ова школа има истурена одељења у Бањалуци, Добоју, Босанском Броду. И на крају хтели бисмо да споменемо да се у Ваљеву налази Виша економско-правна школа у Улици Вука Караџића 3. Број телефона је 014—23—931.

ЛИНИЈА ИЛИ ПАЛАЧИНКА?

Иако сам млада, имам 19 година, склона сам гојењу. То ми представља велик проблем јер радо једем слаткише, посебно палачинке. Зато те молим да објавиш колику вредност има једна палачинка?

Сандра Полич,
Осијек

Проблем који те мучи заиста није лак: палачинке филоване џемом, па још посуте орасима, су нешто чему је тешко одолети. Међутим, ако желиш да сачуваш линију, ти сваки пут, пре него што загризеш палачинку, помисли на то да ће ти она додати 0,65 мегацула или, како се то раније рачунало, 166 калорија. Све то под условом да је та палачинка направљена од 20 gr брашна, 5 gr јаја, исто толико уља и 10 gr шећера. Уколико ту палачинку нафилујеш и са 20 gr мармеладе, њена вредност ће скочити са још 0,9 MG. Страшно, зар не?

ПИТАЈТЕ НАС!

Молио бих вас да објавите адресу Дејвида Беламија.

Владан Ракоњац
Београд

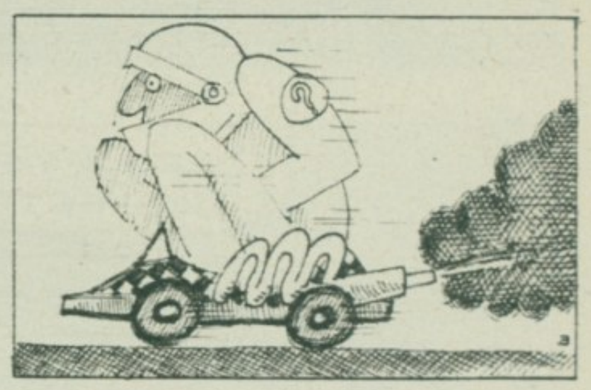
Дејвиду Баламију, водитељу емисија „Не питајте мене" и „Белами о ботаници" можеш да пишеш на адресу: Davide Bellamy, Thames Television Internacional, Tottenham Court Road, London W 1P LL, Ingland.

НЕ ОПЕРАЦИЈА!

Желео бих да сазнам нешто више о нервној болести коју називају шизоморфна слика и како се она, осим терапије и електрошокова, још лечи? Интересује ме и изглед евентуалне операције, колико је ризична и где се врши?

Драган И.
Пећ

Израз „шизоморфна слика" користи се за означавање посебног душевног стања или реакције. С обзиром да се ради о проблему којим се искључиво баве неуропсихијатри било би нужно да се обратиш оваквом лекару за све оно што те, у вези с овим проблемом, интересује. Код нас се не раде операције кад су у питању овакви случајеви јер се показало да употреба лекова и психијатријска помоћ значајно, по успеху, надмашују операцију.

НЕДОСТИЖНА ФОРМУЛА

Желео бих да постанем возач „формуле 1", па ме интересује шта све треба да урадим да бих то постигао? Имам 11 година.

Дубравко Миловановић,
Александровац

Пут до „формуле 1" је тежак, опасан и крајње неизвестан. Од хиљаду младих који покушавају да остваре сан о наступу на „Великим наградама" успе само шачица најупорнијих, најбогатијих, најталентованијих и — најсрећнијих.

Већина данашњих звезда „формуле 1" дошла је рано у додир са аутомобилским спортом. Многи су, као Италијан Рикардо Патрезе, почели са 12 година картинг-такмичењима. То је на неки начин идеалан почетак јер је техника вожње картинга слична оној „формуле 1".

Пробој у сам врх води преко националних шампионата у оквиру којих постоји велики број различитих „формула" за почетнике. Поменућемо само неке од њих: „формула Италија" у Италији, „формула форд" у Енглеској, „формула суперфолксваген" у СР Немачкој и „формула рено" у Француској. Најбољи на овим шампионатима стичу право да се појаве на интернационалној сцени. Корак даље за возаче који желе да једног дана седну у „формулу 1" су шампионати Европе за „формуле 3" и „формуле 2" јер управо на њима шефови „Лотуса", „Ферарија", „Тирела" и других тимова регрутују нове возаче. Већина данашњих звезда као што су Емерсон Фитипалди, Дидије Пирони, Жан-Пјер Жабу, Нелзон Пике и Ники Лауда пробила се управо на овај начин. Посебно је занимљив успон Никија Лауде: он је са шеснаест година купио „фолксваген" који је био исто толико стар. Уз њега је добио и књигу са упутством за одржавање што га је подстакло да почне са растављањем и састављањем мотора да би видео како функционише. Следећи корак биле су брдско-брзинске трке. Занимљив је начин на који је Лауда купио свој први тркачки ауто: пошто је његова породица била одлучно против учешћа на тркама, слагао је баку да је слупао познаникова кола и да мора да му купи друга. Са осамнаест година прекинуо је школовање да би могао потпуно да се посвети аутомобилима: резултат су биле све чешће победе. Превазишавши брдске трке, Лауда се појавио на европском шампионату „формуле 3" а онда и „формуле 1".

Од самог уласка у свет аутомобилима млади Аустријанац је морао да се бори не само са конкуренцијом већ и са породицом: када је пронашао спонзора, банку спремну да подржи његове наступе на такмичењима „формуле

1", његов утицајни деда је „умешао своје прсте" па је остао без покровитеља. Онда је упорни Лауда пронашао другу банку, ова додуше није имала воље да му постане покровитељ али је пристала да му да кредит у висини од 100 хиљада долара са роком враћања од две године. У току 1972. и 1973. године Лауда је новцем зарађеним на тркама успео да врати кредит и истовремено привуче на себе пажњу шефова „Ферарија". Наступајући за њих освојио је титулу првака света 1975. и 1977. године.

Као што видиш на примеру Никија Лауде пут до „формуле 1" није нимало једноставан. За наше возаче он је практично недостижан јер треба потрошити много новца, најчешће сопственог, да би се добио ангажман у неком тиму. По неким проценама трошкови „пробијања" износе данас преко 30 милиона нових динара. Треба знати да наши врхунски такмичари једва налазе покровитеља и за домаћа такмичења за која је потребно „само" око 500 хиљада нових динара.

Ако и поред свега желиш да окушаш срећу, мораћеш да сачекаш да напуниш 18 година и да се по положеном возачком испиту упишеш у неки од клубова „Ауто-мото савеза Југославије" где ћеш моћи да добијеш такмичарску лиценцу друштвеног ранга. Тада можеш да почнеш да се такмичиш: предлажемо да то учиниш у јуниорској класи популарних „фића. Али, не заборави, за успех у овом спорту потребно је много упорности, знања и новца, углавном твог.

ПОБЕГУЉА

Имам пса од годину дана расе шкотски овчар. У последње вријеме стално бјежи од куће иако има довољно хране и не баш претјерани одгој. Ми у кући га сви веома волимо, али се бојимо да његова бјежања нису посљедица какве псеће болести. Шта да радим?

Аида,
Мостар

Оно што можемо са сигурношћу да тврдимо то је да бежање од куће твог пса нема никакве везе са болешћу. Узрок треба тражити у природи ове расе, а евентуално и у опхођењу с њим. Можда сте ти и твоји укућани ипак били престроги. Зато ти предлажемо да савет потражиш од стручњака: у твом граду живи Стјепан Красић један од најпознатијих кинолога у нашој земљи, који је и кинолошки судија за све врсте паса. Пронађи ћеш га преко Ловачког друштва које се налази у Улици браће Фејића 48.

ПРВА КОСМИЧКА БРЗИНА

Којом се брзином крећу космучки бродови?

Читалац из Пожаревца

Космичке ракете могу да буду једно и вишестепене. Приликом лета достижу прву космичку брзину 7,9 km/sec или нешто већу што зависи од удаљености од планете. На пример, први вештачки сателит „Спутњик I" кружио је по елиптичној путањи око Земље брзином од 8,06 km/sec или 29000 km/h.

ДА БИ ПРАО УШИ!

Пишем ти већ четврти пут и надам се да ћеш коначно одговорити: интересује ме откуд она смола у нашим ушима?

Мирко Марић,
Шибеник

Церумен, жућкаста маст у ушима је нормална излучевина жлезда које се налазе у кожи ушних канала. Мешајући се са отпалим епидермом ствара масу различите густине којој као да је основни задатак да нам загорчава живот. Сетимо се само оног строгог и неизбежног питања свих мајки: „Јеси ли опрао уши?"

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За постер Сребрних крила нудим 10 салвета, а за постер Здравка Чолића и осталих група по пет салвета. **Весна Рецић, 91000 Скопље, Булевар Илиндена 89/4**

●●●

За постер групе АББА дајем постер Нових фосила. Нудим и постере групе Блонди или Доне Самер. У обзир долази размјена. **Дубравка Цонлагић, 77000 Бихаћ, Мате Вуковића бб**

●●●

За постер Битлса нудим разгледнице свог града и три металне значке. У обзир долазе и постери Здравка Чолића и Слађане Милошевић. **Жељка Михајловић, 78300 Приједор, Хасана Бркића 4**

●●●

За папирнату лутку Лу и њеног младића чудим значку и салвету. **Марија Рајић, 11000 Београд, Ивана Мичурина 21/25**

Ко ми пошаље металну значку добиће од мене двије салвете. **Божица Овничевић, 55220 Славонски Шамац, Владимира Назора 6**

●●●

За двије љубавне пјесме тражим једну значку. **Недјељка Овничевић, 55220 Славонски Шамац, Владимира Назора 6**

●●●

За постер Морисона (по могућству из листа „Здраво") или Дорса дајем пет салвета или четири металне значке или пет страних резгледница. **Индира Попаја, 71210 Сарајево, Гаврила Принципа 35**

●●●

Почела сам да сакупљам фотографије Њујорка те молим све читаоце Забавника да ми помогну. Заузврат нудим разгледнице свог града. **Јадранка Јоксимовић, XI крајишке дивизије 65, 11090 Београд**

●●●

Четири салвете или три металне значке или пет страних разгледница нудим за постер Мика Џегера или Ролингстонса. **Сања Удовчић, 71210 Сарајево, Старине Новака 23**

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Вукоје Булатовић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:
Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзад Худаверди.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

У СРЕДУ 27. МАЈА ДОЖИВЉАЈИ ВАШИХ ОМИЉЕНИХ ЈУНАКА:

STRIP 81

– РИП КИРБИЈА
– ФАНТОМА
– МОДЕСТИ БЛЕЈЗ
– ЏЕМС БОНДА

НА 84 СТРАНИЦЕ НОВОГ, НЕОБИЧНОГ ФОРМАТА!

У СВАКОМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН РОМАН!

WALT DISNEY

МИКИ

ПЛУТОНЕ! ПРОБУДИ СЕ!

ДОНЕСИ МИ ТВОЈУ ЛОПТИЦУ...

...МОРАЋЕМО МАЛО ДА ВЕЖБАМО!

ХОП! ДОНЕСИ ЈЕ!

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ТААКО, ДОБРА КУЦО!

ЕВО ЈЕ ОПЕТ!

ОВО ЈЕ ЗАИСТА ДОБРА ВЕЖБА ЗА ТВОЈЕ МИШИЦЕ!

ХАЈД' САД. ПОНОВО!

11-23

?

У РЕДУ! СХВАТИО САМ ПОРУКУ!